

አምስት ሰድስት ሰባት

እና

ሌሎችም ታሪኮች

ክስብሀት ገብረ እግዚአብሔር

መስከረም 1981

የሽፋን ሥዕል ፣ መስፍን ሂብተማርያም

መብቱ በሀግ የተጠበቀ ነው

በሌ ማተሚያ ቤት

ማ ው ጫ

	ገጽ
1. አሮጊት.....	5
2. “ፍራሽ አሳዳሽ!”	21
3. እኔ ደጀኔ	27
4. ኦትዬ አልታዩ	29
5. ተከታትለው ሽው ወደ ቢሾፍቱ	37
6. ለጉድጓድ	43
7. ዘር	47
8. እናት	57
9. ሞትና አጋፋሪ እንደሻው	77
10. አምስት ስድስት ሰባት	111

አ ሮ ጊ ት

አያሌ ገብረምሳ የሙዚቃና የዳንስ ናፍቆቱ እንዲወጣለት ጓጉቶ ውቤ በረሀን ሞልቶት ነበር ።

የፀሀይ ዳሌ ከውቤ በረሀ ሴተኛ አዳሪዎች ሁሉ ይበልጥ ያምራል ። ያላት የሙዚቃ ሸክላ ደሞ ምርጥ ምርጥ ነው ።

አንድ ቀን ማታ — ወደ አራት ሰአት ላይ—ቤተ ቁጭ ብዬ ሙዚቃውን እየሰማሁ የውን ህልም ሳልም ፤ ዳሌዋ ሲወዛወዝ እያየሁ በምኞት ሀይቅ ሰዋኝ ሴተኛ አዳሪዎችና ወንዶች ሲደንሱ ሲሳሳቁ እያየሁ ስለምደርሰው አስደናቂ መፅሀፍ ሳስብ ፤ እንደልማዱ የበሩ መጋረጃ ተውለበለበና ወደ ግራ በኩል ተገለጠ ። የገባው ገብረምሳ ወንድ አይደለም ። የገብረቤት ሴተኛ አዳሪም አይደለችም ። አሾሎኒና ከረሚላ-ማስቲካ ሻጭም አይደለም ። አንዲት ቀጭን ጠይም አሮጊት ናቸው ። ጊዜና እድፍ ያጠቆረው ቀሚስና ነጠላ ለብ ሰዋል ።

ጥልቅ አሉና ሩምባ ‘ሚደንሱት ወንዶችና ሴቶች መካከል ቁመው ፤ ደስ በሚል ለስላሳ ድምፅ ሩምባ ሙዚቃውን ተወዳደሩት ፡

“አያልየው ሞኙ

ሰው አማኝ — ሰዋማኝ!”

ስምንቱ ደናሾች ዳንሳቸውን ተወና ሴትዮቸውን በመገረም ተመለከቱዋቸው ። ፀሀይ ሮጥ ብላ ሙዚቃውን አቋረጠችው ።

“ለንዩ ነው ጩኸቱን ያቆምሽልይ፣ ውቢት ? አሏት ።

“አዎን” አለች “ይዘፈኑ ።”

“እሺ የኒያለም ።”

“ተይኛ — ላልኩሞይ... ተኳኩልዎ መይዳ

ተይኛ — ላልኩሞይ... ተኳኩልዎ መይዳ

አይን ወረ—ተኛ ነው... ይወዳል እንግዳ

አይን ወረ—ተኛ ነው... ይወዳል እንግዳ

አያል በጎንደር

ሽር እንበል ብሎኝ ነበር”

ሴተኛ አዳሪዎቹና ወንዶቹ እያጨበጨቡ ተቀበሉዋቸው ፤

“አያል በጎንደር

ሽር እንበል ብሎኝ ነበር”

ሴትዬዎ አወረዱ ፤

እንዴኝ— እንዴኝ ነሽ... አንባ— ባልሞይ

ሰው ታባ—ቱ ገዳይ... ይታረቅ— የለሞይ” አሉና ታዲያ “አያሌው ሞኝ”ን እንደመቀጠል ሌላ ዜማ ጀመሩ ፤

“ላማ ‘ለሽ ወይ በርዬ—ላማ ‘ለሽ ወይ በርዬ ላማለሽ ወይ በርዬ— ላማለሽ ወይ በርዬ ላጋባሽ ጎንደርዬ ።”

ተቀባዮቹ ፤ “ምነው እማማ?—ምነው አሮጊት? —ኤጭ! ሙዚቃውን አሮጊ!” እያሉ ማጎረምረም ጀመሩ ። አሮጊቷ ፤

“ምነዎ ልጆችዎ? አትቀበሉም?” አሏቸው ። አንድ ሱፍ የለበሰ ደስ የሚል ቀይ ወጣት ፀሀይን እንዳቀራ ፤

“ዘባረቁት እማማ ። እንዴት እንቀበል?” አላቸው

“ዋ! ልሻሮ ፤ ካልዘባረቅሁማ ምኑን አበድሁት?” ሰዎቹ ዝም አሉ ።

“ለይላ ዘፈን ላውርድላችሁ ይሆን? ወይም የጎጃም ወይም የምንጃር ወይም—”

“አንፈልግም!” ብሎ ጩኸ ። አንድ ቆዳ ጃኬት የለበሰ ወጣት ነው ። ረሻሻም ለጫ ፀጉሩን በጠርሙስ ሙሉ ቅባትና ባምስት አይነት ብሩሽ በጎን በኩል አስተኝቶ ፤ ግንባሩን እንደ ጉተና አቁሞታል—አውራዶሮ ። ሂሙን ግማሽ ጎንጨፎ ድረስ አሳድጓል—ኤል ሺስ ፕሬዝሊ ። ሁላችን የእግዚአብሔር ፅሁፍ ነን ። እግዚአብሔር “ውበት” የሚለውን ቃል ሲፅፍ ፀሀይን ፈጠረ ፤ “አብድ” ለመገፍ እጅህን አሮጊት ፈጠረ ፤ “ከንቱ” ሲል እኔን ሰራ ፤ “ጉራ” የሚለውን ቃል ሲፅፍ ደሞ ባለቆዳ ጃኬት አውራዶሮ ቀረፀ ።

ይህን ሆሊውዳዊ አውራ ዶሮ ውቤ በረሀ ውስጥ ብዙ ጊዜ አይቸዋለሁ። እነ ጥላሁን እነአሀዝ ወይም ሌሎች የረብሻ ሰዎች በሌሉበት ቦታ፤ ይነሳና ይንጎ ራዲዳል ይሸልላል፤ ሴቶችን በጥሬ ይመታል፤ ወንዶችን ይገላምጣል። እነ ጥላሁን እነአሀዝ ሲገቡ ግን ቶሎ ብሎ “ሀይ ኤቭሪቦዲ” (ታዲያስ ጉባዝን) ይላቸውና ይጨብጣቸውና “ሂሳብ ስንት ነው?” ብሎ እንደ ጨዋ ሰው ከፍሎ፤ ቀበሮ እንዳየ አውራ ዶሮ ሾልኮ ይጠፋል። ዛሬ ጥቁር ቆዳ ጃኬት፤ በሽሚዝ ፈንታ አንድ ጥቁር ካናቴራ (የደረቱን ጡንቻ ቅርፅ አጥልቶ የሚያሳይ) እና ሰማያዊ ጂንስ ሱሪ ለብሷል። — ቦዲ መሆኑ ነው።

አሮጊቷ ዘወር ብለው አዩት።

“ምናለ ብንጫወት ልኻለን?” አሉት።

“ጋዴም— ሺት! እኛ ልንደሰት ነው የመጣ ነው።”

“ዛድያ እንዘፈና።”

“ዘወር በይ ባክሽ፤ ሺት!” አመናጨቃቸው። እጆቹን እኋላ ኪሱ ውስጥ ከተተና እንደ ማርለን ብራንዶ ቆመ።

“ዘወር በይ! እንደን? ማን መሰልሁህ አንተ? ወንድም የራስ አበበ መድፍ ተኳሽ ነው። ያንዲዲዋል!”

አውራ ዶሮው እንደማርለን ብራንዶ ቀስ እያለ እየተንቀባረረ፤

“እንቺሳ ምንድነው ስራሽ?” አላቸው

“ድርወ የተልቅ ሰው ልኻለ ነበርሁ። አሁን ግን እብድ ነይ። ኸ! ኸ! ኸ! እንዳንተ ያለው እንኳ አንቺ ይለያል። ኸ! ኸ! ኸ!”

ቆዳው ጃኬት ተናደደና ፀሀይን ሙዚቃውን እንድታስዘፍን አዘዛት። ቡጊ ተጀመረ።

አሮጊቷ “የንየሳ ዘፈን፤ ቆንገርት?” አሉ።

“ምን ላርግ እማማ?” አለቻቸው። ጥሩ ልጅ ነች እቺ ፀሀይ።

“በሉ ተጫት። ተጫት! እንደ ምን እንዳይቀር ብይ?” ወደ አውራ ዶሮው ዘወር ብለው ዳንስ ሊጅ ምር ሲል፤

“አወ—! አለ ኻርቡ። ሚያ—ው! አለች ድመቲቱ። ይኸ ሚስጥር ነው። እብድ ካልሆንህ አይገባህም። ይምወ አንተ ለማበድ ተስፋ የለህም። አለሌ!” አሉትና ወደኔ መጡ።

ብቻዩን ነበር የተቀመጥኩት። እጎኔ አንዲት ትንሽ ክብ ጠረጴዛ አለች። ከሷ ቀጥሎ አንድ ባዶ ወንበር አለ። እሱ ላይ “ወገብየን! ወገብየን!” እያሉ ተቀመጡ። አዩኝ። አዩኝቸው። የሚደንሱትን ወጣቶች አዩ። ይሽከረከራሉ። ቀይ ያላ የመሰለ አምፑል የተለጠረበትን ኮርኒስ ተመልከቱ። የመጠጥ መደርደሪያውን ቃኝ፤ ከዛ ፊቱን አጠኑ። ትንንሽ ረጣን አይኖቻቸውን ወደተደረደሩት የመጠጥ ጠርመሶች እንደገና ጣል አደረገና፤

“ጠምቶያል ልኻለን?” አሉኝ።

“ይጠጡዋ!” አልኳቸው።

“ውሀ አልጠማይም”

“አውቃለሁ”

“ትከፍልልያለህ? ባሁን ዘበን ባለብዬ ቤሽጣል
ንገር አይጋብዝም” ክፉ ዘበን!”

ሀሀይ ነጭ አረቄ አመጣችና አጠገባቸው ክቧ
ጠረጴዛ ላይ ስታስቀምጥላቸው የሚያንፀባርቅ ፈገግታ
አሳዩችኝ = እኛ ሀሀይ በጣም ቆንጆ ናት = አቤት
የዳሌዋ ውዝዋዜ!

አርጊቷ የጠለገ ጅማታም እጅ ከጠረጴዛው
በላይ ዘረጉና እጅጊያን ሳብ እያደረጉ፤

“ሰማይ ልንገርህ ልኸሃ” አሉኝ፡ “እብደቱ እንደ
ዝመረይ ሰሙን፣ ወራትና ዘበናት፣ ሰው መረንከት
እወድ ነበር = ሃድያም አንድ ሁሉቲዜ ሲጠፍሩይ ግዝዩ
ተውሁት = አሁን መሳደብ ብቻ ነው = ደምወ አሁን
ተሳደብኸ ብለው ቢያስሩይ ስድቡን እተው ነበር =
ምን አላች በለይ = ነገር ግን አየህ፣ ስድብ የሚታይ
ሰንበር ወይም ቁስል አይተውም = እንደዚህ ነዋ!

“ማበዴን ያወቅሁት ጥርስየ ላይ አንዲት ፀጉር
የበቀለች ግዝዩ ነው” ሁለቱ የላይኛ የፊት ጥርሳ
ቸው ተሸርፏል = “ከዛምልህ እኛን ፀጉር ጥርስየ ላይ
በቅላ ካዩ ሰዎች ማበድየን ሊያውቁብይ አይደለም” ይህን
አልሁና ፀጉራቱን ለመንቀል በሀይል ስስባት ጥርስየ
ንም አብራ ይዛ ተንቀለች = እና ሸራፋ ሆንሁ እልህ
ለሁ = እየኝ!” እኝ አሉ = የሸራፋቸውን ጉድጓድ
አይኛ ልስቅ ምንም አልቀረኝ =

አረቄያቸውን ፉት አሉና፣ እያጣጣሙ፤ “እም!
ይህች አረቅየ ግሩም ናት = ምኒልክ ይሙት! አየለች

መድኃኒቱን ያጠጣችይ ባረቄ ነበር = እኛ እባብ!!
እኔን የገዳዮች መስጋት = እንደሰ ርስቱ ምኔም አይደ
ደል = ይልቅ ከነኔ ከመግባት እንዲሁ ብትለምነይ
እተውላት አልነበረም? ያን የመሰለ የጠኸር ንግድ እያ
ለይ መቻ ርስቱን እፈልግ ነበር? ግን በሰማይ ብየት
እንፋረዳታለን = በጭራሽ አልተዋትም = እንዲያውም
የሰማይ ብየት በር ለስዋ አይከፈትም = ምናልቅ በላይ!
እንደዚህ ነዋ =

“ይኸ የማን ነው ብየት? “የንዩ” አትልም?”
“የኔ”

“ይኸ የማን ነው ብየት?” ክቧን ጠረጴዛ ልዩ
ልዩ ቦታ እያንኳኩ ነው እንደዚህ የሚያናግሩኝ =
“የኔ”

ይህንን ጥያቄና መልስ ሰባት ጊዜ ያህል ከደጋ
ገምነው በኋላ እንዲህ አዜሙ፤

“ያዲ—ሎልየ!
የብር መስ—ቀልየ!

ተወ. አስገቡ—ይ ዛርዩ!”

ዜማውን ስሰማ፣ ድር እህቶቹ የሚጫወቱትን
ጨዋታ አስታወስኩና እንደዚህ መለስኩላቸው፤

“ያዲ—ሎሌ!
የብር መስ—ቀሌ!

አናስገባ—ም ዛሬ!”

ድንገት የጨዋታው መንፈስ ከፊታቸው ተገፈፈ።

“ምነው ልሽየ፤ እብድ ናት ብለህ ነው አናስገባም ዛርየ የምትለይ?” አይናቸው እንባ እያቀረረ “አረ ተው በማንም ሊደርስ ይችላል”

“አይዘዎት!” ብዬ እንደትንሽ ልጅ አባባልኩባቸው ። ውሸት ከየት እንደመጣልኝ እንጃ፤

“በመጀመሪያ ጊዜ ማስገባት ጨዋታው ስለሚከለክል ጨዋታው እንዳይፈርስ ብዬ ነው እንጂ ሁለተኛ ጊዜ “ተወ. አስገቡኝ ዛሬ” ሲሉ ላስገባዎት ነበርኩ” አልኳቸው ።

ሀዘኑ ባንዳፍታ ለቀቃቸው ። “አውነትን” አሉኝ “አውነት”

“ፈረሰኛውን?”

“ፈረሰኛውን ። በሉ እንደገና ።”

“አሺ ።” ሊጀምሩ አሉና ተወቱ ።

መራቱን ማየት ጀመርኩ ። ሳቅ፣ እፍረት፣ ከባድ ሀዘን ልቤ ውስጥ ተቀላቀለ ። የወለሱ ሳንቃ የሚገናኝበት ስንጥቅ ውስጥ የነበረው ስንጥርና ከመጥረጊያ ረገፍ የተቀረቀረ ሳር ይታዩኝ ጀመር ። መዚቃው ቡጊ ሰጫወት የጸናሾቹ እግር ወለሉን ሲፈትግ ተሰማኝ ። አሮጊቷ አዜሙ፤

“ያጌ—ሉልየ

የብር መስ—ቀልየ

ተወ. አስገቡ— ይ ዛርየ”

በዜማ፤ “ያጌ—ሉሌ

ነይ ግቢል—ኝ ፍቅሬ” አልኳቸው ።

ከራሱ ፈጥራ ነው እንጂ ጨዋታው ውስጥ ያለበት አይመስለኝም ። የሆነ ሆኖ አሮጊቷ ደስ አላቸው ።

“ገባሁ አሉ ። አንተ ደምወ ተራህን ለምነይ” አሉኝ ።

ተራዬን “ተወ. አስገቡኝ ዛሬ” አልኳቸው ።

እንዲህ ስንል “አሊ ሆይ—አላሊ ሆይ” እና ሌሎችም የልጅነት ጨዋታዎች ስንጫወት ግማሽ ሰአት ያህል አሳለፍን ።

ይህን ሁሉ ጊዜ ጉረኛው ባለቆዳ ጃኬት እየደነሰ እየጠጣ ያፈጥብኛል ። “ሺት ሁሉ እዚህ!” ብሎ ከያጉረመረመ ነበር ። እሱ አሮጊቷ እንዲወጡ ሲፈልግ እኔ መጠጥ ስለገዛሁላቸውና ስለጫወትኩዋቸው ብቻ ሳይሆን፤ ፀሀይ ከሱ ጋር እየደነሰች ከኔ ጋር ስለም ትሳሳቅም ነው ። ዋናው ምክንያት ግን እኔ የለበስኳት ቆዳ ጃኬት የሱን ቆዳ ጃኬት ስለምታስንቅ ነው ። ተነሱ ስቼ ከሱ እኩል ብሽልልና ብንጉራደድ ፈርቶ እንደሚቸውኝ እርግጠኛ ነበርኩ ። ግን ያሮጊቷ ጨዋታ በየቀኑ አይገኝም ፤ ድንገተኛ ያልታሰበ አጋጣሚ ነው ፤ እንዲያመልጠኝ አልፈለኩም ። ከዚህም በላይ መሸለል አልወድም ። ስለዚህ፤ ልክ አንዱ ሸክላ አልቆ አጭር ፀጥታ ሲከተለው፤ ቆዳው ጃኬት ፀሀይን ይዞ ሳለ፤ ጮክብ ብዬ እንዲህ አልኳት፤

“ፀሀይ! ጥላሁንና አህዝ መጥተው ነበር?”

“የለም”

ሰአቱን እያየሁ፤ “እፋ! እነሱ ደሞ ሰው መቅጠር አይሰለቻቸውም ። እስቲ እባክሽን እዛኛው ቤት እንዳሉ ሰው ላኪና አስጠይቋልኝ”

“እሺ” ከውብ ፈገግታ ጋር ።

ይኸኔ ሌላ ሸክላ መዝፈን ጀመረ ። ከዛ በኋላ ጉረኛው ባለቆዳ ጃኬት እዛ መኖሪን ጨርሶ ረሳ ። ስለብልጠቱ በሰራው ራሴን ላምግስ ነበር ። ብቻ ያርገቷ ወሬ ራሴን አስረሳኝ ።

እንደገና እጅጊዬን በጀማታቸው እየሳቡ ፤

“ሰማይ ልሻየ” አሉ ። “እነአሀዝ እነግእዝን ተዋቸውና ፤ አረቂዬን ጨረሱሁ ።”

ፀሀይ አረቂውን አመጣችላቸው ። አሁንም የሚያን ፀባርቅ ፈገግታ አመጣችኝ ። እቺ ፀሀይ ውብ ነች ብዬ የለ? ስለዳሌዋ ተናግራለሁ? አሁንስ ዳሌዋን በተለይ ለኔ ለግል ደስታዬ ያወዛወዘችው መሰለኝ ። ስለዚህ ስለዳሌዋ ውፋሬና ሙቀት ፤ ልስላሴ—ላስብ ስል ያደገቷ ወሬ ከለክለኝ ፤

“ያባትዩ ፈረስዎች ለእራት እንዠራ በወጥ ከነቅልጥሙ ካልመጣላቸው ቤት አፍርሰው ይሂዱና የሻርብ አራት ይሆናሉ ።

“አዉ! አለ ሻርቡ ።

“በልሻርታችን አንዲት የሻርብ ቋንቋ ማያውቁ አክስታችን ነበሩ ። አንድ ቀን ግታ ከራት በኋላ ቁጭብለን እሳት ስንሞቅ ሻርብ ጮኸ ። አዉ! አለ ።

“ሰአሊ ለነ ቅድስት!” አሉና ሰባት ጊዜ አማት በው ሲያበቁ ራሳቸውን ጉልበታቸው ላይ ደፉ ።

“ምነው እኔ ሚቴ ምን ሆነኸ?” አላቸው አባባ ።

“ሻርቡ ነው” አለች እማማ ። ያነዩ እርጉዝ ነበረች ።

“ሻርቡ ምን አለ?” አልናቸው ።

“ዛሬ ፈረሱን ትተን ፈረሰኛውን ነው ። ምን በላው ፤ አለ” አሉ ።

“ በነገታው ማለዳ ገና ለማኝ ሳይነሳ የባለቤታቸው ፈረስ ባዶውን መጣ ። የፈረሱን አንገት አቀፉና ስቅስቅሳ በለው አለቀሱ ።”

“ባላቸውን ጅቡ በላው?” ብዬ ጠየቅኳቸው አርጊቷን ።

“ ከየት መጥተዎ ልገጭ? ያን ግዝዬ ባላቸው ከሞተ ሶስት አመቱ ነበር ። ነብሱን ይማረውና ።”

እንዳልስቅ ፈርጄ ያዝኩት ።

“በልሻርታችን ከብት እንጠብቅ ነበር ። ያባቴ ፈረሶች— እሱንማ ነገርየሀለሁ ። ኸኸኸ! ለምን መሰለህ እንዲህ ። ምስቀው? በጣም ስለማዝን ብቻ ። የሀዘን ቋት ፤ የሀዘን ቀር ። የሚያሳዝነኝን ታውቃለህ?

“በልሻርታችን ከኩሉ ፤ ቅልቦሽ ፤ ገበጣ ፤ እንጫወት ነበር ። አሁን እንግዲህ አድገናል ፤ ሰው ሲሞት እየወሰድን መቅበር ነው ። “ግባ መሬት” ብለን አፈር ማልበስ ፤ ደንጊያ መጫን ነው ። ተነስቶ እንዳይረብሽ ። ምኒልክ ይሙት!” አነጋገራቸው አንዴ ያዲሳባ አንዴ የባላገር ነበር ።

“እረኛ ሳለሁ በጣም የሚያስቀይ ያህያ ሻርቶ ነበር ። እህ! ህ! ህ! ይወዛወዛል ይንቀለቀላል ። አያርፍም ። አይገርምህም?”

“ግን አህያ በጣም ያሳዝነያል ። ሲጮህ ስምተህ የለ? የሀዘን ጨኸት ነው ። የሀዘን ቀር ፤ የሀዘን ጥሩንባ።

“እህል ይጫንብያል፤ እንጨት፤ ጭድ፤ ሁሉ ነገር ይጫንብያል = ዠርባዬ እስኪቆስል ስድብም ሳቅም ይጫንብያል፤ መከላከያ ቀንድ የለይ፤ የሚከራከርልይ የለ። በምን ፈረድክብይ?” ብሎ አግዘርን ያማርራል = ይምወ እውነቱን ነው። በምን ፈረደበት?

“ዛድያ እግዘር አያደላም ትለያለህ? አንዱን አህያ አንዱን እብድ፤ ሌላውን ይምወ ንጉስ አርጎ ሲፈጥር? ከዚህ የበለጠ ማዳላት ከየት ይምጣ?”

“እያት እቺን ጥርስየን = አንድ አሽከር ነበረን = ጠረንገሎ የገደል ቅራፊ፤ አካፋ እግር፤ መጥረቢያ ጥርስ ጉመን ጠጉር = አቤት የብብቱ ግማት! ቁናስ! እንጨት ተሸክሞ ሲሂድ አፊን በለይ እንደ ጥርስየ—እቺ—ወለቀች = ወሰድሁና ጓሮ ቀበርኋት = እንግዲህ አንዳንድ ቀን ትዝ ስትለይ እየሸድሽሁ ቆፍርዬ አወጣትና አይቻት ስቅስቅ ብዬ አለቅሳለሁ = ዛድያ አንድ ጥቁር ውሻ ነበረን = አንድ ቀን መልሽየ ስቅብራት አይቶ ኖሮ በልየ ለሁበት ቆፍሮ አወጣትና በላት = እቺኛይቱ ጥርስየ ይምጥ ዝም ብላ ረገፈች፤ ስስቅ = እውልይ፤ ሰው በሸራፋው ይስቃል?”

አረቂያቸውን ፉት ብለው እያጣጣሙ “ግሩም አረቂ! አየላች መድሀኒቱን ያጠጣችይ ባረቂ ነበር = ለካ ነግርየሀለሁ = በጣም የምፈራው ምን መሰለህ? በቻ ለሰው አትንገር = አሁን እንግድየህ ካበድሁ ስንትና ስንት ዘመን ሆነይ = እብደቱን ለምጀዋለሁ = እንዲያውም ከንግድይህ ያለ እብደትየ ልኖር አልችልም = ዛድያ አሁን አየላች እንደልማድዋ ምቀኝነት ይዟት ያንን እብደት የሚያረክስ መድሀኒት ብታጠጣይስ?”

“ትፍ—ትፍ!” አሉና እያማተቡ ወደላይ እያዩ “ውይ! አያርገው! ለቁልቢው ተስያለሁ = እስክሞት እብደትየን የጠበቀልይ እንደሆነ መጋረግ አስጠዋለሁ =

“እግርዬን አሳይችየሀለሁ? . . . . ጥርስየንሳ? እሱንማ እንዴት አሳይሀለሁ? የለምኮ = አየኸው? የለም = አላመንኸይ እንደሆነ ፈትሸይ = . . . ጥርስዬ ከወለቀች ወዲያ አለም በቃይ አልሁ = ስበላ ወይም ስስቅ ጥርስየ ትዝ ትለይም የለ? ልታነቅ እላለሁ =

“ጥርስየ ከወለቀ ምንን ኖርሁት? ልሙት አልሁ = ልታነቅ አልሁ = ገመድ ቋጠርሁ =” አሁን እንግዲህ ምን እንደሚሉ ጠፋቸው = “እና ይኸውልህ—ዛድያልህ ልሽየዋ—ሰው አስጣለይ እንደልማዱ = እና ኖርድ ቤት ወሰዱይ =

“ምን አድርጋለች?”

“ልትታነቅ ስትል ደረሰንሳት”

“ትታነቃ! ትፈንጠር! ትሸቀንጠር! ትሸከርከር!” እንደይህ ነው የዛርየ ዘበን ዳኝነት እልህለሁ = ምኒልክ ይሙታ!

“በል ለአራቴ ስሙኒ ስጠይና ልሂድ ልሽየ” አሉና ብድግ አሉ = ስሙኒ ስላልነበረኝ ሀሀይን የብር ምንዛሪ ጠየቅኳትና ሀምላ ሳንተም ሰጠኋቸው =

“ስሙኒ ይበቃያል ልሽየ፤ እምብዛም መለገስ ያከ ስራል =” ወደ ሀሀይ ዘወር ብለው፤

“ልምከርሽ ልሽየ = ይህን ጉረምሳ አትልቀቂው = የሚያጠግብ ወንድ ባይኑ ያስታውቃል = ወይንየ ወጣት

በሆንሁ!" ፀሀይ እንደልጃገረድ መሬት መሬቱን ማየት ጀመረች

“በሉ ደሀና እደሩ ልገችሁ!” አሉንና ሄዱ።

ካንድ አስር ደቂቃ በኋላ ተመለሱ።

“ከግማሽ መንገድ ተመልሽዎ መጣሁ። አንድ ቆንገሮ የገገንዳር ተረት ልንገርህ እንድታስታውሰደ፤

- አንተ ሰው ከየት መጣህ?
- ከግብጥ፤
- ምን ይዘህ?
- ጭብጥ ጥጥ
- በምን አስረህ?
- በድንጋይ ልጥ
- ይኸስ ሰው ዋዘኛ ነው!
- ዋዘኛስ ክራር ነው
- ክራርስ ጥዝ—ጥዝ ባይ ነው
- ጥዝ—ጥዝ ባይስ ንብ ነው
- ንብስ ነዳሬ ነው
- ነዳሬስ ደጋን ነው
- ደጋንስ ጠማማ ነው
- ጠማማስ መንገድ ነው
- መንገድስ ወሳጅ ነው
- ወሳጅስ ውሀ ነው
- ውሀስ ብም—ብም ባይ ነው
- ብም—ብም ባይስ ጉሽ ነው
- ጉሽስ ዘላይ ነው።
- ዘላይ ፈቆ ናት
- ፈቆ ስትዘል አግኝቼ በልቼ መጣሁ።
- ሰባች ጉፈያች?

- ሳትታረድ መጣሁ
- የሆነስ ሆነና ስምህ ማን ነው?
- ሳገር አይመች
- ማን አወጣልህ?
- ጉረቤቶች
- የናትህ ስሟ ማን ነው?
- ሳልወለድ ሞተች
- የሆነስ ሆነና እግዚህርን አይተክዋል አላየኸውም?
- አዎን አይቸዋለሁ
- ቀይ ነው ጥቁር?
- ተከናኘህ ነበር
- ረኸም ነው አጭር?
- ቁጭ ብሎ ነበር።

“በል ደሀና እደር ልኸየዋ ። ያችን ቆንኸው አት ልቀቃት ። ዘማም ነች ። ደዋ ፈልጋህለች ። ገንዘብ ከስ ጠሀት ግን ነገሩ ተበላሸ ። ስየት የሚተኛ ሁሉ ወንድ እንዳይመስልህ ። ብቻ እኔን ከሰው የቆጠርኸይን ያህል እሷን ከስየት ቁጠራት ። በል ደሀና እደር ። አሁንስ አልመለስም ። መኸድየ ነው መስናቦትየ ነው ፤ ትላው ምንድነው!” ብለው አንዴ አዘመሉልኝ ሳይሆኑ።

“ደሀና እደሩ” አሉ

ሄድ አሉ ። መለሰ አሉ ። ቁጭ ካልከብት ጉን በስ ብለው ግንባራን ሳሙኝ ። በኋላ ተፋብኝ ።

“ትፍ—ትፍ— ትፍ! ከፋ አይንካህ እምዬ ። አርባ እቱ እንስሳት ይጠብቁህ!”

ጥሩነቱ ሰው ሲደንስ ሲጫወት ስለነበረ ይህን ያስተዋለ አልነበረም ። ፊቱን በመሀረብ ስጠርግ ፀሀይ መጣችና

“ና ውሀ ልስጥህ ታጠብ” አለችኝ ። ሲተፋብኝ አይታ ኖሯል ። መኝታ ቤቷ ገባን ። ውሀ የሞላ ጆግ ሳህን ውስጥ ቁጭ ብሎ ነበር ። ሬቱን አስታጠ በችኝ ። አልጋዋ ግርጌ የተዘረጋውን ፎጣ ላኔላ እጄን ሰደድ ሳደርግ ።

“ተወው” አለችኝና ከመሳቢያ ውስጥ የታጠፈ ፎጣ አውጥታ ሰጠችኝ ። ፈገግታዋ ያበራል ።

“ያ ሁሉ ወሬ ስለምን ነበር?” አለችኝ ።

«በኋላ ልንገርሽ» አልኳት ።

መሬት መሬቱን አየች ።

1956

“ ፍራሽ አዳሽ ”

አቶ ወንዳፍራሽ እኚህ ፍራሽ አዳሽ የዋዛ ሰው እንዳ ይመስሉዋችሁ ። ሰሎሞን ራሱ ከጥበቡ ቆንጥሮ የሰ ጣቸው ሰው ናቸው ።

አሁን ይኸ ልጃቸው አዝብጤ— ከነስሙም አዝ ብጤ— በአምስት ዓመቱ የአንድ ሙሉ ሠራተኛ ሥራ ሲሠራላቸው ይውላል—የኔታ ትምህርት የለም ያሉ ለታ ።

እንግዲህ በፍራሽ ሥራና እደሳ የሚኖሩ እንደ ሚያውቀት ሁሌ ትራሱን ጥጥ ሞልተው ጠቅጥቀው ከሰፋት በኋላ ሲያዩት ጠማማ ኳስ እንጂ ትራስ አይመስ ልም ። በስንትና ስንት ትግል ፣ በስንትና ስንት ቡጢ ፣ ጥሬና ልዩ ልዩ ክርን መሳይ ጉሸማ ነው ልክ የሚ ገባው ፣ ትራስ የሚሆነው ።

ታዲያ አዝብጤን መንገድ እየጠበቀ የሚመታው ተለቅ ያለ ልጅ አለ— መጮንን የሚሉት ።

አቶ ወንዳፍራሽ ይህን ያውቃሉ ። ስለዚህ ትራስ ጠማማ ኳስ በሚመስልበት ሰዓት አዝብጤን ይጠሩ ትና እንደሚከተለው የወንድ ልጅ ወግ ያስተምሩ ታል ፤ በጥበባቸው ።

ቀኝ እጄን ለቀም አርገው ይይዙና

“አንተ ማን ነህ?” ይሉታል በሚያስፈራ ድምፅ።

“እኔ አዝብጤ!” ይላቸዋል ሳይፈራ፣ እጁን እየ
ጨበጠ ግን ለማምለጥ ሳይቃጣ።

“አዝብጤ ማ?!” ሲሉት

እንደ ነገድጓድ ጨኸት “አዝብጤ ወንዳፍራሽ!”
ብሎ ያመልጣቸውና ቡጢ እንደጨበጠ በነብር መሳይ
ዓይን ይመለከታቸዋል።

“ወንዳፍራሽ ፍራሻዳሽ?”

“እንዴታ!”

“ያ ጀግናው? ያ ሠርቶ የሚበላው?”

“አዎና!”

“እውነት አዝብጤ ወንዳፍራሽ ፍራሽ አዳሽ ከሆ
ንክ”፣ ይሉታል ትራሱን እየሳዩት “ይኸውና አመፀኛው
መኰንን። ትንንሽ ልጆች እየደበደበ ያስለቅሳል። መጫ
ወቻቸውን ይነጥቃል። ንሳ ደብድበው፤ ቅጣው ይህን
አመፀኛ። የት የት እንደሚመታ ታውቅ የለ?”

“አውቃለሁ”

“በል እንግዲህ ሥራውን አሳየው”

“አንተ! ልጆች ለምን ትመታለህ?” ይለዋል ትራሱን።

ትራሱ ዝም።

“ይኸውልህ እንግዲህ፤ ማናለብኝ ብሎ ኩርቶ ዝም
ብሎ ያይሃል።”

አዝብጤ ሆዬ ዘሎ በጉልበቱ ትራሱ ላይ ያርፍና
በቡጢ እየደበደበው “በል ተናገር!” ይለዋል።

“ዝም አልክ? እንካ ቅመስ!” እያለ ስንትና ስንት
ቡጢና ክርን ሲያወርድበት አቶ ወንዳፍራሽ ሌላ ትራስ
መሙላት መጠቅጠቅ ይጀምራሉ።

አዝብጤ ትራሱን እያገላበጠ ወደ እስኪጠላ ድብ
ድብ ካረገው በኋላ አቶ ወንዳፍራሽ “በቃው መስለኝ፤
እንግዲህስ ሁለተኛ ደፍሮ አይማታም” ሲሉት፡

“ሁለተኛ ትማታለህ? ሁለተኛ ሽንኮራዬን ትነ
ጥቃለህ? እ? ይለመድሃል? ሁለተኛ ፈሪ ብለህ ትሳደ
ባለህ!?! ት—ት—ትሳደባለህ?” እያለ ምራቅ፡ ቡጢና
ክርን ካወረደበት በኋላ!

“በቃው አይለምደውም። አታይም ያ ያሳበጠው
ኩራቱ እንደለቀቀው?” ይላሉ አባትየው “በቃ፡ በቃ
ይበቃዋል። አረ በገላጋይ በሽማግሌ ይተዉት እባክ
ዎን!” እያሉ በብዙ ልመና ይገላግሉታል ትራሱን።
አሁንግግ ጠግግ ኳስም አይደለ፤ መኰንንም አይደ
ደለ። ትራስ ነው—ዳውላ ሊሆን ምንም አልቀረው።

አዲሱን ትራስ በቡላ ክር እየሰፉ፡

“ይኸ አሁን የምሰፋው ደግ ማን ይመስልሃል?”
ይሉታል አቶ ወንዳፍራሽ

“ማን ነው?”

“ጭራቅ ነው። ክፉ ሀይለኛ ጭራቅ። ስንትና
ስንት ልጅ የበላ። ይህን ታዲያ ይዞ በቡጢ አፈር
ማስጋጥ።”

“አፈር አስግጠዋለሁ፤ ቶሎ ጨርሰው”

“ተው ይበላሃል”

“አረ! እሱ ሊበላኝ? እኔ ደሞ ዘልፎ ሆዱ ላይ ቁጭ! አይኑን እሸት! በሽንኩርት እሸት! ማየት ሲያ ቅተው በተጠት ጎጥጥ! እውር ሲሆን በሸኬ ጥልፍ! ሲወድቅ ርግጥ! በጭቃ እግራ ርግጥ! ከዛ በመዶሻ አፍንጫውን! በእሳት ፀገሩን! ደሞ ፀገሩ ሲቃጠል ይገማል አይደል”

“አዎን ግን ማቃጠል አያስፈልግም ። እሳት መጥፎ ነው ። አቃጥል የተባለውን ትቶ ያልተባለውን ያቃ ጥላል ። መደብደብ ይሻላል ።”

“እደበድበዋለሁ ። ደሞ ከፊለገ እንደ ወረቀት እቦ ጫጭቀዋለሁ ። ብጥስጥስ አድርጌ ስወረውረው ነፋስ ደሞ ወስዶ ጭቃ ውስጥ ጭምር! ስዎች ደሞ ሲያልፉ በእግራቸው ጭፍልቅ ጭፍልቅልቅ ያደርጉታል ። እን ደማማ ገማንሽ ጫጫት ። አባባ?”

“እ” ይላሉ አቶ ወንዳፍራሽ

“አሁን እማማ ገማንሽ እኔን ቢጨፈልቁኝ እን ደጫጫትዋ ጭጭ ያረጉኛል?”

“ምነው?”

“እንደዚህ ጫጫት ነው ጨፍልቁ ጭጭ ማረ ግሀ አሉኝ ። ይችላሉ ሊጨፈልቁኝ?”

“ሊጨፈልቁህ ቢመጡ ምን ታረጋለህ?”

“አረ! ሊጨፈልቁኝ እንደ ጫጫት? እኔን? እኔ ደሞ በቢላ እግራቸውን ቁርጥ! እጃቸውን ቁርጥ! ጣታቸውን ቁርጥ! ደሞ አፍንጫቸውን ጎምድ! ምላ ሳቸውንም ካፋቸው አውጥቼ ቁርጥ! ደሞ እንጥላች ወን ቁርጥ! አባባ?”

“ወይ” አሉት አቶ ወንዳፍራሽ ፡ ሰፍተው ክፍን ቋጥረው በጥርሳቸው እየበጠሱ ።

“የማማ ገማንሽ እንጥል ይህን ያክላል?”

“እኔ እንጃላቸው ። እኚውልህ እንደጫጫት ጨፍ ልቃቸው” አዝብጤ ወንዳፍራሽ እማማ ገማንሽን እያገላ በጠ በቡጢ በክርን ሲደበድብ አቶ ወንዳፍራሽ ወደ ፍራሽ ሥራቸው ተመለሱ ። — እቺን ጥያቄ እየመረመሩ ።

እቺ አሁን የምስፋት ፍራሽ ስንት ነገር ልታይ ልትሸከም ይሆን? አዝብጤ የሚመታትስ ትራስ ስንት ነገር ልትሰማ ይሆን? አቶ ወንዳፍራሽ ይህን እያሰላሰሉ ዓይኖቻቸውን ወደ ሰማዩ አቀኑ ። “አዎን ፡ ከሁሉም በላይ ያለ ሰማይ ነው ። ከሰማይ በታች ያለው አሮጌ ቆርቆሮ ነው ። ከቆርቆሮ በታች ኮርኒስ ፡ ከኮርኒስ በታች አልጋ ። ካልጋ በላይ ፍራሽ ፡ ከፍራሽ በላይ ሹክሹክታ ነው ። ከሹክሹክታው ውስጥ ምስጢር ነው ። ሁሉም ምስ ጢር ነው ።” አሉ አቶ ወንዳፍራሽ በጥበባቸው እየሠፋት ያንን ፍራሽ ። ፍራሽ ለመጋደም ፡ ፍራሽ ለሹክሹክታ ፡ ፍራሽ ለእንቅልፍ ፡ ፍራሽ ለህልም . . .

እ ኔ ደ ጀ ኔ

አጋፋሪ ደጀኔ ስልብ ናቸው ። ሚስቲቱ ወንድ ሲቀያይሩ ዝም አሉዋቸው ። ሲትዮዋ ግን የድፍረታ ቸው ድፍረት አረገዙ ። መች ይኸ ብቻ? ዘጠኝ ወር ቆይተው ጠብ አደረጉት። ከነቃጭሉ ።

አጋፋሪ ደጀኔ ተንኩለኛ ቁመኛ ናቸው ። ልጁን “እኔ” ብለው ስም አወጡለት ። እናቲቱ የወንድወ ሰን ሊሉት ሞከሩ ። አጋፋሪ ግን በእልህ ልጁን ከህ ሃንነቱ ጀምረው “እኔ” እያሉ እየጠሩት አሳደጉት ።

ልጁ ቀውላላ ገብጣ ሆነ ።

ሰዎች “እኔ ደጀኔ” እያሉ ይስቁበት ጀመር ከልጅነቱ ጀምሮ ። እናት ይህን እየሰማች ልብዋ እርር አንጀትዋ ቅጥል ።

በዕድሜ ከፍ ሲል “እኔ”

“አባይ ሰዎች በሄድኩበት ይጠሩኛል” አላቸው።

“እና ዘወር ስትልስ?”

“ዘወር ስል አልጠሩኝም”

“በስመኩብ በል ልጄ ። ማበድህ ነው ። ያቺ አዋ ላጅ አቢሾ አጠጣው ስትለኝ እምቢ ብዬ ልጄን አሳ በድኩት?” አሉ በመቆጨት ራሳቸውን እየነቀነቁ ።

“እኔ” እብደት ጀመረው ። አጋፋሪ በእብደት አዳ ራሽ አስተናገዱት ፤ የእብደት ድግስ አበሉት አጠ

ጡት = እናት ይህን እያየች እርር ደብን = አንድ ቀን
አጋፋሪ ደጀኔ አብሾ አጠጡት = ጤና ይስጥልኝ አለ፤
በጅልነቱ ላይ እብደት ጨመረ = እናት ይህን እያየች
ተከትላው ማበድ = እብደት አጋፋሪ ላይም መጋባት =

“እኔ ደጀኔ” ይሉና፤ ልጃቸው “እቤት” ሲላቸው፤

“ማን ጠራህ?” ይሉታል።

እናቱቱ “እረ ይተውት ይህን ልጅ” ሲሉ፤

“በገዛ ልጄ ምን አገባሽ?” ሲሉዋቸው

“እንዲህ አርጎም የለ!” ይሏቸዋል።

1967

እትዬ አልታዬ

እንዳጋጣሚ ቀኑ የተሟላ ዕለት ጊዜና ገንዘብ እኩል
የፈቀዱ ዕለት፣ ብርሃኑና ጥላዬ ከወደ ውሀው ለማለት፣ እና
ተዘናንተውም ለማውጋት ለመጫወት፤ ተያይዘው ወደ
እትዬ አልታዬ ቤት።

እትዬ አልታዬ ቤት የኩላሊት ሰፈር መገናኛ መደ
ሰቻ ነው። ትሰሜ እጅ በክራር የምትዘፍነው፤ “እንጦጦ
ላይ ሆኖ ይታያል ኩላሊት፤ የትያልታዬ ቤት የሁከት
መድሀኒት” ያለችውም ሳቅና ጨዋታ ስለሚበዛበትና
ሰው ውስጣዊውን ሁከትና ብቸኝነት ለመሸሽ ስለሚገ-
በኘው ነው።

የትዬ አልታዬ የቀኝ ገራሪቤት “ዕድሜ ቀጥል
ጣፋጭ ክትፎ ቤት” የሚል በቢክ እስክራብቶ የተጣ
ፈባት ካርቶን ወረቀት።

የትዬ አልታዬ የግራ ገራሪቤት “ልዩ ልዩ በያይነቱ
ጠቅላላ የሬሳ ሳጥን መሸጫ መደብር ቤት አስተያየት
እናደርጋለን” የሚል በቀይ የተጻፈበት ቆርቆሮ ከበሩ
በላይ ተሰቅሎ፤ አንድ ጥቁር የሬሳ ሳጥን ግድግዳውን
ተደግፎ ዘብ ቆሞአል።

ብርሀኑ በግማሽ ስካር፣ “እዚች ክትፎ በልተን፣ ዕድ
ሜያችንን አሳጥረን ወደዚያ መደብር ገብተን የሬሳ ሳጥና
ችንን መርጠን አዘን፤ ካረቁ የተረፈውን ገንዘብ ቀብድ
አስይዘን ስናበቃ ወደቤታችን” አለ።

ጥላዬ 'ዞሮ ዞሮ ከቤት ኖሮ ኖሮ ከመሬት' እንዲሉ አባቶች" አለ ።

“ምጣድ አይቶ ጠሃይ ፡ እንገብቻ አይቶ ጨረቃ እንዲሉ እናቶች”

“አይ የስካር ሞቅታ ፣ የጠላ ጠብታ እንዲሉ ፈረንጅች”

ሁለቱ ገብተው በዚህ እየሳቁ እትዬ አልታዬ ቤት ጥልቅ ። እትዬ አልታዬ ፈገግ ብለው ወርቅ ጥርሳቸውን ብቅ ።

እትዬ አልታዬ የእትዮንቱን ዘመን የትና የት ጥለውት ሄደው ፣ የእግግነቱንም ዘመን እንደ ወደ ማለፉ ብለው ፣ ሊያከትሙ ሲጎደቸውን ሊደፉ አንድ ሐሙስ ቀርቷቸው ፣ እንዲሁ በዘልማዳ እትዬ እየተባሉ ፣ ወርቅ ጥርሳቸውን ብልጭ ድርግም እየደረጉ ፣ ጠላ እየጠመቁ አረቁ እየሸጡ ፣ ገንዘብና ጊዜ እየቆጠሩ . . . ምናባትዋንስ ይቺ ነሮ ፣ ሞት ይህ ክፉ ተንቱለኛ ድመት ፣ አይጥሆነው ቢጠሩት ቢጠሩት አይል አቤት . . . እትዬ አልታዬ ሞትን “ውርርርር” እስኪሉትና “ሚያው” እስኪሉቸው እኛ ስለወርቅ ጥርሳቸውና እንዲሁም ስለፈገግታቸው እንናገርላቸው—እግረ መንገዳችንን ሌሎችንም እናነሳ እናወሳ ይሆናል ።

እትዬ አልታዬ ፈገግ ሲሉ ሲታዩ ፣ ጊዜ በሰውር እጅ ይዞ በጭካኔ ሳይሆን እየሳቀ በዝግታ እንደወረቀት ጭርምትምት ያደረጋቸው ይመስላል ። ፈታቸው የሚ ስቅ መዳፍ ይመስላል ። (መዳፍ እንደማይስቅማ የታ ወቀ ነው ። ግን አንድ ቀን ሳት ብሎት ቢስቅስን) ታዲያ የትዬ አልታዬ ፈገግታቸው ሲታይ ልብ ይሰውራል ።

በተለይም ከብርሀኑና ከጥላዬ ጋር ሲቃለዱ የሚታየው ፈገግታቸው የሺ አመት ደግነትና ፍቅር የተከማቸበት ይመስላል ።

እንግድያም ብርሀኑና ጥላዬ ወይ አንዳቸው ወይ ሁለታቸው ልጆቻቸው ናቸውን? ቢባል ፣ “ሊሆንም ይችላል ላይሆንም ይችላል” ይላል ባዲሳሳ አነጋገር ።

ሁለቱ ገብተው እንደተቀመጡ እትዬ አልታዬ በገዛ እጃቸው እናትና ልጅ ቀዳላቸውና ጠርሙሱን ይዘው ቆመው ያዩዋቸው ጀመር ። እናት ለልጆቻቸው አንድ አንድ መለኪያ ደስታ ለክታ የምታጠጣቸው ይመስላሉ ። ብርሃኑ እንደመነሳት ብሎ እጅ ነስቶ በሁለት እጅ ተቀ ብሎ ሲያበቃ የመለኪያዋን ከንፈር በፍቅር የሚስም ይመስል በዝግታ በጥቂቱ ሳበ ፣ አይነን ጨፍና ሲከተ ላት አረቂዋ አፋን ሙቀት ሞላች ፣ በጉርሮው ዘመተች ፣ ወደ ቆላ ወረደች ።

“አሰይ! እዚህ ደረሰች” አለ ሆዱን በመዳፉ እያ ሻሸ ። ቀና ብሎ አያቸው ሳቅ ሳቅ በሚለው ፊቱ ።

“ሙቀት! ሙቀት! ሙቀት!” አሉት እትዬ አልታዬ ። ወርቅ ጥርሳቸው ያረቁውን ነበልባል መልሶ የሚወረ ውር ይመስል አንጸባረቀ ።

“ያረቁና ያንቱ ፍቅር ሙቀት!” አላቸው ። ሁለቱ ሁሉ እንደተቃለዱ ።

“አይ አንተ! የዛሬ ሰላሳ ዓመት ተገኝተህ በሆነ” አሉት ።

“ያኔማ አይመችም” ነበር ። የለሁም ነበር” አላቸው ።

“እሱ ላይ ነው ጉዳይ ይኸውልህ = እኔ ደሞ አሁን የለሁም” ፈገግታቸው ከፈታቸው ላይ መሸ = ወርቅ ጥርሳቸው እንደ ማታ ጸሐይ ተደበቀ = እርጅናቸው ሲጨልምባቸው ታየ =

ገራምሳው ብድግ ብሎ በትከሻቸው እያቀፈ ካንገት በላይ እየቀለደ “ሰማህ ልጅ ጥላይ = እትዬ አልታዬ እዚህ የሉም = ፖሊስ የጠየቀህ እንደሆነ እትዬ አልታዬን አላየንም በል = ”

አግድሙ ወንበር ላይ አጠገቡ እያስቀመጣቸው ፡ መለኪያውን አንስቶ ፉት እያስደረጋቸው ፡ “መለኪያዬን ከማጋራት በላይ ምን የፍቅር ምልክት አለ?” አላቸው ፡

እትዬ አልታዬ ሊናገሩ ሲሉ ባለገራ ሳጥኑ የግራ ገራቢታቸው ከተፍ = ሰካራም = ትልልቅ ዓይኖቹ በስካር ልማድ ቀይ ሆነው ቀርተዋል = ስሙ ገላጋይ ተስፋዬ ሲሆን የከላለት ሰፈር ሰዎች ገላጋይ በርበሬ ይሉታል = “ና ዚህ ገላጋይ” አሉት እትዬ አልታዬ “ኸረ ስምህን ለውጥ = የሬሳ ሳጥን እየሸጥክ ገላጋይ መባል ይሞ ምን ፈሊጥ ነው? እኛ መገላገል ፈልገናል አልንህንዬ = ኸረዲያ”

አዛለች ወዝዋዜ እንደዘንባባ እየተወዛወዘች ሄዳ እየተወዛወዘች ተመልሳ ሳትወዛወዝ አረቁውን ስትሰጠው በፈዛዛ በርበሬዎቹ ሲከተላት ቆይቶ በስማብ ለማለት እንኳ ያህል ጊዜ ሳይወስድ ኸገው አድርጎ ወዳፉ ወረወራት አረቁዋን = ጉሮሮውን አቃጥላ ስትወርድ አይነን ጨፈነ = ፊቱን አኮማተረ =

“ቀስ ብለህ ጠጣ ትሰክራለህ = ሬሳ መሰለው?” አሉት እትዬ አልታዬ =

አዛለች ሁለተኛውን ስትቀዳለት ፡ ጥላይ “ታዲያስ ገበያ እንዴት ነው?” አለው ገላጋይን =

“ይህን ሰሞንማ ስምንተኛው ሺ መድረሱ ነው መሰለኝ ሰው መሞት እየተወሄዱል = ”

“ምናባህ ታየኛለህ?” አሉት እትዬ አልታዬ ፡ “እኔ እንደሆንኩ አልሞትልህ = ደሞ ብሞትም በሳጥን አልቀበር = እኔ አልታዬ-ወርቅ አፈር ፈርቼ ነው ወይስ ተጠይፈ ነው ሳጥን ውስጥ እምታፈን? አልታዬ ማን እንደሆነች ባታውቅ ነው ልጄ = ሰሎኔን ለብሼ ነው ምተኛው ልንገርህ”

“እኔማ ሰሎንም መሸጥ ልጀምር ወይ እያልኩ አስባለሁ = ” ከት ብለው ሳቁ እትዬ አልታዬ ፤ ወርቅ ጥርሳቸው በግ ብሎ ታየ = . . . እንግዲህስ ያ ወርቅ ጥርሳቸው ሊያሸንፉቸው ምንም አልቀረው = ድሮ ድሮ የበሰሉ የሞሉ ጋለሞታ ሳሉ ነበር ይህን ወርቅ ከጥርሳቸው መሃል ያስተክሉ = እንዲያረግባቸው ነበር ሐሳባቸውማ = አሁን ግን ይበልጣቸው ይከልላቸው ጀመረ ፤ ከውበታቸው ቀድሞ ጉልቶ እየታየ = ምናባቱንስና ፤ ይህን ወርቅ አውጥተው ወዲያ ቢጥሉት = ከጣሉትማ ተረታሁ ተሸነፍኩ ማለት ይሆንባቸዋል = አላወልቀውም ይሁን ፤ እኔ አልታዬ ነኝ በወርቅ ምሽነፍ?

አልታዬ ሳሉም በወርቅ አልተሸነፉ በፍቅር ነው እንጂ = እትዬ አልታዬ ሳሉም ለወርቅ ብለው አልተወሰዱ ለአምሮታቸው ብለው ነው እንጂ = እና አሁን ካረጁ በኋላ ለወርቅ ሲሸነፉለት? ለዚህ ለብጫ ድንጋይ? ባይሆን ለዚህ ለወጣት ይሸነፉለታል እንጂ = ውስጡን ሳቅ አሉ = ቢወልዱ ኖሮ እንደሱ ያለ ሳቅ ሳቅ የማይ

ለውን ነበር የሚወልዱ። ትዝ አላቸው ቅድም ገላጋይ ሳይመጣ አዘናላቸው ተነስቶ ሲያቅፋቸው።

ወደሱ ዘወር እያሉ ያስለመዱትን ቀልድ እየጀመሩ፡

“ብርሽ ብሪቲሽ!” አሉት።

“የስ ላቭ” አላቸው።

“ይኸ ገላጋይ ሰው እንዳይመስልህ”

“ምን አረግኩ?” አለ በርበሬው፡ አዛላች እየተወ ዘወዘች ስትሄድ በበርበሬዎቹ እየተከተለ።

“ምን አረግኩ? አሁንስ የሌባ ዓይነ ደረቅ ሆንክ ብኝ። አላውቅብህ መሰለህ? በዕድሜ ጠና ያሉ ሰዎች ደህና ለብሰው ሲያልፉ ስታይ በዓይንህ ስትከተላቸው ስትገመጃቸው አላይህ መሰለህ?”

“አንተ ሟርተኛ! ደሞ እንደሱ አትኖኝ ብየሃለሁ፡ ዋ!” የስካርም የጨዋታም ሲስቁ ብርሃኑ ፊት ላይ ፍር ሃት ብቅ ሲል አይተው አዘነለትና ወደሱ ዘወር ብለው በዚያ በርህሩህ ገጻቸው አይዞህ እያሉት፡

“ብርሽ ብርዬ ብርጭቆ ብርሌ!” አሉት።

“ወይዬ አልታይዬ!” አላቸው፡ ብቅ ብሎ የነበረው ፍርሃት ተመልሶ ሲሰጥም እየተሰማው።

“እርጅና ምን እንደሆነ ልንገርህ?”

“ምን ድነው?”

“አይን መክራት ነው። ያ በልጅነት ችኩላ ነፋስና በጉርምስና ፍላት ትኩላት ይሰማን የነበረው ፍርሃት ስጋት ብስጭት ኅዘን፤ ያ ሁሉ ብድግ ፍርጥ፤ ያ ሁሉ

ተስፋ ያስቆርጥ አንጀት ይበላ ደም እንባ ያስለቅስ የነበረው ጭንቀት ለካስ ያልነበረ ኖሯል። ያ ሁሉ መረ በሽ መሸበር ከንቱ ሁከት ኖሯል። ተንሽ ልጅ በጭ ለማ የሚሰማው የጅብ ጩኸት ኖሯል። ከንቱ ጋጋታ። ከንቱ!” አሉና መለኪያቸውን ብድግ አርገው ግልብጥ አደረጉት።

1967

ተከታትለው ሽው ወደ ብሾፍቱ

ማንም ሳይሰማቸው በውስጥ ልባቸው ሁልጊዜ የሚዘፍኑ የእውነት ሴት ወይዘሮ ያልሆኑ፤ የኮሩ የተን ቀባረሩ፤ አፍንጫ ጎራዳ፤ አንገተ ቆራጣ ሴት ወይ ዘሮ ችርችል ጎዳና ቁልቁለት ላይ ቆመው አቀቡቱን በናፍቆት አይን እየቃኙ፡

“ትመጣለህ ቢሉኝ ከጋራው በላይ አንገቴ ረዘመ ማዶ ማዶ ሳይ”

እያሉ እየዘፈኑ ቆዩና፤ ሰይፔንቶ ሲመጣ በእጃቸው ምልክት ሳይሆን አቆሙትና፡

“ፖፖላሬ” አሉት እየገላመጡት።

“በዚህ ዕድሜዎ?!” አላቸው ጮሎው ባለታክሲ ውስጡን እየሳቀ።

በደንብ ሳይሰሙት “ትሃዳለህ ወይስ አትሄድም?? እዚህ መንገድ አላሬ አግዳሚው ሊያየኝ አልወጣሁም ይቅርታህን” አሉት።

“ይግቡ እሜቴ”

አስነሳ ባለታክሲው በዘሮ ፈጭው ቁልቁለቱን እግረኛ እያስበረገገ ባለመኪና እያስፈራራ፤ በሀሳቡ ሲጫወት ፈረሱን በሌሎች ፈረሶች መሀል እያሾላለክ ሁሉንም እየቀደመ። ትልቁ ክቡ ንግድ ባንክ ሲደርሱ “ያስር ብር መልስ አለህ?” አሉት ወይዘሮዋ።

“እይጠፋም”

“የሚጠፋውኮ ቢኖር ነው። ሳይኖር ሊጠፋ ይችላል?” አሉት ኮስተር ብለው።

“አለ ማለቱ ነው እሜቱ”

“ካለ ታዲያ አለ ማለት”

ትንሽ ሄደው ባለታክሲው አንድ ሁለት ጥሩንባ ተነፍቶበት፤ ሶስት አራት ግልምጫ ተወርውሮበት፤ አምስት ስድስት ስምታ ተሰንዘሮበት፤ እሱ ቀኙን የአግረኛ መንገድ በአዳኝ አይን እያሰሰ ለቀቀው ቤን ቢኑን ፈጨው መንገዱን። ሠንጋ ተራን እልፍ እንዳለ፤

“እዚያ ነው ይኸውልዎት ሴትየዋ የተዋረዱት” አለ።

“ውርደት? ምን ዓይነት ውርደት? ማን ላይ የወረደ ውርደት ነው እሱ ወዳጄ? እናንተ ሸሸንቶችኮ አታዩት አትስሙት የለም።”

“ይኸውልዎት የቀበጡ ሴት ወይዘሮ ከታክሲው ወረዱና ታክሲው አገር ጤና ብሎ ዕቃቸውን አውርዶ ትቶላቸው ሲሄድ፤ እንዲያው እንደ ፊንጣ ቅልል ሲሉ ያን የመሰሉ ወይዘሮ ጮሁ። እንደ እብድ ከተማውን ሰነጠቁት። ምንም ሳይሆኑ ኹ ነው።”

“አንት ባለጌ! አንት ውሻ! ይድፋህ እንደ ድስት ከዳን! ያን ፍሬንህን የሚበጥስ ይላክብህ ሊቀመላኩ!” እያሉ ሲጮኹ፤ ጨዋታ ፈላጊው ከበባቸው። ታዛቢው ራሱን እየነቀነቀ አለፈ። ሴት ወይዘሮ ኹ ናቸው። ምን ልበልዎት ፀሐይ የመሰሉ እንደርሶ ክብር ያላቸው።

“በቃ እዚህ” አሉ እሜቱ በድንገት።

በኃይል ፍሬን ረገጠ። የሚቱ ጉትቻ ረገፈ። ከኋላ የነበረው ባለማርቻዲስ ፈረንጅ መኪናውን ሂፅ አርጎ አስጮኸ። ወደ መሀል መንገድ ዘውሮ በሌባ ጣቱ ራሱን እየወጋ አይኑን ቁልጭ አረገበትና አለፈው ታክሲውን።

“አይ ፈረንጅ! ጣት በአንጉል ክራባት በአንገት አሉ እሜቱ ጉትቻቸውን መልሰው እያንጠለጠሉ፤” “ፈረንጅ ይግደላኝ”

እሜቱ ወርደው ጥቁር ቦርሳቸውን ከፍተው ቀይ አሥር ብር አውጥተው ሰጡት። ሰውየው ጥፍራም እጁን ሰዶ ሥጋ እንደሚያነሳ ጭልፊት አሥር ብሯን ሞጭ ለፍ አረገና ለቀቀው ፍሬትን ረገጠው ቤንዚኑን፤ ታክሲዋ እንደተቆጣ በሬ መንገዱን ደጨርሮ ፋቅ አርጋው አቡዋራውን እሜቱ አጠገብ በትኛው ጉማዬ አውጧል። አለች፤ ተጨለጠች።

እሜቱ ሊጮሁ አፋቸውን ከፈቱና፤ ባለታክሲው የነገራቸው ታሪክ በሀሳባቸው ድቅን ሲልባቸው ጊዜ አላፊ አግዳሚው እንዳይከባቸው በሳቅና በመሳለቁ ክብራቸውን እንዳይገፋቸው ፈርተው ተወት መጮሁን። አፋቸውን መክፈታቸውን ስላላወቁ መዘጋቱንም አላሰቡትም።

ልክ የቀድሙ ታክሲ የለቀቃትን ቦታ ሌላ ታክሲ ሰጠጠጥ ብሎ ሌላ አባራ አስነስቶ ቆመባት።

በሩ ተከፈተ።

“ይግቡ እሜቱ፤ አሳድጄ እደርስታለሁ። ይህን ወንበዴ እኔ ምስክር ሆኜ ይከሱትና ይታሰራል። ይግቡ! ይግቡ! ቶሎ ሳያመልጠን፤” አላቸው አንዱ ቀጫጫ ቁጡ ባለቀይ ዓይን ባለ ብዙ ጥርስ።

በልባቸው ፡ “በሀልሚ ይመጣል ዓይንና ጥርስህ”
እያሉ እየዘፈኑ ግን አፋቸውን ሳይዘጉ ገቡ ።

ታክሲዋ አይጥ ያየ ድመት ይመስል ዘለለች ፤ ተፈ
ተለከች ። ሴትየዋ የቅድመን ዘፈን በልባቸው ሲቀጥሉ፤

“ትመጣለህ ቢሉኝ ለበጋ ለሠርግ ፡

ነጠላ ፍለጋ አልኩኝ ከፍ ብድግ” አሉ ።

“እንዲህ ዓይነት ሌቦች ናቸው ስማችንን የሚያ
ጠፉን” አላቸው አዲሱ ባለስይፍንቶ ። “እንጅራችንን
ሊዘጉብን ‘ኮ ነው እሚትዬ’ ዘሀር ያሳይዎት ። እናስገ
ርፈዋለን ፤ እናስጠፍረዋለን ፤ ምናለ በሉኝ ። ሁለት
ዓመት ዕኑ እሥራት ባላስፈርድበት እኔ አይደለሁም ።
ባላስገርፈው ባላስላጨው እኔ ዳኛቸው ቁጭ ብዬ እሸና
ለሁ ያያሉ ።”

“እረ ማየቱስ በቀረብኝ ። ብቻ ቀይዋን ነጠቀኝ እንጂ”

“እሱ ሲያማታ ነው ፣ ሚውለው ። እርስዎን ብቻ
መሰለዎት? ታክሲዋንም ከሰው ሞጭልፎ ‘ኮ ነው እንጂ
እሱ እንኳን ሰው ሆኖ ታክሲ ሊነዳ የመንጃ ፈቃድ
የለውም ።”

ክው አሉ እሚቴ ። እረ የቁልቢ ያለህ ምን ታሰማ
ኛለህ ። እንዳበደ ፍቅር ቁልቁል ይዘቸው የተወረወረው
ለካ መንዳት የማይችል ዱርዬ ናሯል?

ሁለቱ ታክሲዎች ተከታትለው ሲበሩ ያየ ትራፊክ
ዘወትር ዝግጁ የሆነችውን ቀኑበሽ የተባለች አይናማ
ዱቅዱቄውን ዘሎ ወጣባትና ፤ “ዱቅ! ዱቅ! የኔ ዱቅዱቄ!
ድረሺበት ጥፋት አለበት” ብሎ ጎንዋን አንዴ ሲረገግ
ጣት ጊዜ እንጣጥ አለችና እንደ መትረየስ እየተንጣጣች

“ዱቄት-ዱቄት- ዱቄት” እያለች ፈጨችው መንገዱን ፤
ተከተለችቸው የተከታተሉትን ታክሲዎች ። ሦስቱም ተከ
ታትለው ጨርቆስን አልፈው ቢሾፍቱ መንገድ ሲደ
ርሱ ወደቀኝ ታጠፉና ማርቼዲስዋን አለፉዋት ።

ረዣዥም ጉትቻ አንጠልጥላ ትነዳ የነበረችውን
ሽንቅጥ ዘናጭ ወጣት አጎንዋ ተቀምጦ ሲጃራ ያጤስ
የነበረው ጎፈሬ ጎረምሳ ወንድምዋ ፡

“እኛን ይወዳል ተከተያቸውና ጉዳን እንይ እንጂ”
አላት

“ዳዲና ማሚና አንቲ ለቲ ይጠብቁናላ”

“እንደርሳለን ። ካልደረስንም አይሰ ቲ እንጠባ
ለን ። ፍጨው ቤቢ!” አላት ።

ቤንዚኑን በውብ እግሮችዋ ረገጥ ስታረገው ማር
ቼዲስዋ እንደ ውሀ ፈሰሰች ። ሴት ወይዘሮዋም በማር
ቼዲስ ያለውን ወጣት አይተው በልባቸው ዘራትን ቀጠሉ፤

“እፍረትና ድፍረት ውስጤ ተናነቁ”

ታክሲው ታክሲውን ተከትሎ

ዱቅዱቄ እነሱን ተከትላ

ማርቼዲስ ዱቅዱቄን ተከትላ

ተከታትለው የቢሾፍቱን መንገድ ሲፈጨት ፣ ትላ
ንትናው ፓርቲ ላይ ውቢቱን ባለማርቼዲስ ፍለርት
ሲያረጋት አምሽቶ የነበረ ጠብዚራ ፈረንጅ ጠስ መው
ጫዋ ተኅርዶ የሄደ አንዲት ፊያት ውስጥ ሆኖ
ቢያያቸው ። ፤

“ማማሚያ ሳንታማሪያ!” አለና ሰፊ ቀበቶ በታ
ጠቀ እጁ ማርቼን ቀየር ፤ በባለ ታኮ ቦቱ ቤንዚንዋን

ረገጥ ረገጥ ሲያረጋት ጊዜ እንዴራበው አንበሳ ሆኝ! ሆኝ!
እያለች ሰማዩን በጨኸትዋ እያገኘች ማርቼዲስዋን
አሳደጃች ።

ደራሲው ቀንጥ እየበላ ማስተካ እያገኘ ሲጃራ እየ
ጠጣ ከቡና ቤቱ ፊት ለፊት “መጨረሻ” የሚል የት
ራሬክ ምልክት አጠገብ ቆሞ ጫማውን እያስጠረገ
ሲያይ ሰይቸንቶዋ ቀድሞቻው ደረሰች ። ሁለተኛ ታክ
ሲዋ፤ ሰስተኛ ዱቅዱቄ፤ አራተኛ ማርቼዲስ፤ አምስተኛ
ፊያት፤ ስድስተኛ ነጠላ የለበሱ ሴትዮ፤ ሰባተኛ ጌሳ
ይዞ ለብቻው የሚነጋገር ልጅ ።

ደራሲውም ለቀዳሚያቸው ምን ሽልማት ልስጥ፣
በቴሌቪዥን ምን ዲስኩር ልናገር? እያለ ሲያሰብ
ሲያሰላስል፣ ለካስ እነሱ ደራሲው ዳኛ መሆኑን ሳያሰቡ
“መጨረሻ” ማለት መድረሻ ማለት መሆኑንም ሳይገ
ነዘቡ፣ አልፈውት ሄዱ ። እሽቅድምድማቸውን ቀጠሉ
ፈጩት መንገዱን በሽክርክር ጎማ ።

ከወዲህ ማዶ አንዱ ባንዱ ሲስቅ ጀምበር ጥልቅ
ልትል ስትል፣ ከወዲያ ማዶ አንዱ አንዱን ሲያሳድድ
ጎማ እልቅ ልትል ስትል ጠምዘዘ ገልመጥ ሲሉ-
“ጎማ እንሰራለን” አላቸው የቢሾፍቱ ጎሚሰታ የማ
ቸኒ ጌታ ።

አልፈውት ሄዱ እንደተከታተሉ፣ ወይዘሮዋ በል
ባቸው ዘፈናቸውን እየዘፈኑ፣

“ቢሾፍቱ ይደርሳል ፍቅር ፈላጊማ፣
በሶስት ሊትር ቤንዚን በሽክርክር ጎማ ።”
(ጥር ፤ 1966)

ለ ጉ ድ ጓ ድ

በግንቦት ልደታ ጠላ ሰዓት እንስራ ሙሉ ተረት
አለኝ ። እስቲ አንዳንድ ዋንጫ ልበላችሁ ።

እትያልታዬ ቤት ጠላ እየተጠጣ ቆሎ እየተቆረ
ጠመ የሞቀ ወግ ተይዟል ። በመሀሉ ወይዘሮ ላቀች
አንድ ልማዳቸው መርዶ ተናገሩ ። ማንም ሰው የትም
በምት ወይዘሮ ላቀች ወሬውን መበተን ይወዳሉ ።

“እትያልታዬ ረስቼ ሳልነግርሁ ። እዚህ ከኛ
ሰፈር እልፍ ሲሉ እሪ በከንቱ እንደደረሱ ሶስት ጠላ
ቤቶች የሉም? የኮሬንቲ እንጨት አጠገብ እንኳ ትንሽ
ሱቅ አለች ። እዚያ ያለችው ፋናዬ ሚሊዋት የለችም?
አራስ ልጅዋ ሞተችባት አሉ ልጄ ። እምድህ!”

“እምድህ! እኔን ይድፋኝ!” አለች ዘንበች ።

“ምን ሆነች? ታፈነችባት?”

“አረ በሽታ ነው አሉ”

ሞት የወይዘሮ ላቀችን ጥሪ ሰምቶ ላንዳፍታ እት
ያልታዬ ቤት ገብቶ ወገን ገድሎ ቁጭ አለ ። ሁሉም
ዝም ዝም አሉ ። ወደየሀሳባቸው ሸሹ ።

ቆይቶ ቆይቶ ፤

“እሪ በከንቱ ብትይ ጊዜ አስታወስሽኝ” አሉ
አቶ ለውጤ እኚህ ድሮ አስተማሪ የነበሩ ። እዚያ
የነበሩ ሁሉ የቅድመን ሞት ለመርሳት ስለፈለጉ ዓይ

ንና ጀርዋቸውን ወደ አቶ ለውጤ አዞሩ ። አቶ ለውጤ የሚከተለውን ተናገሩ ።

ከሰዓት በኋላ ነው ፣ ይሞቃል ይወብቃል ። አንድ ሰውዬ ሰዎች እየተጫወቱ የሚጠጡበትን ጠላ ሴት ትቶ ለጥቆ ካለው ባለጠላዋ ብቻዋን ፍዝዝ ብላ ከተቀመጠችበት ሴት ገባ ። ሴትየዋ ተነሳችና ምን ፈልጎ እንደመጣ ያላወቀች ይመስል ስታየው ከቆየች በኋላ ጠላ በጣሳ አምጥታ በብርጭቆ ቀድታ ፈቱ አስቀመጠች ። ጎረቤቶቹ ንግግራቸው ሳይሆን ድምፃቸው ይሰማል።

ሰውየው ጠላውን አንዴ ተጎንጭቶ አፉን እያጣጣመ ብርጭቆውን ሲያስቀምጥ ፤

“ካሬ ምን ነካህ ሰውየው! እምቢ ስል ግድ አለብኝ እንዴ?” አለች ሴትየዋ በቁምዋ ። በንዴት ይመስላል ግን ድምፅዋ ከሹክሹክታ ምንም ያህል ከፍ አይልም ። ሰውየው ቀና አለ ። ማንም ሌላ ሰው የለም በቤቱ ።

ሴትየዋ “እምቢ በቃ እምቢ! ወይ አንቺ አዲሳ ሳባ ፣ አታሰሚው የለሽ! በሱ ጠላሁን ጠጡና ውጡልኝ” አለች ሰውየውን በንዴት እየየችው ። ተቆጥታለች ግን አትጮህም ። የውጭ ሰው ሊሰማት አይችልም ። ሰውየው ግራም ገባው ፍርጎትም ያዘው ። እብድ ትሆን እቺ ሴት?

ሴትየዋ በኩራት እጅዋን ወገብዋ ላይ አርጋ ቆማ በሌላው እጅዋ በንዴት ወደ መውጫያው በር እያመለከተች “እሺ ይቅር አትክፈሉ” አለች “ብቻ ውጡልኝ።”

“እኔን ነው?” አላት ሰውየው እየተደናገጠ። (“እቺ ሴት ትያትር ሠራተኛ ትሆን?” የሚል ሃሳብ ገባው)

“ሆ! ምንስ ቸግሮኝ ጠላ ብሸጥ ነብሴን ሸጥኩ ‘ንዴ’ ‘ንድህ ዓይነት እርኩስ ነገር ምሰራው? ለምን ሺ ብር አይኖርህም ። ጎረቤት ጠይቅ ይነግሩህል ። በላይነሽ እናቶቿ ማይሰሩትን ትሠራለች ሚልህ አታገኝም ። ሆ! ምን ፈረደብኝ እናንተ!”

ሰውየው ገርሞት ሲያያት ንዴቷን ከፊትዋ አራግፋ ትክ ብላ በደረቅ አይን እያየችው ዝግ ባለ ድምፅ እንዲህ አለችው ፡

“አሁኑኑ ሃያ ብር ከኪስሁ አውጥተው ካልሰጡኝ አሁን ቀስ ብዬ የተናገርኩትን ሁሉ ጮክ ብዬ ሰው እንዲሰማ አድርጌ እናገረዋለሁ ።”

“የማነሽ ደቆር! ማን መሰልኩሽ አንቺ?” አላት የውሸት ድፍረት ድምፁ ውስጥ እያሰማ ።

“እኔ አላውቅሁም ። ደሞ ማንም ብትሆኑ ግድ የለኝ ። ሃያ ብሯን ቁጭ!”

የሚያረገውን በማጣት ሳቅ እያለ የጠላ ብርጭቆውን ሊያነሣ እጅን ሲሰድ “ምነው ሰውየው! አብ ደኋል?” አለች ጮክ ብላ ። ዝግ ባለ ድምጿ ደሞ “ሃያ ብሯን አሁኑኑ ካላወጡ ጮኬ እቀጥላለሁ ።”

ክው አለ ሰውየው ። ገንዘቡ ሳይሆን ነገሩ አስደነገጠው ። የገንዘብ ቦርሳውን ከደረት ኪሱ እያወጣ ፡

“አሁን ውሰጃው ። በኋላ ፖሊስ ይገዢ እመጣና እንነጋገርበታለን” አላት ።

“እንኳን ፖሊስ ሸጉጥ ይዘሁ ኑ ። እረ ገመድ አምጡ ። ያውም ሞት ተገኝቶ ነው?”

እቺ ነገር አታጠግም ብሎ ሃያ ብሩን ሰጣት ።
ተነስቶ ሊወጣ በሩጋ ሲደርስ “አይ አይ አይ!” ብላ
ሲታለቅስ ሰማት ። ሊመለስ አለና ቀፈፈው ። መንገ
ዱን ቀጠለ ።

ሴትዮዋ በረኸሙ ካለቀሰች በኋላ ተነሣች ። ነጠ
ላዋን ተከናኝቦች ። ወጣች ። በሩን ቆለፈች ። ሄደች ።
ብዙ መንገድ ሄዳ ኪዳነ ምህረት ቤተሰቧን ደረሰች ።

ቤተሰቧን ደጀሰላም ስትደርስ ተደፍታ መሬ
ቱን ተሳለመች ። ተነሳች ገባች ።

ቤተሰቧን ደረጃ ስትደርስ ተደፍታ ደረጃውን
ተሳለመች ። ተነሣች ደረጃውን ወጣች ።

ቤተሰቧን በር ሥር ተደፍታ ተሳለመች ። ተነ
ሳች በሩን ተጠጋች ።

ተንበርክካ በሩን ደጋግማ ደጋግማ ተሳለመች ።
እምዬ ማርያምን የሙጥኝ እንደምትል ሁሉ በሩን ተጠ
ግታ ራሷን ደፋች ። አይኗን ዘጋች ። ብዙ ብዙ ብዙ
ጊዜ ቆየች ።

“ይቅር በይኝ ይቅር በይኝ ይቅር በይኝ” ብላ
አይኗን ጭፍን አድርጋ እዚያው ቆየች ።

ቤተሰቧን እየሠረች እያንዳንዱ በርጋ እንደ
ዚህ አዛኝቱን የሙጥኝ ካለች ይቅር በይኝ ካለች ከለ
መነች በኋላ ከቤተሰቧ ራቅ ያለ መንገድ ሄዳ ካንድ
ሬሳ ሳጥን መሸጫ ቦታ ስትደርስ ገብታ ለሰውዬው
ሃያውን ብር እየሰጠችው ፡ “በዚህ የትንሽ ልጅ ሣጥን
ይገኛል?” አለችው ፡ ብለው ታሪካቸውን ጨረሱ አቶ
ለውጤ ። ሞት ተመልሶ እትያልታዩ ቤት ገባ ። ሰው
ሁሉ አንገቱን ደፋ ፤ ወደየሃሳቡ ሸሸ ።

(የካቲት ፡ 1966)

ዘ ር

የ8ኛ ክፍል ፊተና 3 ወር ሲቀረው ብርቄ ጧት
ጧት ሊያቅለሽልሻት ጀመረ ። ተማሪ ቤት ለመሄድ
ስትተጣጠብ ስትበጣጠር እማዬ እንደሁልጊዜያቸው
ከትላንት ጠላ ጠጪዎች የተረፈውን ቆሎ ለቁርስዋ
ሲያቀርቡላት እንዳያስታውካትና እንዳያጋልጣት በመ
ፍራት ሰዓት ደረሰብኝ ብላ ቆሎውን በቁራጭ ጋዜጣ
ጠቅልላ ትወጣለች ። መንገድ ላይ ልትቆረጥመው ከጀ
መረች በኋላ ሆድዋ ከፍ ዝቅ እያለባት ትተፋውና
የተረፈውን ቆሎ ለጓደኞችዋ ለነአዜብ ትሰጣቸዋለች ።

እማዬ ለጧ ብለው ቁርስ ሳይበሉ እንደሚውሉ
ስለምታውቅ አንዳንዴ ይህ የቆሎ ነገር ይቆረቁራታል ።

የቆሎው ሐሳብ ከደቀቀ በኋላ ያ ትልቁ አስፈ
ሪው ሐሳብ እንቅ ያረጋታል ። ውሎ አድሮ አንድ ቀን
እማዬ ማርገዝዋን ሲያውቁ ምን ይሉ ይሆን? ይገሉዋ
ታል ።

እሳቸው ጠላ እየጠመቁ ፡ ጥጥ እየፈተሉ ፡ ዶሮ
ዎቻቸውን እየሸጡ ፡ ፍዳ አይተው አሳድገው ከስምን
ተኛ ክፍል ያደረሱዋት ለዚህ ኖሯል? ምን በደለዋት?
ከናት የበለጠ ሆነው ባሳደጉ ይኸ ይደረስባቸው? ምን
ይሉ ድንገት ጉድግ ወለል ብሎ ሲታያቸው? ምን ያረጉ
ይሆን? በብስጭት አያብዱም? ዕድላቸውን አይረገግ
ሙም?

የዚህን ሐሳብ ሸክም ለብቻ መሸከም ስላልቻ ለች ለዳምጠው ነገራቸው ። ወይ ያገባኛል ወይ እሱ በመሰለው መንገድ ያግዘኛል መስጧት ነበር ። አጅሬ ታዲያ ሲገራውን እያቀጣጠለ ፡ “ከኔ ለመሆኑ ምን ማስረጃ አለሽ?” አላት ። የድሮ ቀልዱ ራቱም ላይ አይታይም ፤ ድምፁም ውስጥ አይሰማ ።

ብርቁ ግራገባት ። “ማስረጃ ያስፈልገኛል ?”
“አዎን”

“ይኸ አልጋህ አይመሰክርም?”

“ስንትና ስንት አልጋ አለ ። “ስንትና ስንት ምስክር አለ” አላት ።

ቃል ሳትናገር ተነስታ ልብሰዋን ለብሳ ወጥታ ሂደች።

አሁን እግዚአብር ወይ መልክ ባይሰጣት ወይ ወን ዶችን አታላዩች አርጎ ባይፈጥራቸው ምን ችግራው ነበር ?

አንድ ቀን ትምህርት አልቆ ልጆች ተበታትነው እስከ ብቻዋን ክፍል ውስጥ ቀርታ ፡ አዜብ ውጭ ፈልጋ አጥታት ፕሮ ብትመለስ ስታለቅስ አገኘችት ።

አዜብ “ውይ ምን ሆነሽ ብርቅዬ ? እኔ ላልቅ ስልሽ ። ምን ሆነሽ ነው?” ብላ አቀፈችትና ፡ ብርቁ ሆድ ብሷት በረዥሙ ካለቀሰች በኋላ ችግርዋን ስትነግራት አዜብ አብራት አለቀሰች ። በኋላ ቤትዋ ድረስ ሸገችትና “አይዘሽ እሱ ማካኔል ያውቃል” አለችት ። ብርቁ ሐሳብዋ በመጠኑ ቀለል አለላት ። ጓደኛ አታሳጣኝ እያለች ፡ በጎዘንዋ ጭለማ ውስጥ የደስታ ጭላንጭል እየታያት ቤትዋ ገባች ።

በአዜብ አይዘሽ ባይነት ብርቁ እርግዘናዋን ለአንድ ወር ተኩል ያህል ቻለችው ። በኋላ ግን እያሰበችበት ስትሂድ ባንድ በኩል የ8ኛ ክፍል ፈተና ደርሷል ። ስለ እርግዘናዋ እየሰጋች ልታልፈው አትችልም ። ባንድ በኩል እማዬ ጉድዋን ቢያውቁ አንጀታቸው ቁርጥ የሚል መሰላት ። “ላስወርደው?” አለችት አዜብን ።

“አደገኛ ነው ይላሉ ይቅርብሽ” አለችት

“ሌላ ምን ላርግ አዜብዬ ? ለማዬ ያለኋት እኔ ብቻ ነኝ”

“ከፍሬ የበለጠ ፡ አንቺን ሰጥቶኛል እኅቴንም ቢወስድብኝ አንቺን ተክልቶኛል ። አላማርረውም” ሲሉዋት ትዝ አላትና በሐሳብዋ ተሸማቀቀች ።

አንድ ቅዳሜ ጧት ተነስታ እንደደገጠች ። እስከ ተስፋ ያደረገችው ጣጣው ቅዳሜና እሑድ አልቆ ሰኞ ተማሪ ቤት እውላለሁ ብላ ነበር ።

ቅዳሜ አሟት ዋለ ። አዜብ አብራት ዋለች ። እሑድ በጣም ሲብስባት ጊዜ አዜብ ፈራችና እውነቱን ለእማዬ ነገረችቸው ።

የእማዬ ኮሳሳ ሰውነት ቀሚሳቸውን አንቀጠቀጠው ። ብድግ ቁጭ አሉ ፤ ውጭ ወጡ ። ተመልሰው ገቡ ። ቀጫጭን እጆቻቸውን አስር ጊዜ አንቋቁ ፡

ብርቁ አልጋ ላይ ተጋድማ በደክመ መልክ ወደ ላይ ዓይንዋን እያንከባለለች በፍርሃት ስታያቸው ፡

“አንቺ ቆሻሻ ባለጌ!” አሉዋት ። “ደግሞ ላንቺ ብዬ ማሽላ መቁላቴ እጣን ማጨሴ ። ድብን ክንኝር

አትዩም ለኔ ብለሽ ? አንቺ ጨካኝ አረመኔ ! እኔ ፍሬዬ ነሽ ስል የሰጠኝን ፍሬ ታጠፊብኝ? አንችቶ ቡዳ!” አሉና ድንገት ጸጥ አሉ = እንባቸው እየወረደ ከሣጥናቸው ላይ ቁጭ አሉና ራሳቸውን እጃቸው ውስጥ ደፍተው ፤

“የኔ ብርቅዬ : አንድ ዓይኔ ነሽ እንዳትጠፊብኝ; እንዳይጨልምብኝ = እናትሽ ስትሞትብኝ የሞትኩት ይበቃል = አትግደይኝ = ዳኚልኝ = ብርቅዬ : ዳኚልኝ ...” ሲሉ : ብርቅዬ እጅዋን ሰዳ እጃቸውን ስትሰብ አዜብ ቶሎ ትታቸው ወጥታ በሩን ዘጋችላቸው =

እዚያው ቆማ ብዙ ቆየች = አንድ ባለባርጌጣ ሰውዬ ሲያልፍ በር በሩን ሲያይ ጊዜ “ጠላ የለም” አሉትው = መንገዱን ቀጠለ = ቆይቶ ቆይቶ በሩ ተከ ፊት =

የብርቅዬ እናት “ግቢ እንጂ = ቡናው ‘ኮ ቀዘቀዘ’ አሉዋት = ፊታቸው ላይ ገዘን የሚሉዋት የለችም =

እማዬ ለክፉ ቀን አጠራቅመዋት የነበረውን ገን ዙብ አውጥተው ብርቅዬን ሐኪም ቤት ወሰዱዋት = አንድ ቀን እንኳ ሳያቋርጡ አንዲት ሰዓት እንኳ ጊዜ ሳያን ድሉ እየተመላለሱ ሆያ አንድ ቀን ሙሉ አስታመሙ ዋት =

8ኛ ክፍል ፈተና መጣ ፤ አለፈ ፤ ብርቅዬ አለፈችው = ግን ወደ ዘጠነኛ እንዳትቀጥል እስከም አፈረች ፤ እማ ዬም እስክትገላገይ አርፈሽ ተቀመጫ አሉዋት = በዚሁ ቀረ = አዜብ ግን በባኩልዋ ትምህርትዋን ልትቀጥል ትፈልግ ነበር ፤ ፈተናውን ወደቀች = “ምንው በኔ ፈንታ አንቺን ባሳለፈሽ?” አለችት ብርቅዬ = “ክፋት” አለች አዜብ =

እማዬ የቤት ኪራይ ስለበዛባቸው አነስ ያለች ቤት ፈልገው ገቡ = አዲሱ ሰፈር ቆሸሽ ያለ ሆኖ ቤቶቹ ቦታ ጠባቸው እርስ በርስ የሚጋፉ የሚጓሹው ይመስል አንዳንዶቹ ወደ አንድ በኩል ሌሎቹ ወደ ሌላ በኩል ተንጋደዋል = ሰፈሩ ደስ አይልም ፤ ግን ጠላው ደህና ይሸጥ ጀመር =

አንድ ቀን እማዬ ሲፈሩ ሲቸሩ ብርቅዬን ፤ “የልጅሽ አባት ማን ነው?” አሉዋት

“ልጅ አባት አይፈልግም” አለችቸው =

በመጠየቃቸው ያፈሩ ይመስል ዝም አሉና ደጃፋጋ ይንጫጩ የነበሩትን ሰስት ጫጩቶች ትክ ብለው ያዩ ዋቸው ጀመር = እሷም ጫጩቶቹን ስታይ ቆይታ “አረገዝኩ ስለው ጊዜ ‘የኔ ልጅ መሆኑን እንዴት አው ቃለሁ? ’አለኝ = ይኸ ምላጭ ሌባ!” አለች ።

“ግድ የለሽም” አሉ ለራሳቸው የሚናገሩ ይመስል = “አሸክሞኝ ዘወር ሲል እንዴት ግድ የለሽም ትይ ኛለሽ ?

ሳቅ እንደማለት ብለው “መጥፎ ሸክም መስሎ ሻል?!” አሉዋት =

“እንዴት አድርጌ ላሳድገው ነው?”

“እሱ ያለው ላይቀር እሱ ያላለው ላይሆን . . . እኔ እንዴት አድርጌ ነው ያሳደግኩሽ ?”

“ውይ እማዬ !ሁልጊዜ ልጅ ለምን ታረጊኛለሽ? ደህን ሁሉ ዘመን ምን ያህል ሸክም እንደሆንኩብሽ አላውቅ መስሎሻል? እይው እንዴት እንዳረጅሽ”

“እና ማርጀት ሊቀርልኝ ኖሯል? ድንቁም!”

“እኔን ማሳደግ ባይኖርብኸ አሁን በምቸት ትኖረ አልነበረም?” አለቻቸው።

“እና አሁን ከማን ጋር ቁጭ ብዬ እጫወት ነበር?” አሉዋት። “ከሶፋው ወንበር ጋር ነው ወይስ ከናይላን ቀሚስ ጋር ነው ወይስ ወርቅ አንባርና ጉትቻ እያማታሁ እጫወት ነበር?”

“ከባልሽ ጋር ትጫወቼ ነበር ”

“ከየት የመጣ ባል? ”

“እኔ ተማሪ ቤት ልገባ ሰሞን አቶ በየነ ልጅሽን ለዘመዶችሽ ሰጪያቸውና ላግባሽ ብለውሽ እምቢ አላል ሻቸውም ?”

ደነገጡ። ዘወር ብለው አይን ፣ አይንዋን እያዩ ፣ በዚያውም ድንጋጤውን እየሸሸጉ ፤

“ማን ነው ይህን የዋሸሽ? ያቺ ቀላዋጭ ማናሀሌ ናት?? መቼስ ስትዋሽ ለነገ አትል። መጥኔ!”

“አታጭበርብሪ ተይዘሻል!” አለቻቸው ሳቅ ብላ።

“እረ እኔ አላጭበረብርም! ካልሽስ እንግዲያው አንድ ሳይሆን ሶስት ባል ነው እምቢ ያልኩት። በይ ምን ትሆኑ?”

“ለምን እምቢ አልሽ?”

“ሳልፈልግስ ልጄ ። በመንግሥት አገር ማን ያስ ገድደኛል ?”

“ለምን አልፈልግሽም? በኔ ምክንያት ነው?”

“አንዱን ባንቺ ምክንያት ነው። ሌሎቹን በኔ ምክንያት ነው”

“እንዴት ባንቺ ምክንያት?”

በረዥሙ እየተነፈሱ “ምኑን አውቄው ብለሽ? እንዲያው ሆድ ይፍጀው ነው እንጂ።” አሉዋት። ሊናገሩ እንዳልፈለጉ አወቀች። አጭር ዝምታ ሆነ።

ዓይናቸውን ወደያ ሩቅ ባዶ ቦታ ተከለው በሐ ሳባቸው ሲዋኙ፤ “እማዬ” ብላ በድምጿ ገመድ ጉትታ መለሰቻቸው።

“ወዬ፤ ብርቅዬ ወርቅዬ” አሉዋት እየሳቁ፣ ድር ልጅ ሆና እንደሚሉዋት።

“እኔ ስወለድ አንቺ የት ነበርሽ?”

“ከተማ ነዋ ልጄ ። እከተማ ከጠላና ከጎረምሳ ሰዳራ ነው መወለድሽን የሰማሁ። አቤት እንዴት ደስ አለኝ! በልቤ እልል እያልኩ እየበረርኩ ሄጄ አቶቤን ተሳፍሬ ከቸች አልኩ።”

የትዝታው ሳቅ ከፊታቸው ጠፋና እንደገና ዓይናቸው ሐሳባቸውን አስከትሎ ሩቅ አገር ደረሰ።

“በምን የተነሳ ነበር ካገር ቤት ጠፍተሽ የሄድሽው?”

“ከጥጋብ የተነሳ ነዋ!”

ከዚያ ሐሳባቸው ካለበት ከሩቅ አገር ሆነው የሚናገሩ ይመስል፣ ለሷም ለራሳቸውም የሚያወሩ ይመስል።

“ባሌ ነጋዴ ነበር፣ ይኸውልሽ።” አሉ “ወጥም አልሰራ ልብስም አላጥብ፣ ሁሉ በገረድ ነው። እሱ

ደዋ ይወደኛል ያኩበረኛል = ያሰጠኛል = እንዲህ አይ
ምሰልሽ = ለንግዱ ከተማ በሄደ ቁጥር ወይ ሻሽ ወይ
ተማህ ወይ ሽቶ ወይ ጌጥ ሳይዝልኝ ይመለሳል ማለት
በበት ነው።

“አይ ያ ጊዜ! እውነት ነበረ ያ ጊዜ?!” ዝም ብለው
ቆይተው ቆይተው።

“መሀን ናት ፍታት እያሉ ልብን ያወልቁት የነ
በሩ እህቶቹ ከውጭ ወለደ ሲሉኝ ጊዜ ቀንቼ ተቃ
ጥዬ ልሞት = ለካስ ከተማ ከተማ እሚያሰኘው ሸቀጡ
ብቻ አልነበረም = ዕቃዬን ጠቀለልኩና አባቴ ቤት =
... ለምን ወለደ ብዬ አይደለምኩ = እሱማ ለኔ አል
ሰጠኝምና አንተም ይቅርብህ አልለውም = ያውም ፍሬን
የመሰል ጠጋ ፈጣሪ ሰጥቶት ነው እኔን እሚከፋኝ?
እንዲያውም ከሌላ ውለድ ልበለው ይሆን? እያልኩ ብዙ
ሳሰብ ነበር = ምንስ ቢሆን ሰውን አትውለድ ይባላል?”

“እንግዲያው ምንድን ነው ያስቆጣሽ?”

“ደብቆኝ የሰው መሳለቂያ አረገኝ ብዬ ነዋ!
ሞኝ አይደለሁ? እንጂ እሱማ ይወደኝ ነበር እግዚር
ይስጠው። አማላጅ ሽማግሌ ላከብኝ = እናትሽን ሳይ
ቀር ላከብኝ = የፈለገችውን እክሳሌ አለ።”

“እና ምን አልሸው?”

“አፍንጫህን ላስ አልኩትና ከተማ ወጣሁ።
የሰው ገረድ አልሆንም አልኩና ጠላ እጠምቅ ጀመር።
ከልክ ያለፈ ቆንጆ ነበርኩ መቸስ = የጊዜው አለባ
በስ ሌላ ነበር እንጂ እንዳንቺ ነበርኩ።”

ሁለቱም ሳቁ።

“ታዲያ ያ ባሌ እግዚር ይስጠው ስንትና ስንት
ዓመት አልፎ ስንትና ስንት ነገር ከደረሰብኝ በኋላ
እንኳ ነይ ቤትሽ ተመለሼ እያለ ይልክብኝ ነበር

“ለምን አልተመለስሽም? መታረቁ አይሻልም
ኖሯል?”

“ይሻል ነበር = እምቢ አልኩ”

“ለምን?”

“ጓደኛዬ ነበረች የወለደችለት = በሱ ተቀየም
ኩት = ስንትና ስንት ሴት ሞልቶ ተርፎ ከጓደኛዬ ወለ
ደና አንጅቴን ቆረጠው = እንዲህ ነው እልሻለሁ።”

ሁለቱም ዝም ብለው ከቆዩ በኋላ

“እማማ ከሞተች በኋላ ለምን አንቺ ወሰድሽኝ?”
አለቻቸው።

“እስዋ ናት ለኔ እንድትሆኑ የተናዘዘች = ምን
ያህል ልጅ እንደምመኝ የምታውቅ እሷ ነበረች = አጉ
ቶችሽማ ሊወስዱብኝ ያልተው ነበር = ሞቼ እገኛለሁ
አልኩና በግድ ወሰድኩሽ እንጂ.....እንዲህ ነው
ይኸውልሽ = አንቺንም እናትሽን ነጠቀሽና እኔን ሰጠሽ =
እኔንም ልጅ ከለከለኝና አንቺን ሰጠኝ = አሁን ሳስ
በው እንኳንም አልወለድኩ = ሽክም ቀረንጂ ምን
ቀረ?”

እውነታቸውን እንዳልሆነ ስለተሰማቸው ዓይኗን
ሸሹት = እስዋም ስላወቀች ዓይናቸውን ሸሸች።

ወንድ ልጅ ወለደች = እማዬ ስሙን አሸናፊ
አሉት = እንደደን አሸነፈ፣ ገና ድህነትን ያሸንፋል
ምናለች በይኝ፣ አሉዋት።

አራስ እንዳለች አባትዬው አማላጅ ላከና መጣ።
አብረን እናሳድገው አለ።

“ልጅህ መሆኑን እንዴት ታውቃለህ?” አለችው

“አምንሻለሁ?” አላት

“እንግዲያው እመነኝ ያንተ አይደለም፤ አባቱ ሌላ ነው። ስንትና ስንት አልጋ አለ መሰለህ?”

“አክሰሻለሁ” አላት።

እምቢ አለችው። ለጊዜው ተስፋ ቆርጦ ሂደ። በኋላ እማዬ ሊመክሩዋት ሞከሩ። ሁለተኛ ስሙን እንዳታነሹብኝ ባሸናፊ ሞት ይገራለሁ አለቻቸው።

ገረማቸው። እምቢ ከማይወጣት እንታቸው ተወልዳልክ እንደላቸው እልኸኛ እምቢተኛ ናት። ልጃቸው ናት። ሳቅ ብለው።

“አረ አሸናፊም አባት አያስፈልገውም! ለራሱ ወንድ ነው!” አሉዋት።

አቶ ዳምጤን ግን በምስጢር ከጥቂት ጊዜ በኋላ አባ ዘርአ ያዕቆብን አማላጅ ይዘህ ና ብለው ላኩበት።

ኅዳር፣ 1966

እናት

ያለፈው ቅዳሜ ማታ ካራት ዚሎ ፒያሳ ለመሄድ “ሰይጅንቶ” ተሳፈርኩ። ነጂው አጠገብ ያለውን በር ከፍቼ ገና በደንቡ ቁጭ ሳልል፤

“ጋሼ፣ ስሙኒ ክፈሉልኝ” አለችኝ።

በሩን ዘጋሁና ወደኋላዬ ተመለከትኩ። አንድ ቆብ ያደረገ ሰውና አንዲት የሀገር ልብስ የለበሰች ሴትዮ ቁጭ ብለዋል። እኔ በሩን ስዘጋ፣ ነጂው መኪናዋን ሲያስነሳ እና ሴትዮዋ ስትናገር እኩል ስለነበረ ያልሰማኋት መስጧት ደገመች፤

“ጋሼ ስሙኒ ክፈሉልኝ።”

“እሼ” አልኳት።

“በል ይኸውልህ። ስሙኒህን እሳቸው ይከፍሉህል።”

ቀይ ነች። እንደ መስከር ብላለች። ወደ ወንበሯ ጫፍ ተንፏቀቀች። የኔ ወንበር መደገፊያ ላይ ክንድን አስደገፈች እና ደከም ባለ ለስላሳ ድምፅ እንዲህ አለችኝ

“እስቲ እዩት ጋሼ፣ ወዳጄ አመጣኝ። ጥቂት እንደሂድኝ ሌላው ወዳጄ ተሳፈረና እንዴት ዋልሽ አለኝ። የግዜር ሰላምታ ነው መቸም እኔም እንዴት ዋልክ አልኩት። ይኸኔ ሁለቱም መፋጠጥ ጀመሩ። መው

ረጃችን ቦታ ስደርስ እኔ አልወርድም አልኩ። ከሚ ጣሉ ብዬ ነው። ይፈረድብኛል?”

“ሰውየውን ደም የራሱን ብቻ ከፈለገ ከኔ ጋር ካልወረደች የሷን አልከፍልላትም ብሎ ሄደ።” አለ ሰይቸንቶ ነጂው።

ሴትየዋ፡ ልክ ነጂውን እንዳልሰማችው ያህል ቀጠለችልኝ፤

“አየህ፡ ጋሼ፡ ሁለቱም ወዳጆቼ ናቸው። ለምን ይጣሉ ብዬ አልወርድም፡ አልኩ። እንዲያውም አን ደኛው ግልፍተኛ ነው።”

“እንግዲህ ሁላችሁ ለኔ ስሙኝ” አለ ነጂው። ከማርያም በታች ያለው ቀይ መብራት አቁሞናል።

ባለቆቡ ሰካራም ልክ ነጂውን እንዳልሰማው ያህል ወሬውን ቀጠለ፤

“ወዳጄ ከሆነች፤ የምወዳት የምመኛት ወዳጄ ከሆነች፤ ሰይቸንቶ ውስጥ ባገኛት፤ አብሬያት ገደል መግባት አለብኝ። ደም ከማንም ጋር ብትሆን አል ለቃትም” — አረንጓዴ በራና መኪናዋ ተነሳች።

“ለምን ስድስት ኪሎ ያለው አንበሳ ራሱ እያንገራ መትረየሱን ጠምዶ አይመጣም? አልለቅለትም! የትም ብትሄድ አብሬያት መሄድ አለብኝ። ለምን በሉኝ። ለምን ማለት መልካም። ምክንያቱስ? ፍቅር ነዋ!”

“ፍቅር ፍቅር አሉት ስሙን አሳንሰው።

ከደንጊያ ይከብዳል ለተሸከመው ሰው።

አለ ትልቁ ናፖሊዎን።... እኔ ግን እሷን በእህት ነት ነው ማውቃት። እቺን ሌሊት አያንጋልኝ! ከና ገተ ከወንድሞቼ ምድብቀው ነገር የለኝም” —

“እውነቱን ነው። ወዳጄ አይደለም። ወንድሜ ነው። ታዲያ ይኸውልህ ጋሽዩ—

“እዚህ ነው ምወርደው። አቁም አቁም — እ!እ! አቁም አልኩት — እዚህ አውርደኝ።”

ይኸኔ አዲሱ አርቲስቲክ ፎቅ ደርሰናል። ሴት የዋ ልትወርድ ስትል፡

“በል ስሙኒህን እሳቸው ይከፍሉህል” አለችው።

“ሌላውስ ስሙኒ?”

“የምን ሌላ ባክህ?”

“እንዲያውም ሰባ አምስት ነበረ”

“እሱን ተወው!”

“አሁን ጭቅጭቁ ይቅርና ሀምሳ ሳንቲም እፈ ልጋለሁ”

“ሰንት ነው ያለባቸው?” አልኩት።

“ሀምሳ ሳንቲም”

ከፈልኩላት፡ የራሴንም ከፈልኩ፡ እና ከመ ኪናው ወጣሁ። ጊሜን ለመላጩት ወደ ፀጉር አስተ ካካይ ቤት አመራሁ።

.....ከሰአት በኋላውን ከሰህን ጋር ነበር ያሳለፍኩት።

“ሰሞኑን ብዙ ሳጠና ነበር። ዛሬ ማታ አባባ የፈቀዱልኝ እንደሆነ ሲኒማ ትወስደኛለህ?” ብላኝ ነበር።

“በደስታ”

“የት ነው ምንገባው?”

“የትም ጥሩ ፊልም የለም። ዝም ብለን ብሔ ሬዊ ቲያትር እንግባ”

“ከሁሉም እሱ ይሻላል?”

“አይ! መሻሉንስ ኢትዮጵያ ይሻላል”

“ታዲያ ለምን ኢትዮጵያ አትወስድኝም?”

“ወንበሩ ይቆረቁረኛል ባክሽን = ብሔራዊ ግን ሶፋው”

“ቀበጥ ነህ”

“ውሸቴን ነው። ለሶፋው አይደለም”

“ታዲያ ለምንድነው?”

“ሚስጥር ነው። ለልጆች አይነገርም”

“ንገረኝ”

“እእ!” — ራሴን እያነቃነቅኩ

“እባክህን” — በፈገግታ

“እእ!”

“ተው!”

“እእ!”

“ተወዋ! ይቅር = እኔ ደግሞ ካልነገርክኝ አብሬህ ሰኒጣ አልገባም”

“እሺ-ሺ! እነግርሻለሁ”

“ንገረኝ”

“ቲያትር የገባን እንደሆን ፎቅ ወጥተን ወደ ጎላ መጨረሻ ተርታ ያለው ወንበር ጋ እንቀመጥና አንቺ ፊልሙን ታያለሽ”

“አንተስ?”

“እዚህ ላይ ተንተርሼ እተኛለሁ”

“አድ!” (“እዚህ ላይ” ስል ያረቷን እያመለክ ትኩ ነበር።)

“ምን አለበት? አልከብድሽ።”

“መክበዱንስ አትከብድኝም = ብቻ ጠምህ ይኩ ሰኩሳል = አሁንንጋ ይኸው ፊቴን ያቃጥለኛል”

“እላጨዋለሁ” ...

ልክ ፀጉር አስተካካዩ ቤት ስደርስ።

“አንቱ! ጋሼ፤ አንቱን ነው!” አለችኝ = ሴይቼ ንቶው ውስጥ የነበረችው ሴትዮ ነች።

“ምንው?” አልኳት በመብሸቅ = ስል ስህነ ሳሱብ ሰው ሲያቋርጠኝ አልወድም።

“ኑ ሽልንግሁን ልክራልሁ”

“ግድ የለም”

“የለም እከፍላለሁ”

“የለም ምንም አይደለም”

“እሺ ቤቴን ላላይዎ”

“እችኩላለሁ”

“አንዳችሁም አይፈጅ፤ እዚችው ነች።”

ሴትየቀ ሀሳቧን ቆርጣለች። እምቢ ብላት ጭቅ ጭቅ ማብዛት ይሆናል። በዛ ላይ ደሞ ቤቷን ማየት ፈለግኩ። ሰሞኑን በስህነ ፍቅር ምክንያት ተኝቶ የነበረው የደራሲነት ስሜቱ ተቀሰቀሰ።

ወደ ሴትየቀ ቤት ለመሄድ አርቲስቲክ ህንፃ ፊት ለፊት ያለችውን ወደ ነርጊስ የምታወጣ ዳገት መንገድ ይዘን መራመድ ጀመርን።

“ቤቴንም ልጆቼንም ታያለህ” አለችኝ።

* * *

ከሰኒማ አምፎር ወደ አገር ፍቅር የምታስኬደውን መንገድ አለፍ ብለናል። በግራና በቀኝችን ሴተኛ አዳሪዎች እንደ ደንባቸው በየበራፋቸው ቁመው ወይ ቁጭ ብለው ቀይ መብራት ተነናፅፈው፣ አላፊ አግዳሚውን ይመለከታሉ። እጄን ካፖርት ኪሴ ውስጥ ከትቼ ነበር። ታዲያ ቀኝ እጅዋን አምጥታ ከግራ እጄ ጋር አቆላለፈችው። “ሶቶ ብራች!” — ፈረንጆቹ ባልና ሚስቶች ነፋስ ለመቀበል ሲወጡ እንደሚያየዎቸው። በግራና በቀኝ የተሰለፉት ሴተኛ አዳሪዎች እንዲያየላት ብላ ነው። እጅዋን ወዲያ ልወረውርላት ነበር። ምን ችግሯን ብዬ ተውኩት።

ሴትየቀ “ወርቅ የመሰሉ ሁለት ልጆች አሉኝ” አለችኝ።

አንድ ሰላሳ እርምጃ እንደ ሄድን፡ “እዚህ ነው” አለችና አንድ ጠጅ ቤት ውስጥ አስገባችኝ።

በሩ ፊት ለፊት አንዲት ቀይ ሴትየ—ጥቁር ሻሽ ያሰሩ የሀበሻ ቀሚስና ጥቁር ሹራብ የለበሱ—በር

ጨማ ላይ ተቀምጠው ቡና ያፈላሉ። ምድጃው አጠገብ ሌላ በርጨማ ላይ ሁለት ትንንሽ ሴት ልጆች ቁጭ ብለው እሳት ይሞቃሉ። በግራ በኩል ያለው ግድግዳ ጥግ ርዝመቱ ከግድግዳው እኩል የሆነ አግድም ወንበር አለ። የጠጅ ቤት ወንበር። የእንጨት። ሁለት ሰዎች ብቻ ተቀምጠውበታል። አጠገባቸው መሬት ላይ ሁለት የተጠጣበት ብርሌ ተቀምጧል። በቀኝ በኩል አንድ የባልና ሚስት አልጋ ተዘርግቷል።

ልክ እንደገባን ሴትየቀ በርጨማ ላይ ያሉትን ልጆች ሳመቻቸው። እኔ ወደ አልጋው አጠገብ ሄድኩና ቆምኩ። (እዛ ሆኖ ከውጭ አይታይም።) ሴት የቀ ወደኔ መጣች፤ “እኚውልህ ልጆቼ፤ ወርቅ አይደለም? ቁጭ በል እሱ አልጋ ላይ” አለችኝና፤ እንደገና ሄዳ ትንሹን ልጅ አቅፋ አመጣቻት።

“እቻትልህ ትንሿ። — ጋሼ በይው አንቺ። ጋሼ! — በይው እንጂ — ጋሼ! ሶስት አመቷ ነው። ወርቅ አይደለችም?”

አለችና፤ ልጅቷን ከንፈሯ ላይ ሳመቻት።

“ሳሚኝ ፋንቱ፤ በሀይል ሳሚኝ” አለቻት። ከንፈር ለከንፈር ተማጠጠ። ቀፈፈኝ። ለምን እንደሆነ እንጃ። ምናልባት እናትና ልጅ ስለሆኑ፤ ወይም በቀይ መብራት ስለየኋቸው ይሆናል። “እንደገና—” አሁንም ተማጠጠ።

“ዐይናበባ!” — ታላቁቱን ጠራቻት። “አንቺ ዐይናበባ! — አሁን እንግዲህ ቀንታለች። ዐይናበባ!”

ቀስ ብላ መሬቱን እያየች መጣች። አምስት ዓመት ይሆናታል። ጠይም ነች፤ አይኗ ትልልቅ፤ ዐገሯ ዘማ። በጣም ቆንጆ ነች። —

“ጨብጨያቸው ጋሼን ።”

እኔና ዐይናበባ ተጨባብጠን ። ከዛ ቶሎ ብላ ሄዳ በርጨጫጫ ላይ ተቀመጠችና ጉልበቷን አቅፋ የተጣ ደውን የቡና ጀበና ፈዛ መመልከት ጀመረች ።

እናትዮዋ ትንሽቱን ፋንቱን እንዳቀፈች ፡

“ቁጭ በል ‘ንጂ’ አለችኝ ።

“እቸኩላለሁ።”

“ገና ነው ። ቁጭ በል ትንሽ ። ፋንቱ ፤ ቁጭ በል በይው ። በይው!”

“ኩች በል” አለችኝ ። ድምጹ በጣም ይጣፍጣል። አልጋው ግርጌ ተቀመጥኩ ።

እናትዮዋ “ጠጅ ግዛልኝ ለራስህም ጠጣና እን ሂዳለን” አለችኝ ። (የት እንደምንሄድ እንጃ ።)

“አልጠጣም”

“እንዳንድ ብርሌ ብቻ! ምነው ጥሩ ጠጅ ነው ኮ”። የማር ጠጅ ነው ።”

“የለም ራሴን ያመኛል”

“እኔ ጠጣለሁ ግድ የለም”

“ገንዘብ አልያዘኩም”

“እንድ ብርሌ ብቻ!”

ብሽቅ ቅጥል አልኩ ።

“ገንዘብ የለኝም አልኩሽ”

“ስሙኒ!”

ከመበላጨቱ የተነሳ ጭንቅላቱን በማነቃነቅ እሼ አልኳት ። ብተፋባት ፈቃዴ ነበር ።

“ጠጅ በብርጭቆ ስጨኝ እትዬ” አለቻቸው ቡና ሚያረሉትን ሴትዮ ። ከገባን ጀምረው ሲመለከቱን ነበር ፤ ጠጁን ቀድተው አመጡላት ።

“ለሳቸውስ?” አሉ ወደኔ በኩል ። ድምገቸው ደስ አይልም ። ፈቃቸው ላይ ከፋት ወይም መከፋት ያደረገ ይመስላል ።

“ተማሪ ነው አይጠጣም” አለቻቸው ።

በንቀት አይናቸውን ጣል አደረጉብኝና ወደ በርጨጫቸው ተመለሱ ። ሴትዮዋ ከጠጁ አንዴ ፋት አለችና ህፃኗን ፋንቱን ፋት አስደረገቻት ። አሁንስ አልበሽቅኩም ። አዘንኩ ። ይኸ እንዳይበቃት ፣ ሌላ ብርጭቆ አመጣች ፤ ፋብ ያህል ጠጅ ገለበጠች በት እና ለዐይናበባ ሰጠቻት ። ትልቁ ሴትዮ ብርጭቆውን ከዐይናበባ ቀመ ፤ ለይስሙላ ትንሽ ውሀ ጠብ አደረጉበትና መልሰው ሰጡዋት ።

እናትዮዋ ፋንቱን እንደታቀፈችት እንደገና ጠጅ ፋት አስደረገቻትና ፡

“ዳቦ መብላት ትፈልገያለሽ?” አለቻት ።

“አው!” አለች ። ድምጹ መጣፈጠ!

“ጋሽዬን ግዛልኝ በይው ።— በይው— አይዞሽ አትፍራ— ጋሽዬ ዳቦ ግዛልኝ! በይው”

ፋንቱ አየችኝና ፤ አፍራ መለመጥን ተወቸው ። አሳዘነችኝ ።

“ድንቄም የኛ አይናፋር! በይ’ ንቺ!” አለችና ከጠጁ አጠጣቻት ።

“አስር ሳንቲም አለህ? ለልጆቹ ዳቦ መግዣ ገ” አለችኝ ። አውጥቼ ሰጠኝት ። እዛው በዛው ፤

“ሌላ አስር ሳንቲም የለህም? ሻይና ስኳር መግዣ ። የዛሬ ልጆች ዳቦ ያለሻይና ስኳር አይወዱም ።”

ለሷ አፈርኩላት ። ከዚህ ጋር ደሞ ንዴቱ ውስጤ ገነፈለ ። ሰው አንዴ ደግ የዋለለትን ሰው ለምን ቂል በግ ያደርገዋል? እዛ ሰይፍንቶ ውስጥ “ጋሼ ስሙኒ ክፈ ሉልኝ” ስትለኝ “የማነሽ ቆንጆ?” ብላት ኖሮ ይኸ ሁሉ ባልመጣ ።

ቤቴን ላሳይህ ስትለኝ እቸኩላለሁ ብዬ ሄጄ ብሆን ኖሮም ባጭሩ በተገላገልኩ ። እንዲህ እያሰብኩ “እሺ እሱን አስር ሳንቲም መልሼ” አልኳትና ህያ አምስት ሳንቲም ሰጠኝት ። ፋንቱን ፤

“እግዚር ይስጥልኝ በይው” አለቻት ።

ፋንቱ ዝም ብላ አየችኝ ። አፍራላች ። አንዳንድ ትንሽ ልጅ ነገሩ ሳይገባው እንዲያው ያፍራል ። ወይስ ይገባዋል??

“በይው”ንጂ!” አለቻት ።

ፋንቱ በእፍረት እናቷ አንገት ስር ተደፋች ።

ስአቴን አየሁ ። ቀጠሮዬ ደረሰብኝ ።

ልሂድ ተነሳሁ ።

ሴትየዋ፣ “ምነው ቆይንጂ” አለችኝ ።

“እቸኩላለሁ ።”

“አንድ ሲኒ ቡና ልጠጣና እንሄዳለን ።”

“እቸኩላለሁ አልኩሽ”

“አንድ ሲኒ ፋት እስክል?”

“አ—!”

“እሺንግድያው ክፈልና እንሄዳለን?”

“የት ነው ምንሄደሁ?”

“ቤቴን ላሳይህ ነዋ! ይኸ ቤቴ መሰለህ ንዴ? የህቴና የጓደኛዋ ነው ። የኔ ቤት ሌላ ነው ።”

“እንግዲያው ሌላ ቀን ብታሳይኝስ?”

“እዚችው ነች ‘ኮ’ ክፈልና ንሂድ ።”

ክፈልኩ ። ዐይናበባንና ፋንቱን ሳመቻቸው ፤ እኔ ጨበጥኳቸው ። ወጣን ። አሁንም ሴተኛ አዳሪዎቹ ተርታ ስናልፍ እጅዋን ከእጄ ጋር አቆላለፈች ።

አንዲት በጣም ጠባብ ክፍል ። ቀይ ወረቀት የጠመጠመች አንዲት ትንሽ አምጦል የክረምታቱ ዝናቦች የደመናዎችን አገር ካርታ ያነሱበት አሮጌ ኮርኒስ መካከል በገመድ ተንጠልጥላ ለግብር ይውጣ ያህል የሴትየዋን ቤት ታበራለች ። አንዲት በጣም ጠባብ ክፍል ፤ ወለሷ ላይ ሳንቃ የሌላት ፤ ግድግዳዋ የደረቀ የተሰነጣጠቀ ልስን ጭቃ — በልዩ ልዩ ባለስእል ወረ ቀቶች የተደረተ ግድግዳ ። አንዱ ግድግዳ ስር አንድ ያልተነጠፈ የብረት አልጋ ።

“ይቅርታ አልተነጠፈም” አለችና የተጨረጣመ ተውን ብርድ ልብስ ዘርጋ አድርጋ ፤

“ተቀመጥ” አለችኝ ። ተቀመጥኩ ።

በሩን መለስ አደረገችው ። አልጋው አጠገብ (በራስጊው በኩል) አንድ ትንሽ ሳጥን አለ ፤ ላዩ ላይ ጥቁር አገብ ፤ እሱ ላይ ቁጭ አለች ። እና መናገር ጀመረች ።

ለምን መናገር እንደጀመረች አላውቅም ። ግማሽ ሰከረ፣ በቂ ምክንያት አይደለም ። ምናልባት ራቴ ላይ ያየችው ነገር ይኖር ይሆናል ። ወይም ደዋ በዛ ሁኖ ቲዋ ማንም ሰው በያጋጥሳት ትናገር ነበር ይሆናል ። ነብሳችንን ስቃይ ሲያፍናት ምሳሳችን ምን ያህል እንደ ምትጥጨረጨር ማን ለክቶ ያውቃል? የሆነ ሆኖ ሴትየዋ መናገር ጀመረች ። እኔም አንድ ቃል ሳልተነፍስ እሰከ መጨረሻው ሰማኋት ።

“ልጆቼን አየህቸው? ወርቅ አደደሉም? እኔ ምወ ደው ትንሿን ነው ። አይ! ግን ውሸት ምን ያረጋል ፤ ትልቁን ነው ምወደው ። እሷም እነሱ ሲያዩዋት ማትወደኝ ትመስላለች” ንጂ ፤ በጣም ነው ምትወደኝ። እንዲህ አይምሰልህ ።

(“እነሱ” ስትል ፣ ቅድም የነበርበት ጠጅ ቤት ውስጥ ያሉት ቀይ ሴትየና ፤ እኔ ያላየኋቸው አብረዋቸው የሚኖሩ ጓደኞቻቸውን ማለቷ ነው ። ሴትየዋ አሁኑ ናቸው ።)

“ውይ! በጣም ነው ምወዳቸው ልጆቼን — ምክንያቱም ሁለቱ ብቻ ናቸው ያሉኝ ። ዘጠኝ ወልጄ ሰባቱ ሞቱበኝ ። ስወልድ ሲሞቱበኝ ፤ ምነው ምን ሃጢአት ሰራሁ ብዬ አምሳክን አማረርኩት

“እና ይህን አመጣብኝ ይኸውልህ ።

“መውለድ ጣጣ ነው ። እኔ ለናቱ ምን ሰራሁላት? አንተ ለናትህ ምን ታረግላቸዋለህ? — እናት አሉህ? ጐሽ! ጥሩ—ልጆቼስ ለኔ ምን ያረጉልኛል? ስቃይ ብቻ!

“እዛ በሃድኩ ቁጥር የመጣውን ሁሉ ጠጅ ግዛ ልኝ እያልኩ ካላስቸገርኩ ካላሰለቸሁ ልጆቼን በደንብ አይይዙልኝም እያልኩ እፈራለሁ ። እና ይኸውልህ ለልጆቼ ስል ጠጅ ለማኝ ሆኜ ቀረሁ ። መለመን እንዴት ይቀፋል መሰለህ? የራበው ንኳ ቢለምን ያምርበታል ። ግን ጠጅ ለመና! አይ አንታ’ ምላክ! አሁን አሁንማ ጠጁ እየጣመኝ ሂደ ። ሰካራም ልሆን ነው ።”

ረገዥም ጣቶቿን ማቆላለፍ መፈታታት ጀመረች ። በልዩ ጥንቃቄ የተቀረጹ እጆች ፤ የእብነ በረድ ውበት ያላቸው ።

“ታዲያ ያየኝ ሰው ልጆቼን ወልጄ የጣልኩ ይመስለዋል ። እኔ እንደውሻ አንጠባጥቤ ሂጄ ፤ እነሱ ለግዜር ሲሉ የሚያሳድጉ ይመስላሉ ።

“ለላም ቀንዷ ይከብዳታል? የትኛው አንገት ነው ራሱን የማይሸከም? የራሱህ አጥንትህ ይቆረቁርህል? ልጅዋን ማትወድ እናት የለችም ልንገርህ ። አንዲት እናት ልጅዋን እንኳ አንቃ ገደል ብትጥል ልጅዋን ጠልታ አይምሰልህ ። ለልጁ ሞት ይሻለዋል ብላ ነው ። እኔ ልጆቼን ጠጅ ቤት የምተዋቸው ከነሱ መራቅ ፈልጌ መሰለህ? እኔማ’ ዚሁ አቅፈያቸው ብውልና ባደር ፈቃዴ ነበር ። ግን እዚች ምናጋ ይጫወታሉ?”

ያለንባት ክፍል ቁመቷ ሶስት የቀስታ እርምጃ ወርዷ አራት ይሆናል ። ሲሰውን ቦታ የተቀመጥኩበት አልጋ ይዞታል ። አልጋው ራት ለራት ሌላውን ግድግዳ ተጠግቶ አንድ ተለቅ ያለ የእንጨት ሳጥን ተቀምጧል ፤

የተበጫጨቀ ፕላስቲክ የጠረጴዛ ልብስ ለብሶ አንድ አምስት የሚሆኑ ባዶና ግማሽ ባዶ ጠርሙሶች ከጥ ቁት የተደኑ ብርጭቆዎች ጋር ተሸክሟል ። ሳጥኑና አልጋው መካከል አንዲት ምድጃ በሶስት እግሯ ቆማ ለች ። ካልጋው ግርጌ በኩል አንድ መደገሬያው የጠፋ በት የእንጨት ወንበር አለ ፤ አንዲት ባዶ የቢራ ጠር ሙስ አፏን ከፍታ ቁጢጥ ብላበታለች ። ቢቃ ። ሌላ እቃ የለም ። ሌላ ቦታ የለም ። ቤጅ ይህን ያህል ጠባብ ናት ።

“ለዚች የውሻ ጎጆ ለምታክል ክፍል በወር ሰላሳ ሁለት ብር እከፍላለሁ ።—መንገድ ዳር ስለሆነች ነው። እረ መዝለሉ መጨረሻ ሆኖ ፣ እዚች ምኗ ላይ ይተኛሉ? ሌላ አልጋ እንኳ ብከራይ የት እዘረጋዋለሁ? ደሞ ወንዱ ሲገባ ወንዱ ሲወጣ ምን ይመስላቸዋል? እንዲያውስ አኔ ውጭ ያደርኩ እንደሆነ ከማን ጋር ያድራሉ?”

“ደሞ እንደሰባቱ እንዳይሞቱብኝ እረራለሁ ። የመውለድ ነው እንጂ የማሳደግ አድል የለኝም ። ቢሞቱ ብኝስ? አይ እዛው ቢጎዱ ይሻላል ። ጉዲረቻ ከመስጠት ለዘመድ መስጠት ይሻላል ።”

“እና ይኸውልህ ፣ ስለዚህ ነው እዛ ምትዋቸው ። አይ እናት መሆን! ጣጣ ነው አልሀለሁ ።”

እሷ ስታውራ ረገጥኛም ጣቶቿ ያለማቋረጥ ይቆላለፋሉ ይፍታታሉ ፤ ይቆላለፋሉ ይፍታታሉ ። የጥፍር ቀለም አልተቀባችም ። በዛች በሙትቻ ቀይ አምጥል ብርሃን እንኳ ጥፍርቿ ውስጥ ቆሻሻ እንዳለ ያስታውቃል ።

“ደሞ አሳደግን ይላሉኩ ። አይ ማሳደግ! በቀን ሁለት ሶስት ብር ካልሰጠኝቸው ልጆቼን የሚያረጉዋቸውን አታቅም ። . . . . ወይኔ ልጆቼ! ሆዴን ይበሉኛል ይኸውልህ ። ግን ምን ማድረግ ይቻላል?”

“ስራ እንዳልይዝ ያዲሱን ዘመን ስራ ምኑን አውቁበት ። ደሞስ ስራው ከየት ተገኝቶ? እንዳላገባ እንደ ምታየው ነው ። ሰላሳ አመት አልፎኛል ። ዘጠኝ ወልጃ ለሁ ። መልኬ መርገፍ ጀምሯል ። እንዲያውስ ሸርሙ ጣን ማን ያገባል? ያውም ሁለት ልጆች ያሉዋት!”

“እና ይኸውልህ ፣ ኅርጊስ አንዱን አምጣልኝ እያልኩ ነው ምውል ማድረግ ። መቸም ኅርጊስ እንደማይሰማኝ አቃለሁ ፤ ብቻ እንዲያው ኅርጊስ አምጣልኝ እላለሁ ። ሌላ ምን ልበል? አምላክ ግን የድሀን ፀሎት አይሰማም ።”

ካልጋው በላይ አንድ ትልቅ የመልአክ ስእል ግድ ግዳው ላይ ተለጥፏል ። መቀነቱ ነጭ የሆነ ቀሚስ ሰብሷል ። እንቁላል የሚመስሉ አይኖቹ ብጫ ፊቱን ሞልተውታል ። ወደ በፋ ይመለከታሉ ። በቀኝ እጁ ሰይፍ ይዞ ፤ ሴጣን እንዳይገባ ፤ ክፋት እንዳይገባ በፋን የሚጠብቅ ይመስላል ። ብጫ ፍልጥ በሚመስሉ እግሮቹ መካከል አጣጣሉ የቀስ የሚመስል ፅሁፍ አለ ።

ቅዱስ ሚካኤል ።

ለቀ መላእክት

ይላል ።

ሌላዎቹ ግድግዳዎች ላይ የሆሊዉድ አክተሮችና የፓሪስ ልብስ ሞድ አሳዪዎች ተለጣጥረዋል ።

“ወርቁን ጌጤን ሁሉ ሸጬ ይኸው እቺ መስቀልና ሀብል ብቻ ቀሩኝ ። በዘበኔ ግን ያላየሁት ጌጥ የለም ።”

ሙዳይ ሙሉ ጊጣጊጥ ነበረኝ ። አንድም አርተሬሻል አይደለች ። ሴቶቹ እዚህ ያሉት ሲለብሱ ሲያገጡ አያምረኝም መሰለህ ? ግን ልጆቹ ካልለበሱ ይበርዳቸዋል፤ ጫማ ካላረጉ ይታመሙብኛል እያልኩ ነው ። ልጆቹ የሌላ ልጅ ብስኩት ሲበላ እያዩ ብስኩት ያምራቸዋል፤ የሌላ ልጆች ሲቀብጡ ሲያዩ ይቀኑ ይሆናል እያልኩ ነው ። ልጆቹ ምንም አይጡ ብዬ ነው ።

“በጣም ያምረኛል መልበስና ማጊጥ ። ሴት አይደለሁም ? ግን ምን ይደረግ ፤ ወለድኩ ።”

ውብ ጣቶቿ አሁንም ይቆላለፋሉ ፤ ይፍታታሉ ፤ ይቆላለፋሉ ይፍታታሉ ።

“እዛ ሂጄ ልጆቹ ብዬ ከልጆቹ ጋር የተጫወትኩ እንደሆነ ፤ እኛ እያሳደግን ልጆቹ ትላለች ይሉኛል ። ግን ውስጡን ብታይ!

“በቀን አንድ ሁለት ብር ካልሰጠሁ ልጆቼን ያሳድጉልኝ መሰለህ ? “ምን በወጣን ከማንም ዲቃላ ጋር እንዳረቅ ” ነው ። ሚሉኝ ልንገርህ ። ደግሞ ሂጄ እዛ ወይም “እንካችሁ ለልጆቹ ወተት ግዙብት” ብዬ አንድ አስር ብር በየጊዜው መስጠት አለብኝ ። ግን ለልጆቹ ወተት አምስት ብር ብቻ እንደሚወጣ፤ የተረፈውን አምስት ብር ለራሳቸው እንደሚያረጉት አጥቼ አይምስልህ ።

“አሳደግን ይላሉኩ! ልጆቹ እዛ ስለሚተኙ ነው ። ጭ ፤ የሚያሳድጋቸው ማን ነው? ታውቃለህ? ቡና ‘ንኳ ሳላራላ’ ምውልበት ጊዜ አለ ።”

መሬቱ ላይ፤ ባለሶስት እግሯ ምድጃ አጠገብ፤ ባንድ ሰባት ሲኒ የተከበበች የቡና ጀቡና የያዘ ረከቦት አለ ። በሩ ስር አንድ የተገጣጠበ ከድሮ ነጭነቱ ወደ ግራጫ

የተለወጠ የፊት መታጠቢያ ሰህን ውስጥ ፣ ውሀ የሞላ ጣላ ተቀምጧል ።

“ውይልጆቹን ወድ — ዳቸዋለሁ!”

“ትልቋ ያለፈው ጥቅምት ኪዳን ምህረት አምስት ዓመቷ ነው ። ግን ብልጥ ነች!”

ትላንት ወይ ከትላንት ወድያ ቤቱ ሲጠረግ እንዲት የቁጠማ ቁራጭ መጥረጊያውን እንደሆነ አምልጣው ተርፋለች ። ሴትሃዋ እቺን ቁጠማ አነሳችና በጥርሶ እየበጣጠሰች ብጣሹን “አ!” ከሚመስል ድምጽ ጋር እየተፋች ንግግሯን ቀጠለች ።

“ምላጭ! እዛ ሂጄ ነይ ወይንዬ ስላት አትመጣም ። ዝም ብላ ታየኛለች ። በትልልቅ አይኗ ።

“ታዲያ ይከንክንኛል ። ላይላዩን እየሳቀኩ ውስጥ ውስጡን አለቅሳለሁ ። ከተማሪ ቤት በዚህ በኩል ስትመለስ ብቻችንን ስንሆን “እማዬ ካንቺ ጋር ልቀመጥ፤ ቤት እጠርግልሻለሁ ፤ ቡና አረላልሻለሁ ፤ አልጋ አነጥፍልሻለሁ ፤ ካንቺ ጋር ልቀመጥ” ትለኛለች ። ታዲያ እዛ ቤት እነሱ ሲያዩ ልክ እንደማትፈልገኝ ነገር ትርቀኛለች ። ያምስት አመት ልጅ እንዲህ ሲሆን አያሳዝንህም? እኔማ በቃ ብስጭት— ጭት— ጭት! እልና ዘልዬ እይዛትና እስማታለሁ ።— ወይም እመታታለሁ ። ታዲያ ቀስ ብላ ትጠፋለች ። ውስጠኛው ክፍል አጭብርብሬ እገባና ቁጭ ብላ አገኛታለሁ ። መትቻት እንደሆን እያለቀሰች ትቆየኛለች ። ደሞ ስታለቅስ ጭብጥብጥ ብላ ጉልበቷን አቅፋ እየተወዛወዘች ነው ። ሆዴ ቦጭ ቦጭ ይላል ። እቅፍ አረጋትና አብረን እንላቀሳለን ። እነሱ እያዩ እዛ ስሜያት እንደሆነ ደሞ ፤ ወይ ዝም ብላ አይኗን ከፍታ እያፈጠ

ጠች ወይ ደሞ ፎቶዬን አቅፋ አገኛታለሁ ። አሁንም አቅፋትና አለቅሳለሁ ። እንባዬን በእጅዋ እየጠራረገች “አይዘሽ እማዬ ዝም በይ” ትለኛለች ። የባሰው እንሰቀሰቃለሁ ።

“ውይ ዐይናብብዬ! እሷ ምታየው ስቃይ! እንኳን ለልጅ ላዋቂም አይሰጠው !

“ወደ ተማሪ ቤት ለመሄድ ጧት በዚህ ስታልፍ ‘እማዬ ከተማሪ ቤት ስመለስ ቆሎ አቆዩኝ’ ትለኛለች ። ስትመለስ ቆሎውን እየቆረጠመች ትሄዳለች ። ቆሎ ያጣሁ እንደሁ በቴን እዘጋና እንደሌለ ሰው ከውስጥ ሆኜ አያታለሁ ። በኔን ቁማ ታይ— ታይና መለስ ብላ ራሷን ደፍታ መሬት መሬቱን እያየች ትሄዳለች ። ፊደሷን ይዛ ። ታዲያ ሆዴን ይበላኝና አልጋዬ ላይ ወድቄ እንሰቀሰቃለሁ ። ግን ቆሎ ሰጪኝ ምትለኝ እየራባት ብቻ እንዳይመስልህ ። እኔ ስሰጣት ደስ ስለሚላት ነው ። እኔም ማለቅሰው ልጄ ራባት ብዬ አይደለም ። እንዲያውም በደንብ ነው ሚያበሏት ። እኔ ማለቅሰው ልጄ እናት እያላት እናት እንደሌለው ልጅ ትሰቃያለች እያልኩ ነው ።

“ታዲያ እነሱ ይህን ሁሉ መች ያውቃሉ? በይ ውቁስ የት ይገባቸዋል? አይገባቸውም እልህለሁ ። በፍጹም አይገባቸውም ።”

ሴትየዋ ቁጠማዋን በጣጥሳ ተፍታ ጨርሳት እጅዋን ባዶውን ስለቀረ እንደገና ጣቶቿን ማቆላለፍ መፈታታት ፤ ማቆላለፍ መፈታታት ጀመረች ።

“እኔን ሆኜ ትንሽ የማይፈልጉትን ነገር የሰራች እንደሆነ “እናትሽን አይተሽ ነው?” ይሏታል። እስቲ እግዚር ያላይህ ፡ ልጅ እንዲህ ይባላል? ደሞ

እኔን አይታስ ቢሆን እናቷ አይደለሁም “ንዴ? ፡ ዘጠኝ ወር አርግገሮ ሶስት ቀን አምጬ የወለድኳት እኔ አይደለሁም? ጡቴን ያጠባሳት እኔ አይደለሁም? ሳያት ሆዴ በጭ የሚልላት እኔ አይደለሁም? ለምን እናትሽን አይተሽ ነው ይሉብኛል? ለምን? ለምን?

“አይ መውለድ! መውለድ ስቃይ!

“እናትህ ላንተ ሲጨነቁልህ እንዲህ አይምሰልህ ። ታዲያ አንተ ምን ታረግላቸዋለህ? እኔ ለናቱ ምን ሰራሁላት? ለኔ ልጆቼ ምን ያረገልኝ መሰለህ?

“የመውለድ ትርፉ መሰቃየት ብቻ ነው ።”

ምን እንደ ነካኝ እንጃ ፤ ፊቷን በእጄ ነካሁት። ከቋንቋ አቅም በላይ የሆነው ጥልቅ ነገር አይኖችን ውስጥ ያበራል ፤ ፊታችን ላይ ይታያል ፤ በእጃችን ይተላለፋል ።..... የሴትየዋ ሬት ለስላሳ አይደለም።.. ሳቅ የሌለበት ፈገግታ አሳየችኝ ። ግንባሯ ላይ ሳምኳት ። አልተንቀሳቀሰችም ፤ ሳቅ የሌለበት ፈገግታ ሞም አልተለወጠም ። ዝም ብለን ተያየን ፤ ቋንቋ አያስፈልገንም ። ሴተኛ አዳሪና ገንዘብ ከፋይ አይደለንም።

“ውይ! ሞት ይርሳኝ ረስቸው ። ትቸኩላለህ ለካ ። እንዳርጊት ስለፈልፍ ጊዜህን አጠፋሁብህ ። ማርጀቱ ነው መሰለኝ ። ግን ሁሌ ንዴህ አልሰፈልፍም ። እንዲያውም ዛሬ የነካኝን እንጃ ። ትልቅ ሰው ስለሆንክ ችግሪን ባጫውትህ ይገባህል ብዬ ነው ።

“ዝም ብለህ ሰማኸኝ ። የሚሰማ ሰው የለም ። በል ሂድ እማዬ ሳይመሽብህ ።”

ከተቀመጥኩበት አልጋ ተነሳሁ ፤ ከሳጥኑ ተነሳች ። አየኋት ። ወፍራም አይደለችም ፤ ግን ሆዴ ወደ ውጭ ገፍቷል ፤ ቅርጿ ተበላሽቷል ፤ ማርገዝ መው

ለድ መቅበር፤ ግርገዝ መውለድ መቅበር = አኗዢ ዙሪያና አይኖቹ ውስጥ ተስፋ ያልተቀላቀለበት ሀዘን ይታያል፤ መስከር — ወንድ መሄድ — ግልቀስ፤ መስከር — ወንድ መሄድ ግልቀስ = ስለልጆቹ መጨነቅ፤ ስለእርጅናዎ መስጋት፤ እድሜዎንና መከራዎን ተሸክማ ሳያት ወጣትነቴና ነፃነቴ ቀፈፈኝ፤ ፈጣሪ ለኔ ያደላ መሰለኝ።

የሆሊዉድ አክተሮችና የፓሪስ ሞድ ሴቶች በዙሪያችን ቁመው ወይ ቁጭ ብለው ይስቁብናል። የውነት ሳቅ ይሆን? ቅዱስ ሚካኤል ግን አያየንም—በሩን ይጠብቃል።

ኪሴ ውስጥ አምስት ብር ነበረኝ፤ ሶስቱን አወጣሁና ለሴትዮዎ ሰጠኋት።

እጄን ሳመችኝ።

በጣም አፈርኩ። ፊቴ ላይ ምን እንዳየች እንጃ፡

“ለገንዘቡ አይደለም፤ ለሀሳቡ ነው” አለችኝ።

የባሰውን አፈርኩ። ተደናገረኝ። በሩን ከፈትኩና ስወጣ፤

“ደህናደር” አለችኝ።

“እሺ” አልኳት። በጣም ተደናግሮኝ ነበር።

ተለይቻት አንድ ሀያ እርምጃ ከተራመድኩ በኋላ ገልመጥ ብዬ አየኋት።

በሯጋ ቆማ ቀይ መብራቷን ተገናኝቶ ትጠብቃለች— እንደሌሎቹ ሴቶች አዳሪዎች።

መንገዴን ቀጠልኩ።

(የካቲት፣ 1954 ዓ. ም.)

ሞትና አጋፋሪ እንደሻው

አጋፋሪ እንደሻው የትም ቢሄዱ የሳምንት ስንቅ ተጭኖ የሚከተላቸው በቅሎ ነበራቸው።

አጋፋሪ እንደሻው ካደባባይ፣ ከችሎት፣ ከቤተሰብ ኪያን ወይም ከጉዞ ሲመለሱ፣ ገና ከበቅሎ ሳይወርዱ አሸከሮቻቸውን፡

“ሰፈር ደህና ነው?” ይሉዋቸዋል

“ደህና”

“ሁሉም ደህና ነው?” ይላሉ ለማረጋገጥ።

“ደህና። ብቻ የወይዘሮ ደብራቱ ልጅ ራሴን አመመኝ ብላ ተኝታለች”

“በሉ ደህና ቆዩኝ” ይሉና ውልቅ— አጋፋሪ እንደሻው።

ወንድማቸው ግራዝማች አየለ ቤት ይሄዱና፣ አሁንም ከበቅሎአቸው ሳይወርዱ፣ አሸከሮቹን፡

“ሰፈር ደህና ነው?” ይሉዋቸዋል

“ደህና”

“በሰፈሩ የሞተ የለም?”

“አረ የለም”

“የታመመ የለም?”

“አረ የለም”

“መርዶ የሰማም የለ ?”

“ብቻ የልጅ ገላጋይ እህት ድሮ የፈቱዋቸው ባላቸው ሞተዋል ተብሎ ለቅሶ ተቀምጠዋል”

“በሉ ደህና ሁኑ” ይሉና መንገዳቸውን ይቀጥላሉ =

እንዲህ ሲሉ አጋፋሪ እንደሻው ፣ ሞትን ሲሸሹ ፣ ስድሳ ስድስት አመት ሆናቸው =

አንድ አርብ እለት ፣ ከሰፈራቸው ሸሽተው ወዳ ጃቸው ደጃዝማች ዳኛቸው ግቢ ሄዱና ፣ አሁንም ከበ ቅሎአቸው ሳይወርዱ ፣

“ሰፈር ደህና ነው?” አሉ

“ደህና” አሉዋቸው የደጃዝማች አሸከሮች

“የሞተ የለም በሰፈሩ?”

“አረ የለም”

“የታመመም የለ ?”

“የለም”

“መርዶም አልተሰማ በሰፈሩ ?”

“የለም”

“ደግ” አሉና ከበቅሎአቸው ወርደው ሲገቡ ደጃዝማች እየተቀበሉዋቸው እንደ ልማዳቸው ትንሽ ቀለዱባቸው = “ዛሬ ደሞ ምን እግር ጣለህ? በሰፈርህ ሞት ብቅ አለንዴ?” አሉዋቸው

“ተወኝ እባክህ ስሙን አትጥራብኝ” አሉ አጋ ፋሪ እንደሻው =

“አረ ለመሆኑ እዚህም አለ ቢሉህ የት ትሄድ ነበር ?”

“ወደ አንዱ ጋ”

“እዚያም አለ ቢሉህስ ?”

“ወደ ሌላው ጋ = የሳምንት ስንቅ ይዣለሁ = ቢያስፈልግ ውጭ እያደርኩ አሸከር ልኬ ማስጠየቅ ነው = አንዴኮ ሶስት ሳምንት ሙሉ በድንኳን እን ጦጦ አፋፍ ሳይ ተቀምጫለሁ”

“ምን እየበላህ ፣ በል ?”

“ከቤት ስንቅ እየተላከልኝ”

“እና እንዲህ እየሸሸህ ትዘልቀው ይመስልሃል?”

“ይኸው እስካሁን ዘልቄዋለሁ”

“እና እስከ መቼ ሸሽተህ ትችለዋለህ ?”

“እስከተቻለኝ = እንዲያውም አሁን መሄዴ ነው” ብለው ብድግ — አጋፋሪ እንደሻው =

“ወዴት ?”

“እንጂ = ግን መሄዴ ነው =”

“አሁን መጥተህ አሁን መሄድ ምን ይባላል ?”

“ቀፈፈኝ ባክህ = ሞት ሞት አለኝ =”

“ሞትም በሽታም መርዶም የለ በሰፈሩ = አይ ዞህ አረፍ በል”

“የለም እሄዳለሁ”

“እሺ ጠላ ጠጥተህ ትሄዳለህ፣ ቁጭ በል ።”

“ተው ብሄድ ይሻላል”

“አረፍ በልና ትሄዳለህ አልኩህ”

አጋፋሪ እንደሻው እየቀፈፋቸው ተመልሰው ተቀመጡ ። ጠላው መጣ ። ሁለቱም ወዳጆች ሞንጫ ሞንጫቸውን ይዘው ፉት አሉ ።

“ግሩም ጠላ” አሉና እንደገና ተጎነጩ አጋፋሪ ። እና ትን አላቸው ። ደጋግመው በሃይል ሲስለቡባቸው ጊዜ

“ትን አለህ እንዴ?” አሉባቸው ወዳጆቻቸው “ንሳ ማንነህ? ውሃ አምጣ ቶሎ!”

ውሀው እስኪመጣ የትንታው ሳል ባሰባቸው ። ጨነቃቸው ። መተንፈስ አቃቃቸው ። ፊታቸው ተለዋወጠ ። ውሃውን መጠጣት አልቻሉም ። በመጨረሻ ትንፋሻቸው ።

“ከንቱ! — አሁ አሁ አሁ! ከንቱ ያ ሁሉ ሸሽት” አሉ ።

አጋፋሪ እንደሻው በብዙ ሕዝብ ታጅበው የመጨረሻውን ጉዞ ወደ ጊዮርጊስ ንግሥት ሲገቡ የጭን በቅሎአቸውም የሳምንት ስንቅ የተጫነ በቅሎአቸውም ተከትለዋቸው ነበር ።

* * *

አጋፋሪ እንደሻው ሞተው ሰዎች እየተላቀሱ እንባ በሞንጫ እየተራጨ ሲቀብሩባቸው በመሰብ ውስጥ የወሳ

ንሳ ተሸክመው ሲወስዱዋቸው—ከመቃብር እንደ ደረሱ አጋፋሪ ከተጋደሙበት ብድግ ብለው የመሰቡን ክዳን ከውስጥ ብርግድ አድርገው ከመሰቡ ብቅ ሲሉ—

ሞት ዘወር ብሎ ጦሩን ሲወረውርባቸው—

እሳቸው የመሰቡን ክዳን እንደ ጋሻ እየመከቱ በት ዘለው በቅሎአቸው ላይ ወጥተው ሲጋልቡ—

ሞት “የምናውቅብሽ ጉግስ ጨዋታ!” እያለ የስንቅ በቅሎአቸው ላይ ወጥቶ እየጋለበ ሲያሳድዳቸውና “መክት!” ሲላቸው—

እሳቸው “ዘራፍ! እንደሻው አባ መክት! ሸሽት ጋሻው ከሞት ይመክት! ዘራፍ!” ብለው እየጮኩ ዘረው በመሰቡ ክዳን ሲመክቱ—

እሱ ደሞ ከፊት ፊታቸው እየጋለበ እሳቸው ጦር ወርውረው ማጅራቱን ሲወጉት ፡ ድንገት የአክሱምን ሀውልት ሆኖ ይቆምና በወፍ ቋንቋ በተረት ዜማ ፡

“ሞት የያሬድን ቅዳሴ አፈነ

“የካሌብን አክሱም አሳለፈ ፡ በጊዜ ወንዝ እያንሳፈፈ

አንተንም— አንተንም— አንተንም!” ይላቸዋል ።

አጋፋሪ በበቅሎአቸው እየተንሳፈፉ ትተውት እልፍ ሲሉ የላሊበላን ቤተክርስቲያን ሆኖ ቆሞ ይቆያቸውና አሁንም በወፍ ቋንቋ በተረት ዜማ ፡

“ሞት ጠራቢውን ንጉስ ሸፈነ

የዛጉዌንም ሮሐ አሳለፈ ፡ በጊዜ ወንዝ እያንሳፈፈ አንተንም— አንተንም— አንተንም!” ይላቸዋል ።

አሁንም በበቅሎአቸው እየተንሳፈፉ ትተውት
እልፍ ሲሉ የፋሲልን ግንብ ሆኖ ቆሞ ይቆያቸውና
በወፍ ቋንቋ በተረት ዜማ፡

“ሞት የተዋነይን ቅኔ ቆለፈ

የበካፋን ጉንደር አሳለፈ፡ በጊዜ ወንዝ እያንሳ
ፈፈ፡-

አንተንም— አንተንም— አንተንም!” ይላቸዋል ።

አጋፋሪ በበቅሎአቸው እየተንሳፈፉ ትተውት
እልፍ ሲሉ አራዳ ጎርጊስ ያለው ያጤ ምኒልክን ፈረ
ሰኛ ሀውልት ሆኖ ቆሞ ይቆያቸውና በወፍ ቋንቋ በተ
ረት ዜማ፡

ሞት የገብረ ሀናን ሳቅ ሰየፈ

ያባ ዳኛውን አዲሳባ አሳለፈ በጊዜ ወንዝ—”

“አይ!! አሁን ገና ባይኔ መጣህ!” ብለው ጦር
ሲወረውሩበት—

ሞት እየመከተ “የምናውቅብሽ ጉግስ ጨዋታ!”
ብሎ ጦሩን ሲወረውርባቸው—

አጋፋሪ በመሰቡ ክዳን እየመከቱ በበቅሎአቸው
እንደ ነፋስ እየሸመጠጡ “ዘራፍ! እንደሻው አባ
መከት! ሽሽት ጋሻው ከሞት ይመከት! ዘራፍ!” እያሉ
ሲያመልጡ—

ሞት ሲደርስባቸው—

እሳቸው ሲፈተለኩ —

እሱ ሲደርስ —

ብንን ሲሉ ከሀልማቸው አጋፋሪ እንደሻው ዘብ
ሄረ አዲሳባ...

ሞትን ሸሽተው ከቤታቸው ውጭ ሲያድሩ
የሚያዩት ተመላላሽ እና ተመሳሳይ ሀልም ነው
እንግዲህ ይኸ ። ላንድ ሀልም አዋቂ ቢያጫውቱት
ታዲያ፡

“የሀልሙ ፍቺ ከሞትክ በኋላ እንጀራ ትበላለህ
ማለት ነው” ብሏቸዋል፡ “የፍቺው ፍቺ ግን ለኔ ምስ
ጢር ነው ።”

አጋፋሪ ይህን ሀልማቸውን ከነመመሳሰሉና ከነ
መለዋወጡ ለብዙ ዓመታት ካሰላሰሉበት በኋላ የቅ
ርብ ወዳጆቻቸውንና ዘመዶቻቸውን ሁሉ አንድ በአ
ንድ እንዲህ እያሉ አስማሉዋቸው፡

“ቀድሜአችሁ የሞትኩ እንደሆነ ኑዛይዬ ይህ
ነው ። ስትገንዙኝ እንዳታስሩኝ ። በጨርቁም እንዳት
ጠቀልሉኝ ። በጥጡም እንዳትወታተፉኝ ። እንዲሁ
ብቻ ለበስ አርጉኝ ።”

አንዳንዶቹም ውስጡን እየሳቁባቸው አንዳንዶቹ
ቸም ውስጡን እያዘኑላቸው እሺ አሉዋቸው ።

የቅርብ ወዳጆቸው ደጃዝማች ዳኛቸው ግን እንደ
ልማዳቸው እየቀለዱባቸው

“ልክ ለመተኛት ጋደም ያልክ ይመስል?” አሉ
ዋቸው

“አዎን” አሉ አጋፋሪ

“ምናልባት መገላበጥ ቢያሰኝህ እንደልብህ እን
ድትገላበጥ?”

ዝም አሉ አጋፋሪ

“ምናልባት ለሽንት ወይ ለሽርሽር ብድግ ብለህ መሄድ ብትረልግ ከፈኑ እንዳይከለክሉህ?”

ዝም

“አሁን ይህን ሁሉ ምን አሳሰበህ? ሳትሞት እንዳትቀበር ፈርተህ ነው?”

“መቀለዱን ቀልድ ። ኑዛቤዬን ግን ሰምተሃል” አሉ አጋፋሪ ባጭሩ ።

“አይ እንደሻው! ምንው ብተቻለኝና ሞትህን በሞትኩልህ” አሉ ጓደኝየው የምራቸውን ።

...አለፈ ጊዜ እየከነፈ...አለፈ ብዙ አሳለፈ እያንሳፈፈ

አጋፋሪ እንደሻው ሞትን ሲሸኹ ኖረው በሰድሳ ስድስት ዓመታቸው አንድ ዓርብ ዕለት ከወዳጃቸው ከደጃዝማች ዳኛቸው ጋር ጠላ ሲጠጡ በትንንታ መሞታቸውን ቀደም ሲል ተናግረናል ። አሁን ወደዚያች ሰአት እንመለሳለን ።

...በመጨረሻ ትንፋሻቸው ፡

“ከንቱ!— አሁ— አሁ— አሁ! ከንቱ ያ ሁሉ ሸሽት!” አሉ አጋፋሪ እንደሻው ።

የተሰሩት ጉድ ድንገት ወለል ብሎ ታያቸው ። ለካ አብሯቸው ጠላ የጠጣው መልአክ ሞት ራሱ ኖሯል— የወዳጃቸውን የደጃዝማች ዳኛቸውን መልአክ በገዛ ስልጣኑ ለብሶ ነው እንጂ ።

“ምናባክንሰ! አንት መናጢ!” አሉት ሞትን አጋፋሪ ፡ “እኔ እንደሻው! ብትይዘኝም በሚገባ አልፍኼህ ነጭ ሳብ አስረጭኼህ ሳበቃ ነው ።”

ዝም አላቸው መናጢው ።

“አይደለም?” አሉት ።

ፈገግ አለ ።

“ገና በልጅነቴ ኩፍኝ ሆነህ ስትመጣ የጀመርኩ ሳመልጥህ ፡ ሳመልጥህ ገና አሁን ደረስክብኝ ። አንት ጥፍራም!”

ዝም አለ ጥፍራሙ ።

“ስድሳ ስድስት ዓመት ሙሉ ፈጅብህ ። አንት ጅራታም!”

ዝም አለ ጥፍራሙ ጅራታም ።

“ድሮውንስ ጅል አይደለህ? ቀንዳም!”

ዝም አለ ጥፍራሙ ጅራታም ቀንዳም ።

“አፈር ብላ! ኩቲያም!”

“ዝም አለ ያ ጥፍራሙ ጅራታም ቀንዳም ኩቲያም ።

ዝም—ፍጥጥ ።

“መሸነፍህ ሲገባህ ጊዜ የወዳጄን መልአክ ለበስክ ። መምጫ ሲጨንቅህ ጊዜ ትንታ ታህል አምንት ነገር ውስጥ ገብተህ አደፈጥክ”

ዝም ። እንደ መቃብር ።

“እንጂ እንደ ወንድ ፊት ለፊት ለመምጣትማ የወንድ ሀሞት ከየት አምጥቶህ? ለራስህ ጅል የጅልክ ጅላጅል!”

ዝም—ፍጥጥ = እንደ ሬሳ።

“አሳዳጊ የበደለው ባለጌ ባትሆን በእፍረት በሞትክ”

ከት ብሎ ሳቀ መልእክ ሞት። አጋፋሪም ከት ብለው ሳቁ የገዛ ነገራቸው ሆዳቸውን ኮርኩሯቸው

“የማይቀርልህን እንግዳ አጥብቀህ ሳመው፣ ነው ምትሉት እናንተ ሀበሾች?” አላቸው ያ አሳዳጊ የበደለው ባለጌ።

“ነው ምንለው” አሉት ራሳቸውን እየነቀነቁ፣ ትክብለው እያዩት። መልኩ ይህን ያህልም አያስጠላም ለካ ይኸ ሞት ሚሉት ነገር። ታዲያ አጋፋሪ ለምን ይህን ያህል ጠሉት ይሆን?

(“መስሎሃል እማይቀር እንግዳ የሆንክ!” አሉት በልባቸው። “ሰማይ ቤት እመግበያው እደጀሰላሙ እስክንደርስ ባላመልጥህማ እውነት እኔ እንደሻው አይደለሁማ!”

አጋፋሪ እንደሻው የጭን በቅሎአቸውንም የሳምንት ስንቅ የተጫነ በቅሎአቸውንም አስከትለው በብዙ ሕዝብ ታጅበው “የመጨረሻ” የተባለውን ጉዞ ወደ ጎርጊስ ጓሮ ሲጓዙ አንድ ነገር አስተዋሉ። ሬሳው ለፍትሐት በቆመ ቁጥር መልእክ ሞት “መጣሁ” ብሎ ለሸንት ዘወር የሚል ይመስል ይሄድና ፍትሐቱ አልቆ ልክ ሬሳው እንደገና ሲነሳ ይመለሳል።

እና ሬሳው ቆሞ ለስምንተኛ ጊዜ ሲፈታ፣ ልክ መልእክ ሞት “መጣሁ” ብሎ ዘወር እንዳለ—

አቡነ ተክልዬ ከተፍ!

ባንድ እግራቸውና ባለባባቸው፣ እንዲሁም በፂማቸው አወቁዋቸው አጋፋሪ።

(ክርስትና ስሜ ተክለሃይማኖት ስለሆነ ይሆን? አሁን “ታዲያስ ሞክሼ” ቢሉኝስ? ብለው ሲያስቡ)

“ታዲያስ ሞክሼ” አሉዋቸው።

“ብፁእ አባታችን ሆይ! ተነስቼ እጅ እንዳልነሳሞ ነገሩ እንደሚያዩት ነው”

“ማን እንደሆንኩ ቢያውቁ ግን እጅ ሊነሱኝ ባላሰቡ” አሉ አቡን ተክልዬ (?) አቤት ፈገግታቸው ውስጥ የሚጫወተው ሳቅ!

“ማን ነዎታ?”

“አንቱታውንም ባልጫኑብኝ”

“እኮ ማነህ”? አሉ አጋፋሪ የፈገግታው ሳቅ እየተጋባባቸው።

“እንደ አገሩና እንደ ዘመኑ ስሜ ይለዋወጣል”

“እንግዲህ በዚህ አገርና በዚህ ዘመን ስምህ ማን ይባላል?”

“ቆሪጥ”

“በስመኦሳይ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ!”

“አይዘዎ አይፍሩ”

“አይኖሩ?” አሉና ከት ብለው ሳቁ አጋፋሪ “እኔ እንደሻው ነኝ ቆሪጥን እምፈራ? አይ እንትናን መሰል ከህ እንዴ? ይልቅ ንገረኝ እስቲ ። ለምንድነው አቡን ተክልዬን መስለህ የመጣኸው?”

ቆሪጥ ተራውን እየሳቀ “ይልቅ ለምንድነው እሳ ቸው እኔን መምሰሳቸው?” አለ ። “ለዚያውም እኔ ያለኝ እግር ይኸኛው ፡ እሳቸው ያላቸው እግር ያኛው ነው ። እሳቸው ሲጠመጥሙ ወደ ቀኝ እኔ ስጠመጥም ወደ ግራ ነው ። የሳቸው ጥምጥም ጨርቅ ፡ የኔ ግን—” ብሎ ወደ ጥምጥሙ ቢያመለክታቸው— ለካ ዘንዶ ነው የጠመጠመው ።

“ብቻ እሱን እሱን ሌላ ጊዜም ልንጫወተው እን ቸላለን” አለ ቆሪጥ “አሁን የመጣሁት ለኔም ለርስ ዎም የሚበጅ አንድ ጉዳይ ላማክርዎ ብዬ ነበር” አጋፋሪ ዝም ብለው ቆዩ ።

“እድሜዎን ብቀጥልልዎ ምን ያረጉልኛል?”

አጋፋሪ ሬሳ ባይሆኑ ልባቸው በድንጋጤ በቆመ ። ቀጥሎም በደስታ በዘለሉ ። ቀጥሎም ቆሪጥን አቅፈው በሳሙት ። ግን ጆሮአቸውን ለማመን እየፈለጉም ከም ታውን ስለፈሩ ። ፤

“ምን አልክ?” አሉት ለማረጋገጥ ።

“እድሜዎን ብቀጥልልዎ ምን ያረጉልኛል?”

“የፈለግከውን” አሉት ባጭሩ (“ኧረ የልቤን ማን ነገረህ?” እያሉ ውስጡን)

“ሀብትዎን በሙሉ ይሰጡኛል?”

“ውሰደው”

“ሚስትዎን ብፈልግህ?”

“መርቁልሀለሁ—ብቻ እድሜዬን ቀጥልልኝ”

“ነብስዎንም ይመርቁልኛል?”

አጋፋሪ ላንዳፍታ አሰቡና ፡

“ነብሴንማ ከወሰድክ ምኑን ንድሜ ቀጠልክልኝ?”

አሉት “እድሜዎን ከጨረሱ በኋላ ነውኮ ነብስዎን እሚ ሰጡኝ ። ረዥም እድሜ ብሰጥዎ ነብስዎን ይሰጡኛል?”

“በምኖርበት ዘመን ግን ነብሴ የራሴ ናት?”

“እንዴታ!”

“እንግዲያው ውሰዳት?”

“ምነው ያለማመንታትዎ ያለመከራከርዎ?”

“ከህይወት ከሞት ሲሉኝ ህይወትን መምረጤ ይቀራል?”

“እና ህይወት ምንድነው?”

“መኖር ነቀ!”

“መኖርሳ ምንድነው?”

“ምኑን አውቁው ብለህ? ሲኖሩት ግን ይጥማል ፤ ማር ማር ይላል ፤ ሽቶ ሽቶ ይላል ፤ ሙቀት ሙቀት ይላል ፤ ኑሮ ኑሮ ይላል ። በኑሮ ለመቆየት ያለኝን ሁሉ እከፍላለሁ ። እሚቀበለኝ ባገኝ የሌለኝንም እከፍላለሁ”

“የማያወላውል የማያመነታ ሰው ገና ዛሬ ገጠ መኝ” አለ ቆሪጥ ፡ አድናቆት በተቀላቀለበት የትዝብት ፈገግታ ።

“ግን እድሜ መቀጠል ትችላለህ ወይ?”

“እችላለሁ ። ግን እኔና እርስዎ ውል መግባት ይኖርብናል እንጂ።”

“በል ቶሎ እንግባ ወዳጄ ። ከዘገየን መቃብር መግባቱ ነው።”

“እኔ ዛር ነኝ ። አልፎ አልፎ ዛር ፈረስ ይሆኑኛል።”

“እሺ ።”

“ቶሎ እሺ አሉሳ? ቢያስቡበት አይሻልም?”

“እድሜዬን ሙሉ አስቤበታለሁ—መሞት አልፈልግም መኖር እፈልጋለሁ ። ሌላው ትርፍ ነው ፤ አጅብ ነው ። ይልቅ እምታረገውን አርግና ቶሎ አስነሳኝ።”

“ከሞት ጋር ጉግስ መግጠም ይኖርብኛል ። ብቻ ዩን ከገጠምኩት ወይ አሸንፈዋለሁ ወይ ያሸንፈኛል። እርስዎ ካገዙኝ ግን ያለ ጥርጥር አሸንፈዋለሁ ።”

“እንዴት ላግዘህ?”

“ግራ ጉንዎን ያውሱኝና ከግጥሚያው በኋላ እመልስልዎታለሁ ።”

“የተሸነፍክ እንደሆነስ?”

“ይስሙኝ አጋፋሪ ። እኔ ቆራጥ ቀኝ እጅ እሆናለሁ—

ወርዋሪ ። እንኳን ጦርን የመሰለ ግዙፍ ነገር ቀርቶ ጨረር ወይም ጮራ እወረውራለሁ ። መመከቱን ደሞ በዚህ በግራ ጉንዎ እመክታለሁ ። የእንደሻውን ምክታ የማን ውርወራ ይበግረዋል?”

“ዘራፍ! አባ መክት!” አሉ አጋፋሪ

“ብቻዎን ሆነው ስድሳ ስድስት አመት ሙሉ አመለሙት ። ለሁለት እየተጋገዘን ከዚያ የበለጠ እና መልጠውም?”

“አረ የትና የት!” አሉ አጋፋሪ ። የእድሜያቸው ርዝመት የትና የት ደርሶ እየታያቸው ። (አጋፋሪ ውስጠውን እንደ ትንሽ ልጅ በደስታ ዘለሉ ዘለሉና—ድንገት ቀጥብለው እየቆሙ።) “ሰማህ ወይ ፡ ቆራጥ?” አሉት “ይህን ጉግሱን ሞት ቢያሸንፈንስ?”

“አያሸንፈንም ። ሊያሸንፈን አይችልም።”

“እሱማ የታወቀ ነው ። እንዲያው ለነገሩ ማለቱ ነው እንጂ ። ቢያሸንፈንስ?”

“ያደማ ግራ ጉንዎን ለሞት መልቀቅ ይኖርብኛል።”

አጋፋሪ ሊናገሩ ሲሉ በእጁ ምልክት እየገታቸው “ይቆዩኝ ልጨርስ” አለ ። እኔ ከተሸነፍኩ አቡነ ተክልዬ ይመጡና የእርስዎን ቀኝ ጎን ተውሰው ሞትን ስንጠረኹ ይገጥሙታል ። ይረቱታል ። ይዞት የነበረውን ግራ ጉንዎን ይለቃል ።”

“እሳቸው ቢሸነፉስ?” አሉ አጋፋሪ ። ያቆለቆለችውን የተስፋቸውን ፀሐይ ጭለማ ሊውጣት እየቃጣ ።

“አይሸነፉም ። ተሸንፈው አያውቁም።”

“ግን ግጥሚያ ካለ ማሸነፍም መሸነፍም አለ ። ቢሸነፉስ?”

“ያኒማ አለቃ ገብረሀና ይመጡና ሞትን ይሟገቱታል ። ይረቱታል ። እርስዎ ነፃ ወጡ ማለት ነው።”

“እሱ በረታቸውስ?”

“ተረትተው አያውቁማ?”

“አረ ለነገሩ ማለቴ ነው ። በረታቸውስ?”

“ያኒማ መምህር ኢየሱስ ይመጣና ሞትን ግብ ግብ ይገጥመዋል ። ጌታዬ! ይተለዋል የታወቀ ነው ። ግን ትግሉ ሁለት ቀንና ሁለት ሌሊት ቀጥሎ ሰስተኛው ቀን ሲነጋጋ ነው የሚያልቀው ። ስለዚህ እርስዎ ያን ሁለት ቀንና ሁለት ሌሊት በሞት እጅ መቆየት ይኖርብዎታል — እመቃብር ውስጥ ።”

(አጋፋሪ በህይወታቸው ለጓደኛቸው በጠጅ በጨዋታ ስአት የሚደረድሩላቸው የበገና ስልት ናፍቆቱን ለብሶ ትዝ አላቸው ፡-

ሰማይን ያህል ዳገት

መቃብርን ያህል ቁልቁለት

እንዲያ ስንደክም ስንታክት . . .)

“አንደ ገበግ ጨዋታ ይቁጠሩት” አለ ቆሪጥ “እርስዎ እንግዲህ አንዲት ጠጠር ነዎ ። ለጊዜው ሞት ከወጋው ጉድጓድ ውስጥ ስለገቡ እኛ ዞረን በሌላ ጠጠር እስክናወጣም መታገስ ይኖርብዎታል ማለት ነው ። አሁንም ሞት ያሸንፋል እንበል”

“አረ አንበል! በስመ ኦብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ!”

“አረ ለነገሩ ለጨዋታው ማለቴ ነው” አላቸው ቆሪጥ በአሸሙር ሲነካቸው ፡- “በትግሉ ሞት ቢጥል ደሞ እርስዎ የሞት ጠጠር ሆነው ጨዋታው ይቀጥላል ። ጨዋታውንኮ እድሜዎን ሙሉ ሲጫወቱት ኖረዋል ። አይፍሩ ፤ በሞት በኩል ሆነው ብዙ ጊዜ ተጫውተውታል”

“እኔ እንደሻው? በጭራሽ!”

“ሳይታወቅም ነው እኮ”

“በጭራሽ ስልህ! ጤናም አልያዘው?”

“ለፋሲካ በግ አርደው ወይም አሳርደው አያውቁም?”

“አሳምሬ እንጂ! አረ ለቅዱስ ዮሐንስም ፣ ለመስቀልም ፣ ለጥምቀትም! አረ ላዘበት ቀንም!”

“በጉን ገደሉት ወይም አስገደሉት ። የሞት እጅ ሆኑ”

“ወይ ጉድ!” አሉ አጋፋሪ የሚሉትን ቢያጡ ።

“ቅጠል ስምጥጠው ሳር በጥሰው ያውቃሉ”

“ቅጠሉም ረገፈ ሳሩም ደረቀ” አሉ አጋፋሪ በንዴት እየተቀበሉት “ህይወት አለፈ ። ገዳይ ሆንኩ ፤ የሞት እጅ ሆንኩ ። እህል ቢዘሩት ይበቅል ነበር ህይወት ትታደስ ነበር ፤ ግን ስንቅ ሲዘጋጅልኝ ለጭብጦ የተቆላው ነግ ሞተ ፤ ገደልኩት ወይም አስገደልኩት ። የበሶ ገብሱንም እንደዚሁ ። የእንጀራ ጤፋንም እንደዚሁ ። ብቻ ምን አለፋህ? እኔ ለመኖር ብዬ አንድ ጉርሻ ባንክሁ ቁጥር ለሞት ገድዶለታለሁ ።”

አቤት ስንቱን ረጀሁት!! ወይኔ እንደሻው! ይህ ቶስ ቷሳ የመንደር ውሻ! ናቅኩት ጠላሁት ስል፣ ለካስ ታጥቄ ሳገለግለው ናሬአለሁ። ዋ!!”

ከአጭር ዝምታ በኋላ “አሁን ወደኔ እንመለስ” አሉ አጋፋሪ “እኛን የመቃብር ወሬህን በጭራሽ አል ወደድኳትም። አንተ ብታሸንፍ ወደ ሰው ኑሮ ልመ ለስ እችል የለም?—እምልህ ፀሀይ፣ ነፋስ፣ እህል፣ ጠጅ፣ የሴት ልጅ ውበትና የወንድ ልጅ ወግ ወዳለበት አለም ለመመለስ እችላለሁ?”

“እንዴታ! ብቻ ግራ ጎንዎን ያውሱኝ”

“ይኸውልህ ውሰደው”

ቆሪጥ ያጋፋሪን ግራ ጎን ከገዛ ቀኝ ጎኑ ጋር እያቀናጀ “ጎኔን እየዩ፤ ምናልባት ሌባ እንዳይወስ ደው” አላቸው

“አይ አቶ ቆሪጥ! ከሬሳ አንሼ ግማሽ ሬሳ ሆኜ እያየኸኝ ጠብቅልኝ ትለኛለህ?”

ቆሪጥ የገዛ ግራ ጎኑን ከቀኝ ጎኖቸው ጋር እየገጠመ፡

“አሁንስ?” አላቸው።

“በል እስቲ ይቅናህ፣ ወዳጄ”

“አይጠረጠርም!” አለና ቆሪጥ፡ እንደ ፋከራም እንደቀልድም

“ዘራፍ!”

የሆራው ዳኛ ቆሪጥ ዘለቀ!

ሞትን ከተረት የደባለቀ!

ዘራፍ!” ብሎ ሞትን ጎግስ ሊገጥመው በመው ጣቱ ላይ እንዳለ—

“ቆይ እስቲ ጎሽ!” አለ አንድ ደስ የሚል ድምፅ። አጋፋሪ ወደ ሰሙበት ዘወር ቢሉ፡—

አቡነ ተክልዬ ራሳቸው ገንድ እግራቸው እዚያ ቆመዋል።

“አንተ ሞክሼ!” አሉ አቡነ ተክልዬ

“አቤት ብፁእ ሆይ!”

“አንተ እዚህ ተጎልተህ ቆሪጥ እሚዋጋልህ ስለ ምን? በል ተነስና አንተው ግጠመው። አገር አታሰ ድብ”

“ሞቻለሁ”

“ሞቻለሁ ይለኛልኮ ደሞ። ይልቅ ተነስ! አሰዳቢ!”

(“አአ! ሽማግሌው ምን ነካቸው?” እያሉ ውስ ጡን) “ሞቻለሁ አልኩም። በጠላ ትንታ ሞትኩ”

“እንኳን በጠላ ትንታ ለምን በጠበል ትንታ አይ ሆንም? በልኮ ተነሳ!”

“ሞቻለሁ እያልኩም !!”

“ታዲያ ብትሞት ምንድነው? ብድግ ብለህ መሄድ ያቅትሀል? በዚህ እድሜህ ሞት ትልቅ ነገር መሆኑ ነው? በል ለዛሬ እንተወው። የሆነው ሆነ። ከተነሳህ በኋላ ትገጥመዋለህ?”

“አፈር አበላው! ብቻ ልነላ”

አቡነ ተክልዬ ወደ ቆሪጥ ዞረው “አንተ መቸስ ሞትን ጉግስ ለመግጠም ከቻልክ ማንንም ብታታ ልል ግድ የለህም፤ አደለም? በል አሁን ግራ ጎጡን መልስሉት”

ቆሪጥ በዝምታ ያጋፋሪን ግራ ጎጠኛቸውን መለስ ላቸውና የገዛ ቀኝ ጎጡን ወሰደ።

አቡነ ተክልዬ እያማተቡ “በስምአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ!” ብለው ያጋፋሪን ሬሳ መስቀል ካሳለሙት በኋላ “ተነስ!” አሉት። አጋፋሪ ብድግ ሲሉ የሬሳ ሳጥን ክዳኑ ግንባራቸውን መታቸው ። አቤት የተሰማቸው ደስታ! አቡነ ተክልዬ ምንም እንዳልሰሩ ያህል መንገዳቸውን ቀጠሉ፤ አለፉ።

አጋፋሪ እንደ ተጋደሙ ቆዩ ቆዩና፤

“ቆሪጥ፣ በኔ ፋንታ ሞትን ጉግስ ትገጥመው ትፈልጋለህ?” አሉት

“እርስዎ አይገጥሙትም?”

“ስራ አጥቺ! እንደሻው ከዚህ የተነሳ ሰባት ወንዝ እስኪሻገር እንኳን ለጉግሥ ለሸንት ቆም አይልም ልንገርህ”

“ግንኮ አሁን ሞት ጉግስ ሊገጥምዎት ተዘጋ ጅቶ ይጠብቃል። መላ መምታት ይኖርብናል”

“እንዴት ያለ መላ?”

“ልብስና መልክ እንለዋወጥና እርስዎን መስዩ”

ልግጠመው”

“ደግ”

ቆሪጥ ያጋፋሪን መልክ ለብሶ ለጉግስ ሲታጠቅ እሳቸው የገዛ መልካቸውን ከውጭ ሆነው አዩት፤ የገዛ ሰውነታቸውን በውጭ አይን ተመለከቱትና “አይ መልክ! አይ ቁመና! አይ ሰውነት! አይ ጥላ!” ብለው ካምጋ ገሱት በኋላ፤

“እኔ ምልህ ቆሪጥ” አሉት።

“አቤት አጋፋሪ” አለ ጋሻውን እያነሳ

“መልኬን አደራ”

“አያስቡ”

“እንግዲህ እኔ መሃዴ ነው”

“ይሃዴ። ከግጥሚያው በኋላ እደርስብዎታለሁ”

“በል ይቅናህ”

“አሜን!” አለና ቆሪጥ በታላቅ ድምጽ ጮሆ “ዘራፍ! እንደሻው ሞት ገዳይ!” እያለ እየፎከረ የሬሳ ሳጥኑን ከውስጥ ብርግድ አድርጎት ወጣ።

አጋፋሪ ቀስ ብለው ጭንቅላታቸውን ብቻ ብቅ አርገው ቢመለከቱ።

ሞት ከወዲያ በኩል ጥቁር በጥቁር ለብሶ ጋሻና ጦሩን ጨብጦ፤ ፍንጃል በመሰለ ነጭ ጅብ ላይ ተቀምጧል። አቤት ሲያምርበት! አዩ ግርማው! አይ አቀማመጡ! ሞት በዝግታ ወደ አጋፋሪ ገልመጥ ሲል ጊዜ—መልኩ ቁርጥ እሳቸውን! በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ! አጋፋሪ በቅጽበት ጥልቅ ወደ

ሳጥናቸው ። የፈራች እንሸላላት ይመስል ። አይ! እሳቸው እንኳ ፈርተው አይደለም ፤ ላስብበት ብለው ነው እንጂ ።

“እንዴ! ያ ቆሪጥ መልኬን ለሞት ሰጥቶብኝ ይሆን ን? ዴ? ድሮውንስ ዛር ማመን! ከዛርም ዛር አንካሳ ዛር ፤ እያሉ እያሰቡ ፣ አሁንም ቀስሰሰሰ ብለው አንገታቸውን ብቻ ብቅ አርገው ቢያዩ ፡—

ቆሪጥ መልካቸውን እንደለባሰ በጭን በቅሎአቸው በጠጂቱ እየጋለበ ይሸሻል ፤ ሞትም ያንኑ መልካቸውን ለብሶ በነጭ ጅብ እየጋለበ ጦሩን ይሰብቃል ።

“ዘራፍ! አባ ኅተራ! ሞት አባ ሰብስብ!

ሁሉን በተራ የሚሰበሰብ! ዘራፍ!” ብሎ እየጨነቀ ወረወረ ።

ቆሪጥ መከተ ። እጅይ! . . . እጅይ? እንደሻው ሲወረወር እንደሻው ሲመክት እንደሻው ተመለከተ—እንግዲህ እጅይ የሚለው ማነው? . . .

አጋፋሪ ይህንን ሲያስቡ ሞትና ቆሪጥ ተራ ተለዋውጠው ኖሮ ፤ ሞት በነጭ ጅቡ እየሸሸ ፤ ቆሪጥ በጠጂቱ እየሳደደ ወደዚያ ርቀው ሄዱ ፤ እንጦጦን ረገጡ ፤ ጋራውን ወጡ ፤ አድማስን ተጠጉ ። ዘለቁ ፤ አድማስን አለፉ ፤ ካጋፋሪ አይን ተሰወሩ ።

አጋፋሪ የሳጥኑን ገጠን ተደግፈው ይህን ሲመለከቱ ቆዩና ፣ እንቆሪጥ ሲሰወሩባቸው ጊዜ ደረታቸውን ከግራ በኩል ሲገራበግባቸው እንደቆዩ ታወቃቸው ።

እጃቸውን ሰደው ደባብሰው ከለበሱት የቆሪጥ ቀሚስ ከውስጥ በኩል ከተለጠፈች ትንሽ ኪስ ውስጥ

አንዲት ጭብጥ የማትሞላ ጠጣራ ነገር አወጡ ። በያዩዋት በጣም ትንሽ ግን በጣም ውብ ብርሌ ናት ። ብሩህ ቅጠልያ ነገር ይዛለች—አፏ እንደ ጠጅ ጋን በጥንቃቄ ታሸገች ።

አጋፋሪ በቀስታ ከራቱዋት ብርሌይቱን ።

እንደገና አዩዋት ። ቀስተ ደመና እንኳ ከነህብረ ቀለማቱ የሷን ያህል አያምርም ።

አሸተቱዋት—አባት መአዛ!

ቀመስ—

ኸው አርገው ጠጡዋት አጋፋሪ እንደሻው ዘብሄረ አዲሳባ ። ከጨለሙዋት በኋላ አፋቸውን እየጣጣሙ ፣ መአዛው በትናጋቸው አርጎ ሲሸታቸው እየተደሰቱ “መርዝ ቢሆንስ?” ብለው አሰቡ ፣ በጨረቃዊ ሳቅ እየተንከተከቱ— “ቂቂት!”

አይችልም! ክፉ ነገር እንደዚህ ደስ ሊል አይችልም! ። ግን ትንሽ እንኳ ሳላስብበት ጭልጥ ማድረጌ ምን ይባላል? እያሉ ሲያስቡ—

ሆታ ተሰማቸው ። ከራቅ ብዙ ጎረምሶች ዱላቸውን እያማቱ ለቡሄ ሲጨፍሩ ይመስላል ። “ሣሬስ በበጋ ሆነንዴ ቡሄው? ሆ!” እያሉ በግማሽ ልብ ሲያሰቡ ፣ ጉግሰኞቹ አሁንም አዙረው ኖሮ ፤ ቆሪጥ በጠጂቱ እየሸሸ ሞት በጅቡ እየሳደደ ከእንጦጦ አድማስ ወጥተው ወደ አጋፋሪ በኩል ሲጋልቡ—

አጋፋሪ ተመልሰው ወደ ሳጥናቸው ጥልቅ!

ታዲያ—እንዴ!—እንዴት ነው ይኸ ነገር? የሳጥኑ እንጨት እንዴት ነው እማይከልላቸው? ጉግሰኞቹ

አሁንም ወለል ብለው ይታዩዋቸዋልሳ? ያቺ ብርሌ አይን ከፋች ኖራለችንም?

ቆራጥ ሲሸሽ አድማስን እየታከከ፣ የተራራዎቹን ጫፍ እየተከተለ አዲሳባን እንዲህ ወዲህ ትቶ ጋለበ፣ ሸመጠጠ—ኤረርን አለፈ—ጋለበ—ዝቋላን ዘለለ—አድማስ ሸሸገው ። ሞት ፍንጃል ነጭ ጅቡን እየጋለበ ሲከተል ፤ ዝቋላን እዘላለሁ ሲል ጅቡ ተደናቀፈና ወደቀ፤ ሞት በዝቋላ ቁልቁለት ተንከባለለ ። አጋፋሪ ውስጡን በደስታ እየሳቁ ።

“እሰይ! እንኳን ምነው አቦዬ ጣዲቁ አግኝተውህ በክርን በደቆሱህና ላንበሶቻቸውና ለነብሮቻቸው እራት ባደረጉህ!” እያሉ ሲያስቡ ።

ያ ቅድም ከሩቅ የሰሙት ሆታ አሁን አጠገባቸው ደርሶ ተሰማቸው ። “ሆያ ሆዬ” ሆኖ ቃላቱ ለየት ያለ ነው ። አውራጅ በጎረና ድምጽ ፤

“እዚያ ማዶ” —ሲል

“ሞት!” ይላሉ ተቀባዮቹ ።
እሱ ኖሯል አጋፋሪን ሆታ የተሰማቸው የመሰላቸው።
’ጣን ይጨሳል—
ሞት!
አጋፋሪ—
ሞት!
ይደገሳል—
ሞት!

እያሉ ብቅ አሉ በምድሩ ውስጥ ለውስጥ ፣ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ትሎች በሀብረት እጥፍ—ዘርጋ ፎቅቅ—ጠጋ እያሉ እየጨፈሩ ለአጋፋሪ ተብሎ ወደ ተቆፈረው መቃብር ቀረቡ ሆታቸውን እየቀጠሉ።

ያቺን ደግሰ -
ሞት!
ውጪው-ውጪ-
ሞት!
በመቃብር-
ሞት!
ተገልብጬ-
ሞት!
ያች መቃብር-
ሞት!
አመለኛ-
ሞት!
ያላንድ ሬሳ-
ሞት!
አታስተኛ-
ሞት!

ሆያ ሆዬ ጉዴ! ስጋ ስጋ ይላል ሆዴ!
ሆያ ሆዬ ጉዴ! ስጋ ስጋ ይላል ሆዴ!
ሆያ ሆዬ ጉዴ! ሬሳ ሬሳ ይላል ሆዴ!
ሆያ ሆዬ ጉዴ! ሬሳ ሬሳ ይላል ሆዴ!

ብለው እየተቀበሉ በእልፍ እምአእላፍ የሚቆጠሩ ትሎች ግንባር ቀደም ሆነው ሬሳው ሊጋደም ከነበረበት ስርፋ ደረሱ ።

እና ድንገት ዝምታ ሆነ ።
“ስጋውስ?” አለ አንዱ ችኩል ትል

“አጋፋሪ ይጣልላችኋል አልተባልንም ነበር እንዴ?” ብሎ ጨመረ ሌላው ገብጋባ!

“አረ ዘራችሁን የሚጥል ይጣለው! ሚርተኞች! ጠኔ ይሞረሙራችኋል እንጂ አጋፋሪ እንደሁ አይገኝ! ሽቃባ ትላትል ሁሉ! ከምታ ይበላችኋል እንጂ ፣ ገና ነኝ እኔ እንደሻው ። ገና—ገና—ገና!” ሲሉ

ትሎቹ በበኩላቸው ሁሉም እኩል መነጋገር ስለ ጀመሩ ንግግራቸው ታላቅ ማጉረምረም ሆኖ ተሰማ ።

ከጥቂት ማጉረምረም በኋላ አንዳንዶቹ ከማጉረ ምረሙ በላይ ጮክ ብለው “እሸሸሽ! እስቲ ዝም በሉ— አይ! - እንደማመጥ ናሽ!” ሲሉ ዝምታ ሆነ ። እና አንድ በእርጅና የሚንቀጠቀጥ ድምጽ እንዲህ አለ ፡

“ፀ-መ- ፀልዩ ስንላችሁ ችላ ስትሉን ፡ ንሰህ ግቡ ስንላችሁ ስትስቁብን ፡ በአላት አክብሩ ስንላችሁ ስትጥሱ ፤ ይኸው መአቱን ጀመረዋ! ገና ምኑን አይታ ችሁ! የክፈተውን ከርስ ሳይሞላው አያድርም የተባለውኮ ትእዛዛቱን ስትጠብቁ ነው እንጂ ፤ አለዚያማ—” ሲል የህገን ትል ድምጽ አቋረጠው—

“ይኸው ስጋው!”

ትሎቹም አጋፋሪም ቢመለከቱ፡-

ከቁርጭምጭሚቱ ትንሽ ከፍ ብሎ የተቆረጠ እግር እዚያ ተጋደሟል ። ገራምሶቹ ትሎች ያንን እግር ሲሻሙ ፤ ያ በእርጅና የሚንቀጠቀጠው ድምጽ “ተወ ይኸ እግር አይገኝ ነው” አለ ። ሌሎቹ ትሎች ግን ማስጠንቀቂያውን ከምንም ሳይቆጥሩት ያን እግር ወረሩት ። አጋፋሪ የገዛ እግሮቻቸውን በእ ጃቸው ዳሰሱ፡-

አንድ እግራቸውን ሲያጠ ደነገጠ ። “እንደሻው ተበላሸህ!” ሲሉና የቆራጥን መልክ መልበላቸውን

ሲያስታውሱ እኩል ሆነ ። ቢያጤኑት ግን ያ ትሎቹ የሚሻሙት እግር ሌላ ፤ ያ እሳቸው የሌላቸው እግር ሌላ ። ደግመው እርይ አሉ ተነፈሱ ።

“ወይ ያዲሳባ ተረት!” አለ ያ ደስ የሚል ሳቂታ ድምጽ ። ደራሲው ከወረቀቱ ቀና ቢል አቡን ተክልዬ እመቃብሩ አፋፍ ላይ ካጋፋሪ ማዶ ቆመዋል ። የሚመ ለኩቱትም ወደ ደራሲው ነው ፤ የሚያናግሩትም እሱን ነው ።

“ለቀባሪው አረዱት አነሰና ለሚቺ አረዱት ሆነ ንንዴ?” አሉ ፡ “ፍኸ የትሎቹ ሆያሆዬና የእግሩ ነገር ትንሽ አልበዛም? አሉት ደራሲውን — በቁጣ ሳይሆን በትዝብት ወይም በሂስ ።

ደራሲው በእፍረት አቀረቀረ ፤ በልቡ ይቅርታ ብፁእ ሆይ አለ ።

“እኔ ምን ቸገረኝ?” አሉ አቡን ። “ተረት መስ ማት ስለምወድ ተረትህን አታበላሸው አልኩህ እንጂ።”

“ሌላም ይንገሩኝ ብፁእ ሆይ” አለ ደራሲው በት ህትና

“አታብዛ አታንዘዛ ። ተረትህን በዚህ ምዕራፍ ትጨ ርስ እንደሆነ ጨርስ ። እኔ እንደሆንኩ ከንግዲህ ተመ ልሼ በዚህ በኩል አላልፍልህም ልባርግ ። ተረት ውስጥ ከመመላለስ ሌላ ስራ የለኝም መስሎሀል እንዴ?”

“ይቅርታ ብፁእ ሆይ” አለ ደራሲው በልቡ ።

“ምንው ሁላችሁም ብፁእ ሆይ ባትሉኝ! እንዴት እንደሚሰለች ባወቃችሁ!” እያሉ አቡን—ወደ አጋፋሪ በኩል ዞሩና ፤

“እንደሻው፡ አንተ ፈሪ ፍርፋሪ ምድጃ ቆፋሪ!”
አሉዋቸው፡ “ሞትን አንተው ራስህ ግጠመው ስለህ ሺ አላልከኝም ነበር?”

“ሳይሆንልኝ ቀረ ብፁእ ሆይ፡ አይቀየሙኝ”

“ምን እቀየምሀለሁ? ታስቀኛለህ እንጂ”

“ምኔ ነው ሚያስቅዎ ብፁእ?”

“ሞት መፍራትህ ነዋ! ደሞ ብፁእ አትበለኝ”

“ታዲያ ምን ልበልዎ፡ ብፁእ?”

“ብፁእ አትበለኝ አልኩህ!”

“ታዲያ ምን ልበልዎ በ—”አሉና አፋቸውን ያዙ አጋፋሪ

“ሞክሼ በለኝ”

“እሺ ሞክሼ ሆይ”

“ሞክሼ ሆይ! ምነው እንደ ሰው ብታናግረኝ ጃል?”

“ቅዱስ ነዎ ብዬ ነዎ”

“እሱማ የሰው ልጅ ሁሉ ቅዱስ ነው—አንተም ጭምር።”

“ቅዱስ እንደሻው—ቁቁቁ!”

“ልክ ነውና! ቅዱስ እንደሻው ነህና። ይልቅ ስማኝ ሞትኮ ምንም አይደለም። ከሰማይ ተዘራን፡ እምድር በቀልን፡ መኸር ሲደርስ ወደ ሰማይ እንሰበሰባለን። ይኸ ምኑ ያስፈራል?”

“እሱስ አጋፋሪም፤ ግን እኔ መሰብሰብ ይቅር ብኝ። እንደ ቃርሚያ ቁጠራኝና ናቅ አርጋችሁ ተወኝ።”

እሺ? ጉሽ የኔ ሞክሽዬ! እኔኮ አንቱን ስወድሁ! ምናል ከሞት እንዳመልዋ ብትረዱኝ? ያገር ልጅ ሲረዳዳ ነው ጥሩ። ይበሉ ይንገሩኝ፡ ከሞት ማምለጫው በየት ነው?”

“ምስጢር ነዎ”

“እሺ ይጠቁሙኝ አይንገሩኝ። በእጅዎ ያመልክቱኝ። በሚወዱዎት ደንግል እመቤታችን ይገርዎታለሁ።”

አቡነ ተክልዬ ሳቃቸው አሸነፋቸውና መቃብሩ አፋፍ ላይ ቁጭ አሉ።

“አይ ያንተ ነገር! በቃኝ ማለት የለችም እ!”

“በቃቃኝኮ በቃኝ እል ነበር። ግን መኖርን የመሰለ ነገር እንዴት ብዬ በቃኝ ልበል? እንዲያው ሰሞ ትልሁ የኔ ሞክሽዬ፡ አፈር ስሆንልሁ! ትንሽ ፍንጭ ትበቃኛለች። እኛን እምታህል ፍንጭ። ሞትን ማምለጫ በየት በኩል ነው?”

አቡነ ሳቃቸውን በስንት መከራ ከገቱ በኋላ፡

“ሳትሞት ወደ ሰማይ ቤት ልውሰድህ”አሉ።

“የብርሀን ሰረገላ አለኝ። በሱ እንሄዳለን፡ እሺ!”

“እሱስ ጥሩ ነበር”አሉ አጋፋሪ። “ብቻ—”

“አይዞህ ተናገር”

“እንደኔ እንደኔስ ወደ አዲሳባዬ ብመለስ በወደድኩ”

“ከሰማይ ቤት አዲሳባ ይሻልህል?”

“አስር እጅ!” አሉ አጋፋሪ = ያዲሳባይቱ አድባር ይህን ስምታ እልል አለች ፤ የገደል ማሚቶ እልል ታውን ተቀበለች ፤ ምድረ ሀበሻ በእልልታ አስተጋ ባች ።

“ስማ ሞክሼ” አሉ አቡነ እልልታውን ሳይሰሙ “ስማይ ቤትኮ ራብ የለ ፤ ብርድ የለ ፤ ሀሩር የለ ፤ እጦት የለ ፤ ድካም የለ ፤ በሽታ የለ ፤ ምቀኝነት የለ—”

“አውቃለሁ”

“ታዲያ ምንድነው?”

አጋፋሪ እንደ ማሬር ኮሉና “በጆሮዎ ልነገርዎ” አሉ

“ብቻችንን ነንኮ”

“ቢሆንም”

አቡነ ባንዱ እግራቸው ነጥረው መቃብሩን ተሻ ገሩና ወደ አጋፋሪ ጎንበስ አሉ ። አጋፋሪ በሹክሹክታ ነገሩዋቸው

አቡነ በመገረም “በስድሳ ስድስት አመትህ” ሲሉዋቸው ፤

“እና ስድሳ ስድስት አመት ምንድናት?” አሉ አጋፋሪ ዜማ እየለወጡ ፤ “ይልቅ ይስሙኝ እስቲ ሞክሽዬ ። ምናልባት ሞትን ምታባርር ትንሽ ደግምት መሳይ አያውቁም?”

አቡነ ተክልዬ በሳቅ እየተንከተከቱ ሆዳቸውን ይዘው ቁጭ አሉ ።

አጋፋሪ ሳቃቸውን እስኪጨርሱ ጠበቁና ፤ ትንሽ ልጅ የሚለማመጥ በሚመስል ዜማ ፤

“ወይም ከሞት ምትሸሽግ እፀ መሰውር መሳይ ቅጠል?” አሉዋቸው ። አቡነ ሳቃትው አላናግሮ አላቸው ።

“ወይም ምናልባት ምድር ላይ አንድ ስርፋ ይኖር ይሆን ሞት እማይደርስበት? ምናለ ፍንጭ ብጤ ቢሰጡኝ? ሞክሼነታችን ለመቼ ነው? በዚያም ላይ ያገር ልጆች!”

“ይልቅ እያሳቅህ የመጣሁበትን ቁም ነገር አሮረ ሳኸኝ” አሉ አቡነ ፤ “ቆረጥ ማን እንደሆነ አውቀሁል?”

“መጀመሪያ ሳየው እርስዎን መሳሉኝ ነበር”

አቡነ ሳቃቸው ድንገት ጠፋ ። ሲያስቡ ቆዩና “እኔን ይመስላል... እኔ የሰራሁትን ያፈርሳል... የተከልኩትን ይነቅላል...”

“እና ዝም ይሉታል እንዴ?”

“ታዲያ ምን ላርገው? ሰውኮ ራሱም ፈራሽ ነው ስራውም ፈራሽ ነው ። በምድር ላይ ቋሚ ነገር የለም ። ሁሉም ሀላፊ ነው ።”

“ምን ሊያፈርስ ነው እንግዲህ?” አሉ አጋፋሪ

“እዚህ አካባቢ የተከልኩዋቸው ደብረ ሊባኖስና የይኩኖ አምላክ ዙፋን ናቸው ። ወይ አንዱን ወይ ሁለቱን ሊያፈርስ ይሆናል ። ያ የሚያፈርሰው ነገር ግን ካንተ ጋር የተያያዘ ነው ። አባዚያ ላንተ እኔን መስሎ አይታይህም ነበር”

“እንዴት ከኔ ጋር ይያያዛል?”

“እንጃ? ጊዜው ሲደርስ እናውቀዋለና”

አጋፋሪ ለራሳቸው እያሰቡ “ታዲያ የሰፋትን ሲያፈርስ እንዴት አይከለክሉትም?” አሉ። የሙጥኝ የማለት ያህል።

“ጊዜው ካልደረሰ አያፈርሰውም”። በዚያ ላይ ደሞ አስታውሰ። እኔም የሱ አፍራሽ ነኝ። ስምንተኛው ሺ አልፎ አለም እንደገና ስትታደስ ያኔ ደሞ መስራት መትከል የሱ ተራ፤ ማፍረስ መንቀል የኔ ተራ ይሆናል።”

“አለም እንደገና ትታደሳለች?” አሉ አጋፋሪ። አይናቸው በተስፋ እየተቀለጨለጨ።

“አዎን?”

“እኛ እንደገና እንኖራለን?”

አቡነ አልተናገሩም።

አጋፋሪ ዝም ብለው ቆዩ።

“ስማ”አሉ አቡነ። “የቆሪጥ መምጫው። የኔ መሄጃዬ ደረሰ። ከንግዲህ በምንም ሰአት ቢሆን። ‘ሞክሼ ወወወ!!!’ ብዬ ስጠራህ—ሶሳትዬ ስጠራህ—በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሀዱ አምላክ እያልክ ወደ ስድስቱም አቅጣጫ እንድታማትብ”

“ስድስቱም አቅጣጫ?”

“ቀኝ—ግራ—ፊት—ኋላ—ላይ—ታች።”

“ገባኝ?”

“ከዚያ በተቻለ ፍጥነት ለብቻህ ሁንና በገናህን አንስተህ ደርድር። ቅኝቱ ውስጥ መልእክት እተውል

ሀለሁ። በል ሄድኩ። ደህና ሁን” አሉና አቡነ ተክልዬ አጋፋሪን በመነኩሳት ደምብ ትከሻና ትከሻቸውን ስመዋቸው መስቀላቸውን አሳልመዋቸው ለሂዱ ሲሉ። አጋፋሪ

“እኔ ምልዎት። ሞክሼ” አሉዋቸው።

“ወይ”

“የሞት መድኃኒት ሳያመላክቱኝ ዝም ብለው መሄድዎ ነው?”

አቡነ አልፈው ከሄዱ በኋላ ሁሉ ሳቃቸው ይሰማ ነበር።

ገና የአቡነ ሳቅ ጨርሶ ሳይጠፋ ቆሪጥ ባንድ እግሩ እየነጠረ መጣና።

“ጉድ ተሰራን። አጋፋሪ” አላቸው።

“ምነው?”

“ሞትን ገደልኩት”

አጋፋሪ ጆሮአቸውን ሊያምኑትም ፈለጉ። እንደ ያምኑትም ፈሩና። “ምን አልክ?” አሉ።

“ሞትን ገደልኩት። ሆነ ብዬ ሳይሆን—”

“ገደልኩህ ሞተ?”

“አዎን?”

“እንዲያው መትት መትት?”

“እንዲያው ድብን ድርቅ!” አለ ቆሪጥ

አጋፋሪ እየሳቁ ተነስተው ቆሪጥን አቅፈው ሳሙት።

“ተመስገን መድሀኒአለም” አለ ቆ—

“ምን አልክ? ” አሉ አጋፋሪ : ሳቃቸውን እየሳ ቁና አይናቸውን እየከፈቱ ።

“ተመስገን መድሀኒአለም አልኩዋ !” አሉዋቸው ወዳጃቸው ደጃዝማች ዳኛቸው : “እኔማ ሞትክ ብዬ ተሰፋ ቆርጫ ነበር ።

አጋፋሪ አይናቸውን መልሰው ዘገ : አሰቡ ። መልሰው አይናቸውን ከፈቱ ። ደጃዝማች ዳኛቸው ከላይ ወደ ታች ያዩዋቸዋል እንባ ባዘሉ አይኖች ። እሳቸው ወለሉ ላይ ተንጋለዋል ።

“ምን ሆነኩ?” አሉ አጋፋሪ

“ወንድሜ ሲያቀብጠኝ በግድ ጠላ ካልጠላህ ብዬ ይገደህ—”

“ትን አለኝ?” አሉ አጋፋሪ በፈገግታ

“እህሳ!”

“ታደያ እኔ እንደሻው ነኝ በትንታ እምሞት? እንኳን ትንታ ነገድጓድ አይገድለኝም ልንገርህ ። ገና ነኝ እኔ እንደሻው ፡ ገና—ገና—ገና” እያሉ ተነስተው ጓደኛቸውን ተሰናብተው በጭን በቅሎአቸው ተቀምጠው የሳምንት ስንቅ የተጫነ በቅሎአቸውን አስከትለው ወደ እንጦጦቸው አመሩ ።

መጋቢት ፡ 1969

አምስት ስድስት ሰባት

የዛሬን አያርገውና ፡ አቶ በርሱፈቃድ በጉርምስ ናቸው ዘመን የሶስት ሰው ምሳ አይመልሳቸውም ነበር ። ሲያርሱም ያንኑ ያህል ነበር ። ግዙፍ ዲንደሳም በመሆናቸው ሁለት ሰው ታግሎ አይጥላቸውም ነበር ።

ጉጆ ከወጡ በኋላ ፈጣሪ ድህነትና ፍሬን አጣ ምሮ ሰጣቸው ፤ አምስት ልጅ ወለዱ ። ሚስታቸው በተፈጥሮ ለስላሳ ደካማ በመሆናቸው ፡ አምስተኛዋን ልጅ ከወለዱ በኋላ በሽታ አደረባቸው ፤ ለጉልጓሎ ለአረም ለአጨዳ መውጣት አቃታቸው ፤ ውሀ መቅዳትና ወፍ ጮም እያሸነፋቸው ስለሄደ የመጀመሪያዋ ልጃቸው ፋናዬ በስምንት አመትዋ በገንቦ ውሀ መቅዳት ፤ በልጅ አቅምዋ እህል መፍጨት ግድ ሆነባት ። በናትዋ የወጣች ልስልስ ነገር ፡ ከእንገርትና ከወስሬ የከበደ ማንሳት የማትችል ሰንበሌጥ መሳይ ነች ፤ በዚያ ላይ እስክትጠግብ አትበላም ። በምን ጉልበትዋ ትቻለው ውሃውን ወፍጮውን እንጨት ለቀማውን ?

በእህል እጦትም በሴት ጉልበት እጦትም ቤተሰቡ አብዛኛውን ጊዜ ቆሎ ወይም ንፍሮ ብቻ ይበላል ። ቢቸግራቸው አቶ በርሱፈቃድ ወንድ ልጅ የማይሰራውን ሰሩ ፤ ሌሊት እየተነሱ እህል መፍጨት ጀመሩ ። ሲያስቡት ፡ እጅም ወገቤም ሞፈር ለምደዋልና ከእኛ ረቱ በስተቀር ወፍጮ ምንም አያስቸግርም መስጋቸው ነበር ። አልሆነም ፤ እንዳሰቡት አልሆነም ። መዳፋቸውም ወገባቸውም ስላልቻለ ጥቂት ፈጭተው ተመልሰው

ተኛ ። ግን የማይለመድ የለም ፤ ወፍጮውን ለመዳት ። በበአል ቀን እየወጡ እንጨት ለቅመው በማታ ጨለማ እያመጡ ፋናዬን ከእንጨት ለቀማውም አሳረፋዎት እንጂ እስካሁን ሞታ ነበር ።

አርብ እለት ማለዳ ተነስተው ሞፈር ቀምበራ ቸውን ተሸክመው የቀራቸውን አንድ በሬና የጎረቤ ታቸውን የወይዘሮ ሹምነሽን በሬ እየነዱ ወደ ወይዘሮ ሹምነሽ እርሻ ሄደው ጠመዱ ። አንድ ቀን የወይዘሮ ሹምነሽን መሬት ፤ ሁለት ቀን የራሳቸውን መሬት ነው የሚያርሱት ። ይህን በሚዋዋሉበት ጊዜ አቶ በርሱፈቃድ ፡

“አንዱ በሬ የኔ ፤ ጉልበቱ የኔ ፤ ሞፈር ቀንበሩ የኔ ፤ ታዲያ አልተጎዱም?” ቢሉዋቸው ፡ ወይዘሮ ሹም ነሽ መልሰው እንዲህ አሉ ፡

“አዬ! እንዲህ ከብት ባለቀበት ጊዜ ይህን አግኝተው ተጎዳሁ ይላሉ? አሁን ለልጆቻችን ለጉርብ ትናዎ ብዬ ነው እንጂ አንድ ቀን ለኔ አንድ ቀን ለራሱ የሚያርስ አጣለሁ? እንዲያውስ ሁለት ቀን ለኔ አንድ ቀን ላንተ ብለው እጅ ነስቶ የሚቀበለኝ አጣለሁ? ለዚህ ነው እንጂ እርስዎ ከሚመጡ ብኝ እኔ እመጣብዎት አልነበረም?”

አቶ በርሱፈቃድ አንገታቸውን ደፉ ፤

“እሱስ ነው” አሉ ፡ “እርስዎ አራት ጥማድ በሬ እያሳረሱ እንደኔ አልተቸገሩምና ማለቱ ነው እንጂ።”

“አዬ አያ በርሱፈቃድ! እርስዎም እንዲህ ይላሉ? ባሌ ከምተ ወዲህ ልጅ የለኝ ምን የለኝ ። ብቻየን ባዶ ቤት ውስጥ ጥቅልል ብዬ እየተኛሁ ፤ አልተቸገርሽም

ይሉኛል? አሁን እትዬ ዝማም እርስዎ ቢኖሩዋቸው ፋናዬ ብትኖራቸው ቤት ይውላሉ እንጂ እንደኔ ብቻቸውን ቢሆኑ ምን ይውጣቸው ኖሯል? ብታመም እንኳ ውሀ የሚያጠጣኝ የለኝ ።”

“ምነው እኔ አምስት ልጅ አለኝ ። አንዱን አይ ወስዱም?”

“እዚያ ቆላ ያለው ያጎቱ ልጅ ከፍተት ልጄን እንድታሳድጊያት ልልክልሽ ነው ብሎ ልኩብኛል እንጂ ቀደም ብለው ቢነግሩኝማ ይሆን ነበር ።”

አይ እፍረት! አይ ኩምታ! አቶ በርሱፈቃድ አሁንም አንገታቸውን ደፉ ። . . .

ያቺን ሰዓት እያስታወሱ “ወይዘሮ ሹምነሽ በሬዬን አልሰጥም ቢሉ ኖሮ ወይም አስቀድመው ከሌላ ሰው ተዋውለው ቢሆን ኖሮ ምን እሆን ነበር? እጄን አጣምሬ ቁጭጥዎት መጥቶ ልጆቼንም ሚስቴንም እኔንም አንድ በአንድ እስኪበላን ቁጭ? በስመአብ ወወ ልደ!” ይህን እያሰቡ ሲያርሱ ፡ በባዶ ሆድ ላይ ሀሳብ ስራቸውን አስረስቷቸው እርፍን በቅጡ ሳይጨብጡ ቀርተው ኖሮ ማረሻው የበሬውን ሰኩና ወጋባቸው ። ደሙን ሲያዩ አዘኑለት ፡ አቅፈው ሊያባብሉት አሰኛቸው በሬውን—በንዴት ገረፉት በጅራፋቸው—የባሰውን አሳዘናቸው ያ የሚወዱት በሬያቸው የሥራ ንድፍቸው የፀሐይ ቃጠሎን የሚጋራቸው አርሶ የሚያበላቸው የመጨረሻ ተስፋቸው ጅራፍ ሲያወርዱበት ትእግስቱ እማያልቅበት ።

“ሆድ ብሶኝ ነው ጨንቆኝ ነው ርቦኝ ነው አት ቀየመኝ ሲሳይ ወዳጄ ፤ የመጨረሻ ወዳጄ” ባሉት ፤

የበሬ ቋንቋ ባወቁና የልባቸውን በነገሩት = ይኸ የስ ሜትና የሀሳብ ጉርፍ የጤና ሰላልመሰላቸው ሌላ ፍር ሀት ያዛቸው = “ያበድኩ እንደሆነ ወይ የታመምኩ እን ደሆነ ልጆቼን ምን ይውጣቸዋል? ልጆቼን፣ ኮሳሳ ልጆ ቼን፣ ፍሬዎቼን አጥንቶቼን፣ አጥንት ሆነው የቀሩ ልጆ ቹን! እግዚአ መሀረን ክርስቶስ! አውጣኝ = ከዚህ ጭንቅ ሰውረኝ = ከልጆቹ መግቀቅ እግዚአ ሞቴን ሰጠኝና ልጆቼን አብላልኝ አንተ ፈጣሪ!”

ይኸ ሁሉ ነብሳቸውን እያስጨነቀ እሳቸው የሰሳይን ሰኮና አንስተው አዩ = ክፉኛ ተወግዷል = ምናልባት ሳምንት ሙሉ ሊያርስ አይችልም ይሆናል = በሬዎቹን ፈቱ፣ እርፍና ሞፈሩን ተሸክመው ወደ ቤት ሄዱ =

ከቤታቸው ኋላ ያለው ዋንዛ ስር ሁለተኛው ልጃቸው ወርቁ ቁጭ ብሏል = ከአምስት ዓመት በፊት ሶስት ጥማድ በሬ በነበራቸው ዘመን በጥጋብ ዓመት ሲወለድ ድቡልቡል ዱባ ልጅ ነበር = እሱማ እን ዳባቱ ወፍራም ጉልበታም ብርቱ ሊሆን ነበር የተወ ለደው — ድህነት ቤታቸው ገብታ ፤ ከስድስት አምስቱን በሬ ጨርሳ ፤ አሥራ ስድስቱንም በጎቻቸውን አንድ ባንድ አስሸጣ፤ ቀስ በቀስ ሁሉን ነገር ወጣ ፤ ይኸው ወርቁን ልጃቸውን ሳይቀር ውፍረቱን ደሙን ምጥጥ አድርጋ አጥንትና ዓይን ብቻ አስቀርታ ጉድ ሰራቻቸው እንጂ =

ወርቁ መሬቱን በእንጨት እየጫረ በዝግታ ያለቅሳል =

“ምን ሆንክ?” አሉት =

“እማማ ሹምነሽ ናቸው” አለ =

“ምን አረገህ ወይዘሮ ሹምነሽ?” አሉት =

“ልሳክህ፣ ከእማማ ወለተ ሃይማኖት ቤት ሰፊድ አምጣልኝ አሉኝ = እቺ ምራቅ ሳትደርቅ ሮጠህ ያመ ጣህልኝ እንደሆነ እንጀራ በጨው እሰጥሀለሁ አሉኝ = ሮጩ አመጣሁላቸው ምራቁ ሳትደርቅ = ደርቃለች አሉና ከለከሉኝ = አልደረቀችም! ውሸታቸውን ነው አባብዬ፣ አልደረቀችም! እንጀራዬን ከለከሉኝ =”

አቶ በርሱፈቃድ ከማዘናቸው የተነሳ ቆመው ቀሩ = በሆዳቸው ለፈጣሪ አቤት አሉ = ልጃቸው እንባቸውን እንዳያይ “በል ተነስ ቤት ግባ” አሉት = ተነስቶ ገባ =

የተሸከሙትን አውርደው በልጃቸው ቤታ ተተክ ተው ቁጭ ብለው አለቀሱ =

“የማበላቸውን ከልክለህ ልጆች የሰጠኸኝ ምነው?” አሉት ፈጣሪን =

ህማማት =

አባ ወልደማርያም ንስህ ሲሰሙ ውለው ዘጠኝ ሰዓት አልፎ ህዝብ—ክርስቲያን ወደ የቤቱ ሲሄድ ወደ ኋላ ቀርተው ለብቻቸው ሲጸልዩ ሲሰግዱ ቆይተው ወደ አስራ አንድ ሰዓት ላይ ቆሎ ለመቅመስ ከቤተ ክርስቲያን ወጥተው በመቃብሩ በኩል ሲያልፉ አዩት ራቁቱን ባርኔጣ ኦድርን መቃብር ድንጋይ ላይ ወጥቶ ሲቆም = ፊቱ ወደዚያ ነው = ረዥም አርባ ቅልጥም ቀጭን እንደ ጅማት = እንደሚሰብክ መምህር እጆቹን ዘርግቶ በልዝብ ድምጽ እንዲህ አለ፤

“አምስት ስድስት ሰባት! ስሙኝ = ስሙኝ እላንት ሙታን፤ ልንገራችሁ የማይነገር ለሀያዋን = ከወዲያ

ኛው አገር ሰይጣንን አይታችሁታል? አላያችሁትም ። እዚህ ትታችሁት ሂዳችሁ ከዚያ እንዴት ታገኙታላችሁ? እዚህ ነው ከኛ ጋር ይኖራል ። አምስት ሳድስት ሰባት! ሰይጣን ማለት ጎተራ ነው ፤ ስልቻ ነው ። የማይሞላ ጉድ ነው ። ሰይጣን ማለት ሆኖ ነው ።

“አምስት ሰድስት ሰባት ፤ አምስት ልጅ ሁለት እናት አባት ። ሰይጣን ከእባብ ተዋህዶ ሂዋንን አላሳተ፤ አሳተ ። ከአፀበለስ ተዋህዶ ፤ ሂዋን ሆኖ ገባ ። ከሆድዋ ተዋህዶ ለልጆቻቸው ተረፈ ። ሰይጣን ሲኦል ወረደ ማለት ወደ ሆድ ወረደ ማለት ነው ። ከዚያስ? ከዚያማ ጭለማ ውስጥ ቁጭ ብሎ ይገዛን ያስሰግደን ጀመር ። አምስት ሰድስት ሰባት! ቀኑን ሙሉ ስንሰራ ስንለፋ ስንዋሽ ስናስመስል — ለምን? ለእንጀራ ። ለማን? ለሰይጣን ሆኖ ። ሆኖ ይኸ ሆኖ ይኸ ጎተራ ፤ ይኸ ጭለማ የሰይጣን ቤት መኖሪያ ። ሰው ከተወለደ እስኪሞት ተራራ ያህል እህል ይበላ ። አይሞላ ታድያ ያ ሆዱ ያጉዱ ። አይሞላም ሰይጣን ነው ። ሆኖ! ሆኖ! ሆኖ! ብሎ እየጮኸ ሆዱን በእጁ ደጋግሞ ሲፀፋው ተሰማቸው አባ ወልደማርያም ።

“አምስት ሰድስት ሰባት! አምስት ልጅ ፤ ሰድስት እናት ፤ ሰባት አባት ። እንግዲህ ሰሞኑን ስለ ክርስቶስ ስቅለት ትሰማላችሁ ። ግን ማን ነው ሰው ሆኖ ያልተሰቀለ? ማን ነው በልጁ ለቅሶ ያልተቸነከረ? ማን ነው በሚስቱ ሞት ያልተቀበረ? ደጋግሞ ሊነሳ ደጋግሞ ያልተቀበረ ማን ነው? አምስት ሰድስት ሰባት! እሳት ። ገሀነም ትገባላችሁ ብለው ያስፈራሩናል ። የት ነው ያለነውና ነው? ገሀነም አይደለም!! እረ ተው ኤድያ!” ብሎ ዞረ ።

ግዴኖቹ በእብደት ደንግጠው እንደደነገጡ ቀርተዋል ። ያሰደነግጣሉ ። እብዱ አባ ወልደማርያምን አያቸውና ከድንጋዩ ወርዶ ወደላቸው መጣ ። ቀጭን አጥንታም ረዥም ነው ። ለሁለት ቢታጠፍ እሳቸውን ያህላል ።

“ሰላም ለከ ። ህማማት ነውና የይሁዳን ታሪክ ልንገርህ” አላቸው “አምስት ሰድስት ሰባት!

“ሰማይን አንጋጠው ቢያዩት ደመና አጥቶ ራቁ ቱን ቀረና ፤ በፀሎት ቢጨምቁት ጠብ አልል አለና ፤ ምድር ጓጉታ ተነቃቅታ ደርቃ ቀረችና ፤ የይሁዳም በሬዎች አንድ በአንድ ከዱትና ፤ ታማኙ አልሞት ባዩ ጀግናው ሲሳይ ብቻ ቀረ ። ቀንበር ሊሸከም ሞፈር ሊጎትት አብሮት ሊሠራ እስከመጨረሻ ። አምስት ሰድስት ሰባት! ይሁዳ ግን ሰው ነውና ፤ ከሀዲ ነውና ፤ በሬውን ሊሸጠው ተነሳ ። ገዢ ታጣ ። እንግዲያውና ሲሳይ የመጨረሻ ወዳጄ ዘመዴ ፤ ወደ ጓሮ እንሂድ ልንገርህ ለብቻህ አለና ወሰደው ። አምስት ሰድስት ሰባት! በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ! አለና የመጨረሻዬቱን ምስጢር በስለት ነገረው ። እርድ! በሬው ከማዘኑ የተነሳ ምንም አላለ ። በዝምታ ነብሱን ሰጠ ። ፀሀይ ይህን አይታ በእፍረት ፊትዋን ልትሸሽግ ዘወር ብትል ደመና አጣች፤ ደም አለቀሰች ።

“አረድኩት ፤ ገፈፍኩት ፤ ብልቱን አወጣሁት ። ጠብሰን ቀቅለን በላነው ሲሳይን የመጨረሻ ወዳጄ ችግን ። ወጥ እንዳይሆን እንጀራ የለን ፤ ቋንጣ እንዳይሆን ቶሎ ጨረሰነው ። በላሁት ሲሳይን ዘመዴን ። ለሆድ ለሰይጣን ሰዋሁት ።

“ታዲያ ይሁዳ ከዳተኛ ነው ይላሉ ። የኔን ታሪክ ያላወቁ ። ይሁዳ እንኳ ተፀፀተ ተሰቀለ ዕዳውን ከፈለ ።

እኔ ግን! እኔ ግን! እኔ ግን!” ብሎ ራሱን ይዞ ጮኸ።
“ወየው ወየው ወየው! ወይኔ ዘመዴን ወይኔ ወዳጄን
ወይኔ ሲሳዩን ወይኔ ወይኔ!” እያለ እየተወዘዘ የመ
ርዶ የቀብር ለቅሶ አለቀሰ። ከዚያ ለቅሶውን ድንገት
አቋርጦ ካጠገባቸው ትልቅ ድንጋይ አነሳ። ተንበረከከ።
ድንጋዩን ትክኻው ላይ አኖረ።

“ማረኝ አንተ የዳዊት ልጅ፤ ይቅር በሉኝ አባ”
አላቸው

“እግዚአብሔር ይቅር ይበልፀ።”

“አልፈልግም የሱን ይቅርታ!” ብሎ ተነስቶ በን
ዴት ድንጋዩን ወደዛ ወረወረው። “የተበደለ ምን
ይቅርታ ያስፈልገዋል? ሰው በመሆንም ይቅርታ ለመ
ንኩ እንጂ ፈጣሪን ይቅርታ እለምናለሁ? እሱማ ሊከ
ሰስ ይገባዋል” ብሎ እጆቹን አንስቶ ለሙታን መናገር
ጀመረ እብዱ ሰውዬ።

“አምስት ስድስት ሰባት! ንገሩልኝ ታገኙት
እንደሆን። አበላቸው እህል ከልክለህ አምስት ልጆች
የሰጠኸኝ ምንው? ብሎሃል በሉት። አምስት ልጅ ተሰ
ብሰቦ አብሮ ሲውል አንዲት ሳቅ ብቅ ሳትል ቀኑ
መምሸቱ ምንው? ብሎሃል በሉት። ልጆቼ አንዲት
ቀን እንኳ ከኩሉ ሳይጫወቱ ማለቃቸው ምንው? ሚስ
ቴንም ልጆቼንም አንድ በአንድ ስቀብር ዝም ብለህ
ማየትህ ምንው? ብሎሃል በሉት። የፍርድ ቀን ቢመጣ
የሚፈረድበት ማንው? ብሎሃል በርሱፈቃድ በሉት።
የፍርድ ቀን ቢመጣ የሚፈረድበት ማንው? ብሎሃል
በርሱፈቃድ በሉት። አምስት ስድስት ሰባት! የፍ
ርድ ቀን ቢመጣ—”

ልስልሰ ባለ ፋጎፋጎ ድምዕ “ምንው አለቀሱ
አባ?” ሲላቸው ዓይናቸውን ከፈቱ። በነገሩ ምሬት
በሥቃይ ብዛት ዓይናቸውን ዘግተው ሲያዝኑ ቆይተዋል።
ሲያዩት ጊዜ ላይ የነበረው የእብደት ድንጋጤ የለም።
ሥቃይ ሀዘን ነው መላ ፊቱ ሲያዩት። አንጀት የሚ
በላ ሥቃይ ሀዘን።

“ምን ሆኑ አባ?” አላቸው አዝኖላቸው። ፊቱ
ላይ የሰፈረው ሀዘን ፈታቸው ላይም ታይቶት ይሆን?

“ምንም አልሆንኩም ልጄ፤ ምንም አልሆንኩም።
ደህና ነኝ” እያሉ እንባቸውን ጠረጉ። ማልቀላቸ
ውን አላወቁም ነበር።

“ለኔ ነው ያለቀሱልኝ?”

“አዎን ልጄ፤ እውነትም ተሰቅለሃል። ግን አብሮት
የተሰቀለ በቀኝ ይቀመጣል፤ አይዞህ።”

ድንገት ቁጭ አለና ጉልበቱን አቅፎ ራሱን ሊፋ።
ተንበረከከ አጠገቡ። “ምን ሆንክ ልጄ?”

“እርቃነ ሥጋዬን። አጠገብዎ ቆሚ። ይቅርታ
አባ። ይለፉ ይሂዱ።”

አባ ተነሱ። እርባ ጊዜ የተጣፈ በትቶ ካባቸ
ውን አውልቀው አለበሱት።

አይዞህ ልጄ። ኮልብሱ ስር ሁላችንም እርቃነ
ሥጋችንን ነን። በል ተነስ እንሂድ።”

ጥቂት እርምጃ እንደሂዱ “ትንሽ አረፍ እንበል፤
አባ? የፀሐይዋ ሙቀት ደስ ይላል” አላቸው። ሥፍ
ራው ግን የምሽት ጥላ ሰፍኖበታል።

“እስቲ እዚች አጋድሙኝ ። እንደሱ ! አይ አባ !
እንዴት ደግ ነዎት! ለመሆኑ ሰው ነዎት? ዓይኑን ዘጋ ።
“.....ይግቡ እንጂ ። አረ ይግቡ! ቤት ለንግዳ” አለ
ዐይኑን እንደዘጋ “ፋናዬ፣ ንሺ ውሀ ለእግር አምጪ ።
አባ ደክሟቸዋል ከሩቅ ነው የመጣነው ።” ዓይኑን
ከፈተ ። “ወርቁ! አረ ወርቁ!! ሲጠሩህ አትሰማም?
ከብቶቹ ሁሉ ገብተዋል? ለነሲሳይ ጭድ ሰጠህቸው?
ንሺ የኔ አንበሳ ። ና በል ያባን ታልበት ሳም ። መር
ቁኝ በላቸው ። እናትህን ጠላ መሳይ አምጪልን በላት
...ወርቁ! በቃ ጫጫታ ፣ ግቡ ጨልሟል በላቸው
ልጆቹን...ህልም ይፈታሉ አባ? አረ የገብሬል ያለህ!
ምንኛ ከፋ ህልም አሳየኝ!? ረሀብ ገብቶ ያለኝን ጨርሼ ፤
ሁሉ ሞቶ ብቻዬን ቀርቼ...ረሀብ መቸስ ጥጋብ ማለት
ነው ። ሰው ሲሞት ደስ ይለዋል ማለት ነው.... ግን
እርስዎ ምን ይመስልዎታል እንዲህ ዓይነት ህልም...
ህልም... ህልም...” ሰውየው በዚያው ቀረ ።

በርሱ ፈቃድ አለፈለት ፤ አለፈ ።

1967